КАЛЄНДАР

КАНАДИЙСЬКОГО УКРАЇНЦЯ

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1922

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ

З друкарні "Канадийського Українця"
590 Прітчард Аве. - - - Вінніпеґ, Ман.

Історичний Календар

Від сотворення світа 7430
„ Потопу світа 4215
„ Різдва Ісуса Христа .. 1922
„ Заведення Магом.релігії (622 по Христі) 1230
„ винайдення стрільного пороху (1300) 622
„ винайдення друкарської штуки (1446) 482
„ відкриття Америки (1492) 430
„ реформації Лютра (1517) 405
„ привезення бараболь до Европи 273
„ винайдення парової машини (1705) 217
„ построєння першої залізниці (1830) 92
„ винайдення телеґрафу (1837) 85
„ винайдення фотоґрафії 84
„ винайдення машини до шиття 76
„ винайдення телефону (1876) 45

Літопись Українська.

Від заснования української держави (862) 1060
„ введення славянської азбуки св. Кирилом і Методієм 862 року 1060
„ переводу св. письма на славянський язик св. Кирилом і Методієм, 862-885 .. 1037
„ хрещення кн. Володимира і України, 988 р. 934
„ списання українського права в книзі "Руська Правда" за князя Ярослава Мудрого, 1020 р. 902
„ смерти князя Ярослава Мудрого і поділу Руси на удільні князівства, 1054 858

Від заснования князівства галицьк. Володимиром, 781
„ першого нападу Татарів на Україну і битви над рікою Калкою (1224) 698
„ заложення міста Львова кн. Данилом (1255) .. 667
„ прилучення українських земель до Литви (1319) .. 603
„ завойовання галицького князівства королем польським Казиміром Вел. 582
„ злученням Ягайлом литовської України з Польщею (1386) 536
„ напечатання першої церковно-славянської книжки "Часослов" в Кракові (1491 р.) 431
„ вибору Остапа Дашкевича на першого отамана козацького (1513) 409
„ заснования українського епископства у Львові .. 378
„ заснования першої української друкарні у Львові (1573 р.) 349
„ першого видрукування цілого св. письма в місті Острозі (1581) 341
„ початку козацьких воєн проти Польщі (1593) 329
„ початку церковної унії на Україні 326
„ козацької війни за Богдана Хмельницького проти Польщі (1648) 274
„ добровільного прилучення України до Росії (1654) за Хмельницького 268
„ повстання гетьмана Виговського проти Росії (1659) року) 263

Від повстання гетьмана Дорошенка проти Росії (1668 року) 254
„ повстання Івана Мазепи проти Росії (1708) .. 214
„ знесення гетьманства царицею Катериною II. (1764 року) 158
„ прилучення Галичини до Австрії, а Білої Руси до Росії (1772) 150
„ зруйнування Січи Запорожської Катериною II. (1775 року) 147
„ знесення кріпацтва в Австрії цісарем Йосифом II. (1782) 140
„ заведення кріпацтва на Україні (1783—1793) .. 141
„ заснування цісаром Йосифом університету у Львові (1784) 138
„ часу як появилася перша книжка на народній мові („Енеїда" Івана Котляревського) на Україні (1798 року) 124
„ привернення галицької митрополії у Львові (1807 року) 115
„ часу, як появилася перша книжка на народній мові („Русалка Дністрова" Маркіяна Шашкевича) в Галичині (1837) 85
„ знесення панщини в Галичині (3. мая 1848) 74
„ появлення першої української часописі „Зоря" у Львові (1848) 74

Від заложення Народного Дому у Львові (1851) 71
„ смерти Тараса Шевченка 26 лютого, 10. марта н. ст. (1868) 61
„ знесення кріпацтва в Росії (1861) 61
„ надання конституції і утворення сойму в Галичині (1861 року) 61
„ заложення українського театру в Галичині (1864) 58
„ заснування тов. „Просвіта" у Львові (1869) 52
„ появлення царського указу збороняючого розвій української мови на Україні (1876) 46
„ першого українського народнього віча у Львові (1880) 42
„ заснування українського „Товариства Педаґоґічного" (1889) 33
„ заснування політичного товариства „Народня Рада" (1886) 36
„ проголошення вільної і независимої Української Народньої Републики, 7. і 20 падолиста 1917 р. 5
„ упадку австрійської монархії 4
„ проголошеня Східно-Галицької (Західно - Української) Републики 4
„ українсько-польської війни 4

ПУБЛИЧНІ СВЯТА В КАНАДІ

В цілій Канаді святкується такі свята (голідейс): всі неділі, День Нового Року. Богоявлення, Велику пятницю. Вознесення Господне, Всіх Святих (1 падолиста н. с.) Великий Понеділок, Попелець (1. середа лат. вел. посту), день Різдва Господнього, уродини Його Вел. Короля (4. червня або котрий буде оголошений), Вікторія Дей 24 мая, Домініон Дей 1. липня. Лейбор Дей в перший понеділок у вересні, і Тенксґівінґ Дей, що його оголошується кождого року.

ПОЯСНЕННЯ ЗНАЧКІВ І СКОРОЧЕНЬ В СІМ КАЛЄНДАРИ

⊕ Знак празника Господсько го з Попразденством.

⊕ Знак празника Богородичного з Попразденством.

⊕ Знак празника Св. з всено чним без попразденства.

Ті три знаки є на означення урочистих свят, що їх приказує Церков святкувати і стриматися від робіт, а вислухати Служби Божої і науки духовної. Вони святкуються того самого дня, коли припадають. До них належать також всі неділі. Декотрі свята з всеночним (3) переноситься на неділю; це зазначено всюди. Їх святкується в сам день, коли припадають, лише там де є храм або празник тої парохії. На примір св. Ілії 2. серпня.

✠ Знак празника св. полиелейного, або, як це звуть, свята церковного. В день такого святого з хрестиком вільно робити. Вони мають велику вечірню і утреню і співане славословіє велике.

Прочі менчі свята без значків в Калєндарі є ріжних кляс після того, що мають в книгах на відправи більшого, чи менчого виду.

Букви перед іменем святого означають:

Пр. — пророка; Ап. — Апостола; П. або Прп. — преподобний або преподобна (монахи) ; М. — Мученик; Аєп. або Архп. — Архіепископ; СМ. або Сщм. — священомученик; ВМ. — великомученик; Ісп. — ісповідник; Ев. — евангелист; Д. — Діва.

Неділі діляться на три кляси: — октоїхові, тріодні і минейні.

1. Октоїхових є 32 найбільше а 27 найменше, після того, чи Великдень приходить скорше чи пізнійше, має коло себе 10 неділь перед, а 8 по, разом 18, а рядових октоїхових є 32, разом 50. А що рік має 52 тижні, то в рахубу входять неділі минейні коло Різдва і Богоявленія, перед і по празниках Н. 20. по Сош. значить 20-та неділя по Зелених святах. Н. по Прсвщ. значить: Неділя по Просвіщенню або Богоявленню.

На відправи подається що і як брати. Нпр.: гл. 6. утр. 5, Ев, то є глас. Гласів є вісім. Гл. 6. Літ, Мр. 50. То значить так: гл. означає, що на неділю і цілий тиждень по неділі береться з книги , що зоветься Октоїх (осьмогласник) то, що там подане на всі дні і співається кождий відповідним голосом. Коли переспівається всі гласи, повторяється їх знова від першого до осьмого. — Ев. утр. значить: евангеліє на утрені в неділі. Їх є дібраних 11. Повторяється їх як скінчаться. На свята є евангелія утренні осібні.— Ев. Літ. Мр. 50, значить. Евангеліє літурґічне (літурґія це Служба Божа) береться з евангелиста Марка зачало 50. Евангелистів є чотири. Мт. — Матей; Мр. — Марко; Лу. — Лука і Йо. Йоан.—Кожде є поділене на глави, а до відправ береться зачала, то є уступ з означенєм, де зачинається, а де кінчиться. Тих зачал т. зн. відділених уступів є у Матея 115. у Марка 71; Луки 114; Йоана 67

ЗАТЬМІННЯ В 1922-ім РОЦІ.

В році 1922-ім буде два затьміння — оба сонця.

1. Перстеневе затьміння сонця 28-го марця. — Буде видне в полудневій Америці, Африці і Европі. — В північній Америці не буде видне.

2. Цілковите затьміння сонця, 22-го вересня. — В Америці не буде видне. Зате буде видне на Індійськім океані і як частинне затьміння буде видне в східній Африці, полудневій Азії та Австралії.

ВІДМІНИ МІСЯЦЯ В 1922-ім РОЦІ.

СІЧЕНЬ

☽	**Перша кватира**	6-го січня, о годині 5, 23,8 мінут.
○	**Повня**	13-го січня, о годині 9, 36,5 мінут.
☾	**Послідна кватира**	20-го січня, о годиі 1. в ночи.
●	**Новик**	27-го січня, о годині 6, 48 мінут вечером.

ЛЮТИЙ

☽	**Перша кватира**	4-го лютого, о годині 11,52 вечером.
○	**Повня**	11-го лютого, о годині 8,17 вечером.
☾	**Послідна кватира**	18-го лютого, о годині 1,18 пополудни
●	**Новик**	26-го лютого, о годині 1,47 пополудни.

МАРЕЦЬ

☽	**Перша кватира**	6-го марця, о годині 2,21 пополудни.
○	**Повня**	13-го марця, о годині 6,14 рано.
☾	**Послідна кватира**	20-го марця, о годині 3,43 рано.
●	**Новик**	28-го марця, о годині 8,3 рано.

ЦВІТЕНЬ

☽	**Перша кватира**	5-го цвітня, 15 мінут до 1-шої в ночи.
○	**Повня**	11-го цвітня, о годині 3,43 пополудни
☾	**Послідна кватира**	18-го цвітня, о годині 7,53 вечером.
●	**Новик**	27-го цвітня, о годині 9, 36,5 мінут

МАЙ

☽ **Перша кватира** 4-гомая, о годині 7-ій 55 мінут рано.
○ **Повня** 11-го мая, о годині 1-ій 6 мінут в ночи.
☾ **Послідна кватира** 18-го мая, о годині 1-ій, 16 мінут попол.
● **Новик** 26-го мая, о годині 1-ій, 4 мінути попол

ЧЕРВЕНЬ

☽ **Перша кватира** 2-го червня, о годині 1-ій, 10 мінут попол.
○ **Повня** 9-го червня, о годині 10,57 мінут рано.
☾ **Послідна кватира** 17-го червня, о годині 7,3 мінут рано.
● **Новик** 24-го червня, о годині 11,19 мінут вечер.

ЛИПЕНЬ

☽ **Перша кватира** 1-го липня, о годині 5,51 пополудни.
○ **Повня** 8-го липня, о годині 10,7 мінут вечером.
☾ **Послідна кватира** 17-го липня, о годині 0,11 мінут в ночи.
● **Новик** 24-го липня, о годині 7,47 мінут рано.
☽ **Перша кватира** 30-го липня, о годині 11,21 мін. вечером.

СЕРПЕНЬ

○ **Повня** 7-го серпня, о годині 11,18 перед пол.
☾ **Послідна кватира** 15-го серпня, о години 3,45 мінут рано.
● **Новик** 22-го серпня, о годині 3,34 мін. попол.
☽ **Перша кватира** 29-го серпня, о годині 6,54 мінут рано.

ВЕРЕСЕНЬ

○ **Повня** 6-го вересня, о годині 2,47 мінут рано.
☾ **Послідна кватира** 14-го вересня, о годині 5,20 мінут рано.
● **Новик** 20-го вересня, о годині 11,38 мін. вечером.
☽ **Перша кватира** 27-го вересня, о годині 5,40 мін. попол.

ЖОВТЕНЬ

○ **Повня** 5-го жовтня, о годині 7,58 мінут вечером.
☾ **Послідна кватира** 13-го жовтня, о годині 4,55 мінут попол.
● **Новик** 20-го жовтня, о годині 8,40 мінут рано.
☽ **Перша кватира** 27-го жовтня, о годині 8,26 мінут рано.

ПАДОЛИСТ

○ **Повня** 4-го падолиста, о годині 1,35 мін. попол.
☾ **Послідна кватира** 12-го падолиста, о годині 2,52 мін. рано.
● **Новик** 18-го падолиста, о годині 7,6 мін. вечер.
☽ **Перша кватира** 26-го падолиста, о годині 3,15 мін. рано.

ГРУДЕНЬ

○ **Повня** 4-го грудня, о годині 6,23 мінут рано.
☾ **Послідна кватира** 11-го грудня, о годині 11,40 мінут рано.
● **Новик** 18-го грудня, о годині 7,20 мінут рано.
☽ **Перша кватира** 26-го грудня, о годині 0,53 мінут в ночи.

1922 **СІЧЕНЬ — JANUARY** **31 днів**

н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	19	Н	Грудень 1921. Н. Отець і 27.
2	20	П	Сщм. Ігнатія *Прдпр. Рожд.*
3	21	В	М. Юліянії
4	22	С	ВМ. Анастазії
5	23	Ч	ММ. десяти в Криті
6	24	П	ПМ. Евгенії. *Навечеріє Рожд.*
7	25	С	⊕ Рождество Христове
8	26	Н	По Рожд. ⊕ Собор Брд. і Йо.
9	27	П	Первомуч. Архдіяк. Стефана
10	28	В	ММ. 2.000 спален. в Нікомедії
11	29	С	ММ. 14.000 дітей
12	30	Ч	М. Анизії
13	31	П	Прп. Меланії. *Отд. Рожд.*
14	1	С	Н. Р. 1922 ⊕ Обріз. Г. Вас. В.
15	2	Н	Перед Прсвщ. і 29. *Прдпр .Бг.*
16	3	П	Пророка Малахія і М. Гордія
17	4	В	Собор 70 Апостолів
18	5	С	ММ. Теоп. і Теони. *Навеч. Бог.*
19	6	Ч	⊕ Богоявленіє Господне
20	7	П	Собор Предтечи
21	8	С	П. Ґеорґія Хоз. П. Домніки
22	9	Н	По Прсвщ. М. Полієвкта
23	10	П	С. Григорія Ниссийского
24	11	В	✠**П. Теодозія**
25	12	С	М. Татіяни
26	13	Ч	ММ. Єрмила і Стратоніка
27	14	П	ОО. забит. в Синай· *Отд· Бог·*
28	15	С	П. Павла Т. і Йоана Кущника
29	16	Н	32 по Сош Покл. веригам св. П.
30	17	П	✠ **П. Антонія Вел.**
31	18	В	СС. Атаназія і Кирила

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ

—o—

1922 **ЛЮТИЙ — FEBRUARY** 28 днів

н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	19	С	М. Макарія Египет.
2	20	Ч	✠ **П. Евтимія Вел.**
3	21	П	П. Максима і Неофіта
4	22	С	А. Тимотея
5	23	Н	Митарева. СМ. Климента
6	24	П	П. Ксенії
7	25	В	✠ **Григорія Богослова**
8	26	С	П. Ксенофонта і жени
9	27	Ч	✠ **Перен. Мощ. С. Йо: Золтуст:**
10	28	П	П. Ефрема Сирій.
11	29	С	Перен. мощ. Ігнатія Богон.
12	30	Н	Блудного Сина ⊕ Трох Св.
13	31	П	ММ. Бзср. Кира і Йоана
14	1	В	Лютий. *Предпр. Сріт. М. Тр:*
15	2	С	⊕ Стрітенє Господне
16	3	Ч	Праведн. Симеона і Анни
17	4	П	П. Ізідора Пелуз.
18	5	С	М. Агафії. *Суб. задушна*
19	6	Н	Мясопустна. П. Вукола
20	7	П	П. Партенія і Луки
21	8	В	ВМ. Теодора Стратилата
22	9	С	М. Никифора. *Отд. Сріт:*
23	10	Ч	М. Хараламція
24	11	П	СМ. Власія
25	12	С	Мелетія
26	13	Н	Сиропустна. П. Мартиніяна
27	14	П	П. Авксентія
28	15	В	Ап. Онизима

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ

—о—

1922 МАРЕЦЬ — MARCH 31 днів

н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	16	С	ММ. Памфила, Валентія прч.
2	17	Ч	ВМ. Теодора Тирона
3	18	П	С. Льва Папи Р.
4	19	С	Ап. Архіппа
5	20	Н	1. Поста П. Льва Кат.
6	21	П	П. Тимотея і Евстатія
7	22	В	Найд. мощей ММ. в Евгенії
8	23	С	СМ. Полікарпа
9	24	Ч	**✠ 1. 2. Обріт. глави Предтечи**
10	25	П	С. Тарасія
11	26	С	С. Порфирія *Суб. задушна*
12	27	Н	2. Поста П. Прокопія Дек.
13	28	П	П. Василія
14	1	В	Март. ПМ. Евдокії
15	2	С	СМ. Теодота
16	3	Ч	М. Евтропія і жени
17	4	П	П. Герасима
18	5	С	М. Конона. *Суб задушна*
19	6	Н	3. Крестопоклонна ММ. 42.
20	7	П	СМ Херзонських
21	8	В	П. Теофилакта
22	9	С	**✠ 40. ММ. в Севаст. озері**
23	10	Ч	М. Кодрата
24	11	П	С. Софронія Єрусал.
25	12	С	П. Теофана. *Сбб. задушна*
26	13	Н	4. Поста. П. Нікифора
27	14	П	Прп. Венедикта
28	15	В	М. Агапія і пр.
29	16	С	М. Савина. *Поклони*
30	17	Ч	П. Алексія чоловіка Бож.
31	18	П	С. Кирила Єрусал.

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ

—o—

1922			ЦВІТЕНЬ — APRIL	30 днів
н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ	МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ —о—
1	19	С	ММ. Хризанта і Дарії, *С. акаф.*	
2	20	Н	5. Поста. **П. От. в обит. Савви**	
3	21	П	Прп. Якова	
4	22	В	СМ. Василія	
5	23	С	М. Нікон. і 200 учеників	
6	24	Ч	*Предпразд. Благовіщеня*	
7	25	П	⊕ Благовіщене П. Д. М.	
8	26	С	Арх. Гавриїла. *Суб. Лазарева*	
9	27	Н	⊕ цвітна. **М. Матрони**	
10	28	П	ПП. Іляріона і Стефана Чуд.	
11	29	В	СМ. Марка Еп. і Кирила діяк.	
12	30	С	П. Йоана Ліственника	
13	31	Ч	*Великий Четвер. Страсти*	
14	1	П	Цвітень. В. Пятниця	
15	2	С	*Велика Субота.*	
16	3	Н	Пасха. Воскресене Господне	
17	4	П	Світлий Понеділок	
18	5	В	Світлий Второк	
19	6	С	С. Евтихія	
20	7	Ч	П. Ґеорґія Меліт.	
21	8	П	Апп. Іродіона, Агафа, Руфа	
22	9	С	М. Евпсихія	
23	10	Н	⊕ Томина. **ММ. Терентія і прч.**	
24	11	П	СМ. Антипи	
25	12	В	П. Василія	
26	13	С	СМ. Артемона	
27	14	Ч	С. Мартіна Папи	
28	15	П	Ап. Арістарха, Пуда і Троф.	
29	16	С	ММ. Агатії, Ірини і Хіонії	
30	17	Н	Мироносиць. **П. Симеона**	

1922			МАЙ — MAY	31 днів
н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ	МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ —о—
1	18	П	Т. Йоана Декаполіта	
2	19	В	П. Йоана Ветхопещерн.	
3	20	С	Преп. О. Теодора Тріхини	
4	21	Ч	СМ. Януарія і Теодора	
5	22	П	П. Теодора Сіксота	
6	23	С	**ВМ. Ґеорґія** (нед.)	
7	24	Н	**Розслаблен.. і ВМ. Ґеорґія**	
8	25	П	**✠Ап. і Ев. Марка**	
9	26	В	СМ. Василія	
10	27	С	Сім. фодн. Хр. *Преполовеннє*	
11	28	Ч	Апп. Якова і Сосіпатра	
12	29	П	ММ. в Кизиці, Мемнона	
13	30	С	**✠ Апостола Якова Брата Ап. Й.**	
14	1	Н	**Май. Самарянки** Пр. Єремії	
15	2	П	Атаназія Александр.	
16	3	В	**✠ П. Теодозія Печерск.**	
17	4	С	ПМ. Пелагії. *Отд. Препол.*	
18	5	Ч	М. Ірини	
19	6	П	Правед. Йова многостр.	
20	7	С	Явленіє Ч. Хреста, Акакія	
21	8	Н	**Сліпороджен ✠ Ап. і Єв. Йо. Б:**	
22	9	П	**✠ Перен. Мощей св. о. Николая**	
23	10	В	**✠ Ап. Симона Зилота**	
24	11	С	СМ. Мокія. *Отд. Пасхи*	
25	12	Ч	**Вознесеніє Господнє**	
26	13	П	М. Ґлікерії	
27	14	С	М. Ізидора	
28	15	Н	**Отців.** П. Пахомія Вел.	
29	16	П	Т. Теодора Освящен.	
30	17	В	Ап. Андроніка	
31	18	С	М. Теодота Анкир.	

1922 ЧЕРВЕНЬ — JUNE **30 днів**

н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	19	Ч	СМ. Патрикія
2	20	П	М. Талалея і прч. *Отд. Возн.*
3	12	С	✠ **Констант. і Елени** *С. задуш.*
4	22	Н	⊛ Сошествіє св. Духа.
5	23	П	⊛ Прсв. Тройці
6	24	В	П. Симеона Дивногорця
7	25	С	✠ **3. Обрітеніє ч. Глави Предт.**
8	26	Ч	Ап. Карпа
9	27	П	СМ. Терапонта
10	28	С	П. Никити Еппа. Халкид.
11	29	Н	Всіх Святих. М. Теодозії
12	30	П	П. Ісаакія *Поч. Петрівки*
13	31	В	М. Єрмея
14	1	С	Червень. М. Юстина Філософа
15	2	Ч	**Прсв. Евхаристії** (нед)
16	3	П	М. Лукіліяна і прч.
17	4	С	С. Митрофана Археп. Конст.
18	5	Н	2 ⊛ Пресв. Евхаристії
19	6	П	ПП. Висаріона і Іларіона
20	7	В	СМ. Теодота Еппа Анкирск.
21	8	С	ВМ. Теодора Стратилата
22	9	Ч	С. Кирила Алекс. *Отд. Евхар.*
23	10	П	**Празник Н. Серця Хр.** (нед.)
24	11	С	✠**Вартоло. і Варн. Сострад. Б.**
25	12	Н	3. ⊛ Празник Н. Серця Хр.
26	13	П	М. Акилини
27	14	В	Пр. Елисея і С. Методія Конст.
28	15	С	Пр. Амоса
29	16	Ч	С. Тихона Чудотворця.
30	17	П	ММ. Мануіла. Савела

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ

—о—

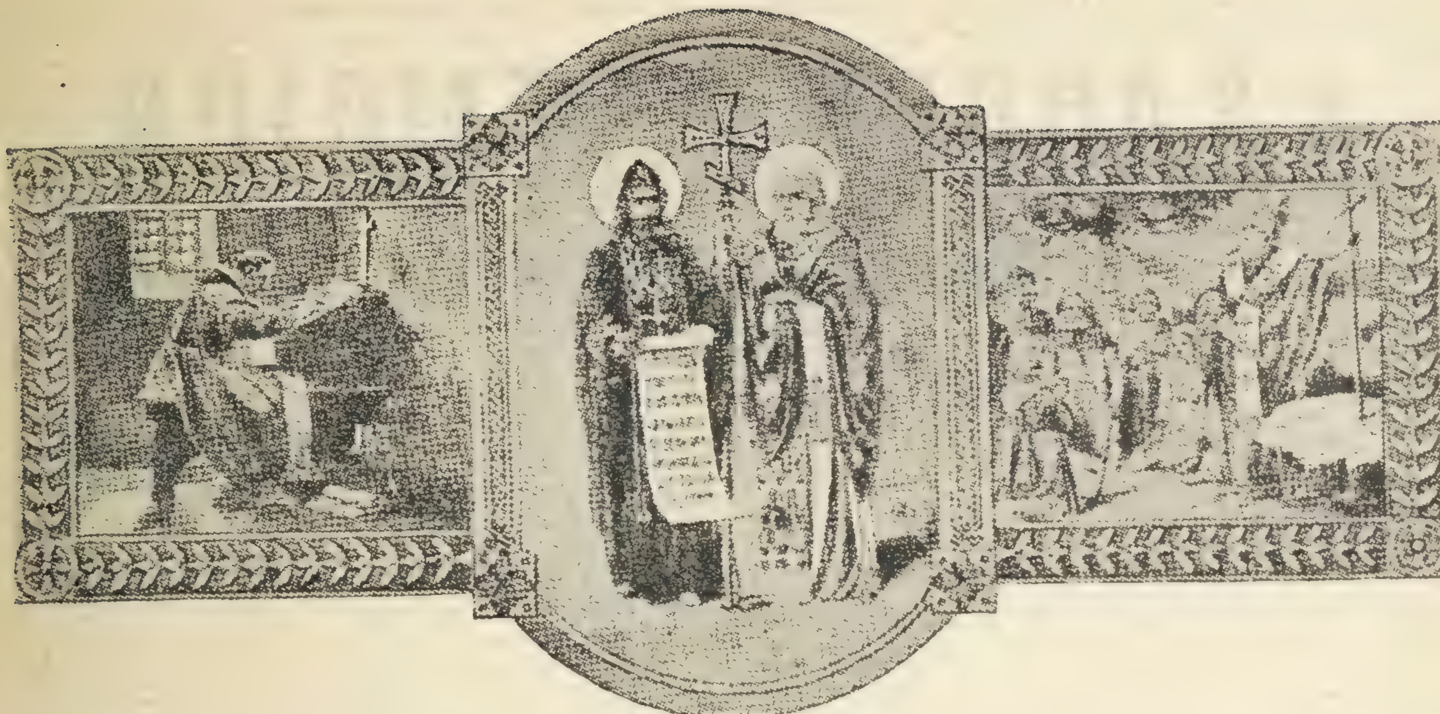

1922			ЛИПЕНЬ — JULY	31 днів
н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ	МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ —о—
1	18	С	М. Леонтія	
2	19	Н	4. по Сош. ✠ **Ап. Юди Брата Г.**	
3	20	П	СМ. Методія Еппа Патарського	
4	21	В	М. Юліяна Тарсійського	
5	22	С	СМ. Евзебія Еп. Самосат.	
6	23	Ч	М.Аґрипіни	
7	24	П	⊕ Рожд. С Йоана Крестит.	
8	25	С	ПМ. Февронії	
9	26	Н	5. по Сош. П. Давида Селун.	
10	27	П	П. Сампсона Страннопр.	
11	28	В	Безсребн. Кира і Йоана	
12	29	С	⊕ Верх. Апп. Петра і Павла	
13	30	Ч	**Собор 12 Апостолів**	
14	1	П	Липень. Безсрб. Косми і Дам.	
15	2	С	✠ **Положене Ч. Ризи П. Б.**	
16	3	Н	6. по Сош. М. Якинта	
17	4	П	С. Анд. Ар. Критського. Марти	
18	5	В	✠ **СС. Кир. і Мет. Апп. Слав.**	
19	6	С	✠ **П. Атаназія Атон.**	
20	7	Ч	П. Томи і Акакія	
21	8	П	ВМ. Прокопія	
22	9	С	СМ. Панкратія	
23	10	Н	7. по Сош. ✠ **П. Антонія Печер.**	
24	11	П	М.Евфимії	
25	12	В	ММ. Прокла й Іларія	
26	13	С	Собор С. Арханг. Гавриїла	
27	14	Ч	Ап. Акили	
28	15	П	✠ **С. Рівноапост. Володимира**	
29	16	С	СМ. Атиноґена і прч.	
30	17	Н	8. по Сош. ОО. шести всел. соб.	
31	18	П	Еміліяна	

1922	СЕРПЕНЬ — AUGUST	31 днів

н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ	МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ
1	19	В	П. Макрини	
2	20	С	⊕ **Пророка Ілії** (нед.)	
3	21	Ч	П. Симеона, Йоана і Пр. Езек.	
4	22	П	Миронос. Марії Магдалини	
5	23	С	✠**Бор. і Гліба.** ММ. Троф. і прч.	
6	24	Н	9. по Сош. ⊕ Пророка Ілії.	
7	25	П	✠**Успеніє св. Анни Мат. П. Б.**	
8	26	В	СМ. Єрмолая і прч.	
9	27	С	✠**ВМ. Пантелеймона**	
10	28	Ч	Ап. Прохора і прч.	
11	29	П	М. Каллініка	
12	30	С	Ап. Сіли, Сілуана, Кріск. і прч.	
13	31	Н	10. по Сош. Прд. Проісх. Ч. Кр.	
14	1	П	Серпень. **Ч. Креста. Мак. Х. Р.**	
15	2	В	Перен. мощей Первом. Стефана	
16	3	С	ПП. Ісаакія, Далмата і Фавста	
17	4	Ч	Сім дітей в Ефезі	
18	5	П	*Предпр. Преобр.* і Евсиґнія	
19	6	С	Преображеніє Господне	
20	7	Н	11. по Сош. П. Дометія	
21	8	П	Еміліяна Еп. Кизіц.	
22	9	В	✠**Ап. Матія**	
23	10	С	М. і Архідіякона Лаврентія	
24	11	Ч	М. Архідіякона Евпла	
25	12	П	ММ. Фотія і Анікити	
26	13	С	*Отд. Преоб.* П. Максима	
27	14	Н	12. по Сош. *Предпр. Усп.*	
28	15	П	⊕ Успеніє П. Б.	
29	16	В	Перенес. Нерукотвор. Образа	
30	17	С	М. Мирона	
31	18	Ч	ММ. Фльора і Лавра	

1922 — ВЕРЕСЕНЬ — SEPTEMBER — **30 днів**

н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	19	П	М. Андрея Страт ·л.
2	20	С	Прор. Самуїла
3	21	Н	**13. по Сош.** Ап. Тадея
4	22	П	М. Аґатоніка
5	23	В	*Отд. Успенія* і М. Лупа
6	24	С	Сщмч. Евтиха
7	25	Ч	Ап. Вартоломея і Тіта
8	26	П	ММ. Адріяна і Наталії
9	27	С	П. Пімена
10	28	Н	**14 по Сош. ⊕ Усікн. Ч. Г. Прдт.**
11	29	П	**⊕Усікн. Ч. Глави Пред.** (нед.)
12	30	В	СС. Александ. Йо. і Пав. Архп.
13	31	С	**✠Положенє Ч. Пояса П. Д.**
14	1	Ч	**Вересень. ✠Начало НР. і П. С.**
15	2	П	М. Маманта і П. Івана Постн.
16	3	С	СМ. Антима і П. Теоктіста
17	4	Н	**15. по Сош.** Вавили і Мой. Бгв.
18	5	П	Прор. Захарія
19	6	В	Чудо Архист. Михаїла
20	7	С	*Предпр. Рожд. ПБ.* М. Созонта
21	8	Ч	**⊕ Рождество П. Б.**
22	9	П	Првдн. Богоот. Йоакіма і Ан.
23	10	С	ММ. Минодори, Митрод. і Нім.
24	11	Н	**16 по Сош. Перед Воздвиж.**
25	12	П	СМ.Автонома. *Отд. Рожд. П. Б.*
26	13	В	*Предпрд. Ч. Крес.* Корнил. С.
27	14	С	**⊕ Воздвиженє Ч. Креста**
28	15	Ч	ВМ. Никити
29	16	П	ВМ. Евфимії
30	17	С	М. Софії і Її трох дочок

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ

—o—

1922 ЖОВТЕНЬ — OCTOBER **31 днів**

н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	18	Н	17. по Сош. і По Воздвиж.
2	19	П	ММ. Трофіма і прч.
3	20	В	ВМ. Евстатія
4	21	С	Ап. Кондрата *Отд. Воздвиж.*
5	22	Ч	СМ. Фоки, Прор. Йони
6	23	П	Зачатіє Предтечи
7	24	С	Первмуч. Рівноап. Теклі
8	25	Н	18. по Сош. ⊕Ап. Йоана Богос.
9	26	П	⊕**Преставленє Ап. Йо. Б.** (нед.)
10	27	В	М. Калістрата і жени його
11	28	С	✠**П. Харітона**
12	29	Ч	П. Киріяка Отшелника
13	30	П	СМ. Григорія Армен
14	1	С	Жовтень ⊕ **Покров П. Б.** (нед.)
15	2	Н	19. по Сош. і Покров П. Б.
16	3	П	СМ. Діонизія
17	4	В	СМ. Еротея
18	5	С	М. Харитини
19	6	Ч	✠**Ап. Томи**
20	7	П	ММ. Серґія і Вакха
21	8	С	✠**Ап. Якова Алфея.** П. Пелагії
22	9	Н	20. по Сош. і ОО. 2. Нікей Соб.
23	10	П	ММ. Евлампія і Евлампії
24	11	В	Ап. Филипа і Преп. Теофана
25	12	С	ММ. Прова, Тараха і Андроніка
26	13	Ч	ММ. Карпа і Папіли
27	14	П	Назарія, Ґевр. .П Параскеви.
28	15	С	П. Евтимія і П. Лукіяна
29	16	Н	21. по Сош. М. Лонґіна Сотн.
30	17	П	Пр. Осії і Андрея Критського
31	18	В	✠ **Ап. і Ев. Луки**

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ

—o—

1922	ПАДОЛИСТ — NOVEMBER			30 днів
н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ	МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ —о—
1	19	С	Прор. Йоіла і М. Уара	
2	20	Ч	ВМ. Артемія	
3	21	П	П. Іляріона Вел.	
4	22	С	С. Аверкія і 7 дітей	
5	**23**	**Н**	**22. по Сош. Ап. Якова Бр. Г.**	
6	24	П	М. Арети	
7	25	В	ММ. Маркіяна і Мартинія	
8	**26**	**С**	**⊕ ВМ. Димитрія**	
9	27	Ч	М. Нестора	
10	28	П	ММ. Терентія і прч. М. Параск.	
11	29	С	ПМ. Анастазії	
12	**30**	**Н**	**23. по Сош** ММ. Зиновія	
13	31	П	Ап. Стахія і прч.	
14	1	В	**Падолист.** Бсрбн. Косм. і Дам.	
15	2	С	ММ. Акіндіна, Пігасія і прч.	
16	3	Ч	ММ. Акепсіми, Йосифа і прч.	
17	4	П	Прп. Йоаникія і М. Нікандра	
18	5	С	ММ. Галактіона і Епістимії	
19	**6**	**Н**	**24. по Сош.** С. Павла Архіеп. К.	
20	7	П	М. Єрона і П. Лазара	
21	**8**	**В**	**⊕Собор Архістр. Михаїла**	
22	9	С	ММ. Онисіф. і Порфир. і Мат.	
23	10	Ч	Ап. Ераста, Олімпа і прч.	
24	11	П	ММ. Мини, Вікт. і Т. Студ:	
25	12	С	✠**Йоана Золотоустого** Й. Мил.	
26	**13**	**Н**	**25. по Сош. ⊕ СМ. Йосафата**	
27	14	П	✠**Филипа Апостола**	
28	15	В	ММ. Гурія і прч. (*Пилипівка*)	
29	16	С	✠**Ап. і Ев. Матея**	
30	17	Ч	С. Григорія Чудотворця	

1922 — ГРУДЕНЬ — DECEMBER — 31 днів

н.с.	с.с.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	18	П	ММ. Платона і Романа
2	19	С	Прор. Авдія
3	20	Н	26. по Сош. Григ. Дек. *Прд. Вх*
4	21	П	Вход во храм П. Б.
5	22	В	Ап. Филимона
6	23	С	ОО. наших Амфілохія і Григ.
7	24	Ч	ВМ. Екатерини і ВМ. Меркурія
8	25	П	Климен Папи і Пет. А. *Отд. Вх.*
9	26	С	Прп. Алипія
10	27	Н	27. по Сош. ВМ. Якова П.
11	28	П	ММ. Стефана нового і Іринар.
12	29	В	М. Парамона і Філумена
13	30	С	✠ **Ап. Андрея Первозван.**
14	1	Ч	Грудень Пр. Наума
15	2	П	Прк. Авакума
16	3	С	Прор. Софонія
17	4	Н	29. ВМ. Варвари і Йо. Дамаск.
18	5	П	✠ **Сави Освященого**
19	6	В	Св. о. Николая Чудотв.
20	7	С	С. О. Амврозія
21	8	Ч	П. Патапія. *Предпр. Н. Зач.*
22	9	П	Непорочне Зачаттє П. Д.
23	10	С	ММ. Міни, Ермоґена і Евґрафа
24	11	Н	Праотець. П. Даниїла Ст.
25	12	П	П. Спиридіона
26	13	В	✠ **ММ. Евстратія, Авксент і прч**
27	14	С	ММ. Тирса, Левкія і пр.
28	15	Ч	СМ. Елевтерія і п. Павла
29	16	П	Пр. Аґґея. *Отд. Неп. Зач.*
30	17	С	Пр. Даниїла і трох отрок
31	18	Н	Отець. М. Севастіяна

МІСЦЕ НА ЗАПИСКИ

—o—

УСТАВ ЦЕРКОВНИЙ НА 1922-Й РІК

СІЧЕНЬ

1. Н. Отець і 27. по Сош. 2. 3. єу. 6. єл. одно Мт, гл, 1, з, 1, Родовід ІХС, Тропарі на літ. воскр. г. 3. і ОО. Сл. І нині: Кондак ОО. Всьо проче лише Отцям. Завтра зачинаєсь предпрзд. Рождества.

6. Навечеріє, Святий Вечір. Часи царські в ризах постних. Літ. Василія Вел. з вечірнею. Зачинаєсь вечірнею і по осьми чтеніях ектенія мала з возгласом перед Святий Боже на літ. і від Святий Боже йде правильно літургія Вас. В. Єл. Лу гл. 2. з. 5. Дорога до Вифлеєму і Рождество.

7—19. Загальниця, крім щедрого вечера, але на весіля час заказаний.

7. Празник Рождества Господнього. Повечеріє вел. з всеночним. Всьо празника. Єл. Мт. г. 2. з. 3. Звіздарі у Ірода і Вифлеємі. Літ. Йоана Золот. Єлици. Вечірня Н. по Рожд. і Собора без всеночного і чтеній.

8. Н. по Рожд. Собор П. Богород. і св. Йосифа Обручника, Вперед йде Н. по Рожд. св. Богоотець, відтак Собор. Антифони два перші Рожд. третий повседневний з привітом празника. Тропарі Рожд. Н. і обручника. Єл. одно Н. Мт. гл. 2. з. 4. Утеча до Єгипту і поворот до Назарета. Вечірня Рожд. і Стефана.

9. Первомученика і Архідіякона Стефана. Попразд. Єл. Мт. гл. 21. з. 87. Злі Робітники у винниці.

13. Отданіє Рождества і Мелянії. Всеночне і проповідь під Новий Рік.

14. Обрізанє Гдне. св. Василія Вел. Субота перед Просвіщенєм. Новий Рік. Всеночне. Літурґія Василія Вел. Всьо Обріз. і Святому Єл. Обрізанню і Суботі перед Прсвщ. без Василія Лу. гл. 2. з. 6. Ісус 12 літний в Єрусалимі і Мт. гл. 3. з. 5. Йоан Предтеча готовить дорогу Мессії.

15. Н. перед Просвіщенєм і 29. по Сош. Предпрзд. Богоявленє г. 5. єу. 8. Всьо Н. 29. г. 5. з. предпрзд. тілько Апостол і Єванг Н, перед Прсвщ, Мр, гл, 1. з. 1. Йоан Предтеча: Покайтесь, готуйте дорогу.

18. — 25. Вселенський тиждень Апостольства о злуку церквей.

18. Навечеріє Богоявленія. Щедрий вечер. Часи царські. Літ. Василія Вел. з вечірнею так як в Навечеріє Рождества. Чтеній 11. Єл. Лу. гл. 3. з. 9. Готовтесь По мол. заамвонній Водосвятє в церкві. Вечером або завтра досвіта Повечеріє з всеночним.

19. Богоявленіє Господнє Єу. Мр. гл. 1. з. 2. Єл. Мат. гл. 3. з. 6, Крещенє в Йордані. Публичне водосвятє по молитві заамвонній.

20. Від 20. вільно благословити слюби.

20.—27. включно Попразд. Богоявленя. По місіях водосвятія.

20. Собор Предтечі. Празника і Предтечі. Єл. Йо. гл. 1. з 3. Предтеча показує Агнця.

22. Н. по Просвіщеню. Попразденство. г. 6. єу. 9. Єл. Мт. гл, 4. з, 8. Ісус продовжує проповідь Предтечи: Покайтеся!

27. Отданіє Богоявлення.

29. Н. 32. по Сош. г. 7. єу. 10, Єл, Лу, гл, 19, з, 94, О Закхею, Ве-

чірня вел, П. Антонію.

ЛЮТИЙ.

5, Н. О Митари і Фарисею. Тріодь постна. г. 8. єу. 11. єл. Лу, гл, 18, з. 89.

5.—12. Загальниця.

12, Н, О блуднім сині. Трох Святителів. г. 1. єу. 1. Всеночне Служби гласа, тріоди і Святим. Тропарі на Літургії: гласа і Святим. Кондак гласа, Сл. Святих. І нині: Кондак Тріоди. Єл. Луки гл. 15. з, 79. і Мт. гл. 5. 5, з, 11, Сповнене закона підставою великости.

14. Предпрзд. Стрітення.

15, Стрітення Господне. Всеночне. Єу. Лу. гл, 2. з. 8. Єл. Лу, гл, 2. з, 7. Ісус на руках праведного Симеона.

18. Субота Задушна.

19. Н. Мясопустна. г. 2. єу. 2, Єл. Мт. гл. 25. з. 106, О страшнім суді,

22. Отданіє Стрітення.

26, Н. Сиропустна, г. 3. Єу. 3. Єл. Мт. гл. 6. з, 17. Як постити,

МАРТ.

5. Н. перша Поста. г. 4. єу. 4. Літургія Василія Вел. Єл. Йо. гл. 1, з, 5, О покликаню Апостолів.

11. Субота Заупокойна.

12. Н. 2. Поста. г. 5. єу. 5. Літургія Василія Вел. Єл. Мр, гл, 2, з, 7, О відпусканю гріхів.

18. Субота заупокойна.

19. Н. Крестопоклонна. г. 6. єу. 6. Літургія Василія Вел. Ризи постні. Єл. Мр. гл. 8. з. 37. О наслідуваню IXСта.

25. Субота задушна.

26. Н. 4. Поста. г. 7. єу. 7. Літургія Василія Вел. Єл. Мр, гл, 9, з, 40, О вигнаню біса.

29. Поклони вечером.

ЦЬВІТЕНЬ.

1. Субота Акафістова.

2. Н. 5. Поста. г. 8. єу. 8. Літургія Василія Вел. Єл. Мр, гл, 10, з, 47, Ісус предсказує свою смерть, дорогу до неба.

6. Предпразд. Благовіщення.

7. Благовіщенне П. Д. М. Вечірня велика без Преждеосвященних в четвер вечером. Тріод і празник. Чтенія дня і Благовіщ. три. По Нині отпущаєши: Тропар празника. Єктенія і 3 великі поклони. Отпуст. — Повечеріє велике з благословеніем хлібів і утренею. Єв. утр. Лу. зач. 4. Літургія Золотоустого з вечірнею. Зачинається вечірнею. Вход з Евангелієм. Чтеній 4. і по Єктенії малій: Святий Боже з літургії і дальше по ряду Єв. літ. Лу. гл. 1. з. 3.

8. Субота Лазарева.

9. Н. Цьвітна. Празник Господський Всеночне. Єу. Мт. г. 21. з. 83. По Єв, утр. пс. 50. і благословлене лози, котру відтак роздаєся підчас мированя. Літургія Золотоустого. Єл. Йо гл. 12. з. 41. Магдалина і Юда. — Нині освячуєся при агнці на Службу Преждеосвящених в пон, втор. і середу.

13. Великий Четвер. Літургія Василия Вел. з вечірнею Єл. Мат. гл. 27. з. 107. (дуже довге — страсти і установлене Н. Евхаристії. — Епископ святить цего дня велике миро і антімінси. — Нині треба освятити агнця до Божого Гробу. — Вечером утреня страсна. 12. Євангелій з дзвоненем, почім умовкають дзвони до Воскресенія.

14. Велика Пятниця. Часи царські. По вечірни винесеня плащениці. Поставленя Божого Гробу. Вечером утреня. „Жидівська."

15. Велика Субота. Літургія Василия Вел. Єлици. Єв. літ. Мт. гл. 28. з. 115, і 116.

16. Воскресення Господне. Єв. літ. Йо. гл. 1. з. 1. Бог Слово. Вечером або досвіта правиться перед Гробом в ризах постних надгробноє або місто полунощниця. Відтак у всїх ризах по обході з Найсв. Тайнами провадиться утреня воскресна і по ній Літургія Золотоустого. По молитві заамвоній благословлене артоса на тетраподі Плащениця не має старого устава, бо це новійше введення і тому в ріжних околицях є ріжні звичаї що до виставленя і усуваня її. У катедрі св. Ґеорґія у Львові здіймають плащеницю з Гроба перед утренею воскресною і вішають її за престолом над горним сідалищем, де вона зістає аж до Вознесеня. Декуди кладуть плащеницю на олтари на світлий тиждень, а відтак вішають за престолом. Декуди стоїть плащениця на олтари аж до Вознесення. Найліпше є вішати плащеницю за олтарем, щоби не нищилася на олтари. Чи нести плащеницю в обході воскресеня? В многих церквах се роблять, хотяй це не лише незгідне з веселістю воскресеня, але і є позитивно заказане. В обході воскресеня несуть образ воскресеня, або статую Воскресшого і Найсв. Тайни, плащениця там не має місця. З гробу несесь її на олтар або за олтар і похід йде з Найсв. Тайнами, та образом воскресеня. Найсв. Тайни заносяться до церкви і всі виходять перед двері, де зачинається Утреня Каджeням і співом: Слава святій. . .

Вечірня у всіх ризах. Вход з евангелієм. По прокимені: О еже сподобитися нам. . . і евангеліє Йо. гл. 20. з. 65.

17. Світлий Понеділок. Єл. Йо. гл. 1. з. 2.

18. Світлий второк. Єл. Лу. гл. 24. з, 113. Емаус. Загальниця цілий тиждень. Царські врата отворені.

23. Н. Томина. Празник Антіпасхи. Всеночне без чтеній. При мированю роздається артос. Єу. 1. Єл. Йо. гл. 20. з, 65. Невірний Тома.

30 Н. Мироносниць. г. 2. єу. 3. Єл. Мр. гл. 15. з, 69,

МАЙ.

Майські Богослуженя в честь Богоматери.

7. Н. о розслабленім і В М. Ґеорґія г. 3. єу. 4. Всеночне На Гди, возвах стихир Н. тріоди 6. і Ґеорґію 4. Сл. тріоди, І нині: доґмат 1. гласа. 3-чтенія. На Литії стихири Ґеорґію, тілько І нині празника. На стиховні стихира одна воскресна і стихири Пасхи. Сл. Ґеорґію. І нині: Тріоди. По Нині отпущаеши: Богородице Діво 2 рази і Ґеорґію раз.

На літурґії: тропар воскресен і Ґеорґія. Сл. Кондак Ґеорґія, І нині: Розслабленного. Всьо проче неділі і свято. Єл. Йо. гл. 5. з. 14. і Йо. гл, 15 з. 52. Ученики Христові будуть переслідувані.

Вечірня велика Ап. і єв. Марка.

10. Преполовене. Празник з попразд. до слід середи.

14. Н. Самарянки і Преполовене. г. 4. Єу. 7. Єл. Йо. гл, 4, з, 12,

21. Н. о сліпорожденнім. і Ап. і Євангелиста Йоана Богослова. г. 5. єу. 8. Всеночне Єл. Йо. гл. 9. з. 34. і Йо. гл, 19, з, 61, Йоан під хрестом з Марією. Вечірня велика св. о. Николаю, перенесеня мощей.

24. Отданіє Пасхи.

25. Вознесеніє Господне. Єу. воскресне 3. Мр. зач. 71. Єл. Лу. гл, 24, з, 114.

28. Н. Отців. Попразд. Вознесення г. 6. єу. 10. Єл. Йо, гл, 17, з, 56, О прославленню IXСта.

ЧЕРВЕНЬ.

2. Отданіє Вознесення.

3. Константина і Єлени. Субота задушна. Обі Служби в ризах світлих з олтару на полиєлей.

4. Сошествіє св. Духа. Єу. воскресне 9. Йо. гл. 20.: з. 65, Єл, Йо,гл, 7, з. 27. По Літургії сейчас вечірня з колінопреклонними молитвами.

5. Прсв. Тройці. Служба Прсв. Тройці. і Сошествія. Єу. 1. воскр. Літ, г, 28. з. 116 Єл. Мт. гл. 18, з, 75, і Мт. гл, 28, з, 116,

Від Н. Сошествія св. Духа до Н. Всіх Святих загальниця.

11. Н.Всіх Святих. 1. по Сош. г. 8. єу. 1. Єл, Мт, гл, 10, з, 38, О надгороді в небі.

12. Зачинаєсь Петрівка, піст, час заказаний до 11. липня, чотири тижні і 2 дні.

15. четвер. Прсв. Евхаристії. Празник осьмидневний. Торжество в слід. Н.

18. Прсв. Евхаристії. Н. 2. по Сош. Всеночне. Єв. утр. Йо. г, 6, з, 24, Єл, Йо.гл. 6. з. 23. По Літургії похід з Найсв. Тайнами до чотирох олтарів. Де годі, триразовий обхід і благословлене в церкві. Євангелія при олтарах: 1. Мт. гл. 26, з. 108. стихи 17—30—2. Мт. гл, 14, з, 64, 12,—26,—3, Лу, гл. 22. з. 108. 7—22.—4. Йо. гл. 6. з, 23, 48—58,

23. Празник Н. Серця Хр. 10. пятниця.

24. Апостолів Вартоломея і Варнави. Сострадання Прсв. Богородиці.

25. Празник Н. Серця Господнього. Н. 3, по Сош, г. 2, єу, 3, Єл, Мт, гл, 6, з, 18. Провидіня Боже. — Празник Н. Серця Хр. Єу. Йо. гл. 10. з, 36, Єл, Йо, гл, 3. з. 9. і 10.

ЛИПЕНЬ.

2. Н. 4. по Сош. і Апостола Юди Брата Господня. г. 3. єу, 4, Єл, Мт, гл, 8, з, 35. Уздоровлене слуги сотника. і Йо, гл, 14, з, 48, О любови.

7. Рождество св. Йоана Крестителя. Всеночне. Єу. Лу. гл. 1, з, з, Єл, Лу, гл, 1, з, 1.

9. Н. 5. по Сош. г. 4. єу. 5. Єл. Мт, гл, 8, з, 28, О, вигнаню злого духа,

12. Верховних Апп. Петра і Павла. Всеночне. Єу. Йо. гл, 21, з, 67, єл, Мт. гл. 16. з. 67. О любови Петра і його власти.

16. Н 6, по Сош. г. 5. єу. 6, Єл, Мт, гл, 9, з, 29. Уздоровлене розслабленого,

23. Н. 7. по Сош. і Антонія Печерського. г. 6. єу. 7. Єл, Мт, гл, 9, з, 33 Уздоровлене двох сліпих і Мт. г. 4. з. 10. Блаженства.

30. Н. 8. по Сош. і Отців шести перших вселенських Соборів. г. 7. єу. 8. Єл. Мт. гл. 14. з, 58. Накормлене 5,000 народа, і Йо, гл, 17, з, 56, Прославлене Сина Божого.

СЕРПЕНЬ

6. Н. 9. по Сош. і Пророка Ілії. Всеночне. г. 8. єу. 9. Єл. Мт. гл, 14, з, 59, О маловірстві Петра. і Лу. гл. 4. з, 14. Становиско пророків.

13. Н. 10. по Сош. і Предпразд. проісхожденія Древа Ч. Креста. г. 1. єу. 10 Єл. Мт. гл. 17. з. 72. О біснуватім.

14. Проісхожденіє древ Ч. Креста. св. М М . Макавеїв. Память крещеня Руси-України. Водосвятє Августове. Єл. Мт. гл. 10. з, 38. Вартість визнаваня віри. Піст до Успення.

18. Предпразд. Преображення.

19. Преображення Господне. Всеночне. Єу. Лу. гл. 9, з. 45. Єл. Мт. гл. 17. з, 70. Свячене овочів і зіля.

20. Н. 11. по Сош. Попразд. Преображення г, 2. єу. 11. Єл. Мт. гл. 18, з. 77, Обрахунок зі слугами.

26. Отданіє Преображення.

27. Н. 12. по Сош. Предпразд. Успеня. г. з, єу, 1, єл, Мт, гл, 19, з, 79, Богатий молодець у ІХСта.

28. Успення П. Д. М. Всеночне. Єу. Лу. гл. 1. з. 4. Єл. Лу, гл, 10, з, 54, Марія і Марта, Свячене зіля..

ВЕРЕСЕНЬ

3. Н. 13. по Сош. Попразд Успення. г. 4. єу. 2. Єл. Мт. гл. 21, з, 87, О злих робітниках у винниці.

5. Отданіє Успенія.

10. Н. 14. по Сош. Усікновення Чесної Глави Йоана Предтечі. Всеночне. г. 5. єу. 3. Єл. Мт. гл. 22. з, 89. О прошених на брак. і Мр. гл, 7, з, 24, Іродіяда. — Піст завтра в сам день: — Вечірня П. Мойсея.

17. Н. 15. по Сош. г. 6. єу. 4. Єл. Мт. гл. 22. з, 92, Найбільша заповідь,

20, Предпразд. Рождества П. Богород.

21. Рождество П. Богородиці. Всеночне. Єу. Лу. гл. 1. з. 4. Єл. Лу. гл, 10, з, 54.

24. Н. 16. по Сош. Перед Воздвиженням. Попразд. Рожд. П. Б. г. 7. Єу. 5, Тропарі гласа і празника. Ап. і Єв. Н. 16. і Н. перед. Воздвиж. Єл. Йо. гл. 3. з. 9. Ісуса післав Отець не на суд, а на спасення. і Мт. гл. 25. з, 105. О талантах.

25. Отданіє Рожд. П. Б.

26. Предпразд. Чесного Креста.

27. Воздвиження Чесного Креста. Піст. Всеночне. Чесний Крест виноситься перед Всеночним на олтар, а при кінци утрени по Славословію на тетрапод, з воздвиженням і поклонами. Єу. Йо. гл. 12. з. 42. від середини ст. 28. Єл. Йо. гл. 19. з. 60. страсти. Ризи постні. — Вечірня В М. Никиті.

ЖОВТЕНЬ

1. Н. 17. по Сош. і по Воздвиженню. г. 8. єу. 6. Єл. Мр. гл, 8, з, 37, Наслідування ІХСта. і Мт. гл. 15. з. 62. Молитва жени Хананейської.

4. Отданіє Воздвиження.

8. Н. 18. по Сош. і Апостола Йоана Богослова. Всеночне. гл. 1. єу. 7. Єл. Лу. гл. 5. з, 17. Ловля риб. і Йо. гл, 19, з, 61, Се син твой,

14. Покров Прсв. Богород. Празник Епархіяльний.

15. Н. 19. по Сош. і Покров П. Б. Всеночне г. 2. єу. 8. Єл. Лу, гл, 6, з, 26, Любов ворогів. і Лу. гл. 10. з. 54.

22. Н. 20. по Сош. і Отців другого Нікейського Собора. г. 3. єу. 9. Єл. Лу. гл, 7, з. 30. Воскрешенє молодця в Наїн. і Йо. гл. 17. з. 56. Молитва о прославленє.

29. Н. 21. по Сош. г. 4. єу. 10. Єл. Лу гл. 8. з, 35, О сівачу і зерні,

ЛИСТОПАД

5. Н. 22. по Сош. г. 5. єу. 11. Єл. Лу. гл. 16, з, 83, О богачу і Лазареви,

8, В М. Димитрія. Всеночне. Єу. Мт. гл. 10. з. 36. Єл. Йо. гл, 15, з, 52, О ділах з любови.

12. Н. 23. по Сош. г. 6. єу. 1. Єл. Лу. гл. 8, з, 38, Вигнаннє біса,

19, Н, 24. по Сош. г. 7. єу. 2. Єл. Лу. гл. 8. з, 39. Воскрешення дочки Яїра.

21. Собор Архістратига Михаїла. Всеночне. Єу. Мт. гл. 13. з. 52. Єл, Лу. гл. 10, з. 51. Післанці Божі.

26. Н. 25. по Сош. і Свщмуч. Йосафата. Всеночне гл .8. єу. 3. Єл, Лу, гл. 10. з, 53. Хто ближний — самарянин. і Йо. гл, 10. з, 36, Ісус двері. Вечірня велика св. Филипові.

28. Зачинаєся Піст, Филипівка.

ГРУДЕНЬ

3. Н. 26. по Сош. Предпразд. Входа. г. 1. єу. 4. Єл. Лу, гл, 12, з, 66, Богач.

4. Вход во храм. П. Б. Всеночне. Єу. Лу. гл. 1. з. 4, Єл, Лу, гл, 10,з, 54,

8, Отданіє Входа.

10. Н. 27. по Сош. г. 2. Єу. 5. Єл. Лу. гл. 13, з. 71, Святкованє суботи,

13. Ап. Андрея Первозванного Апостола Руси-України.

17. Н. 29. по Сош. (28. опускаєся.) Великомучениці Варвари і св. Йоана Дамаскина. г. 3. єу. 6. Апостол з Н. 28. Єл. з Н. 29. і Варварі. Лу, гл, 17, з. 85. Десять прокажених. і Мт. гл, 25. з. 104. О десяти дівах. — Вечірня Велика П. Савві Освященному.

19. Св. о. Николая Чудотворця. Всеночне Єу. Йо. гл.. 10. з. 36. Єл, Лу, гл, 6, з, 24. Блаженства.

21. Предпразд. Непорочного Зачатя П. Д. М.

22. Непорочне Зачатє П. Д. М. Всеночне. Єу. Лу. гл. 1. з. 4. Єл. Лу, гл. 1, з. 3. Благовіщенє.

24. Н. Праотець. і Попразденство Непор. Зачатя. г. 4. Єу. 7. Єл. Лу. гл. 14. з. 76. Запрошення на вечеру.

29. Отданіє Непор. Зачаття.

31. Н. Отець перед Рожд. г. 5. єу. 8. Єл. Мт. гл. 1. з. 1, Родовід ІХС-а

Церковний Календар

Церковна Літопись

Рік 1922 є роком звичайним і числить 365 унів.

Цего року числимо від: — -
Смерти Ісуса Христа 1889
Смерти св. Петра Першого Папи 1856
Схізми то є поділу Церкви на Східню і Західню (1054) 868
Берестейської злуки з Римом (1563) 359
Заведення Григоріянського Календаря 340
Уродження Папи Венедикта XV (21 падолиста 1854) 68
Вступлення на престіл Й. Вел. Короля Ґеорґія V. (6. мая, 1910) 12
Початку Великої Війни 8
Вступлення на престіл Апостол. Папи Венедикта XV. (6. жовтня 1914) 8
Приїзду нашого Преосвященого Епископа Кир. Никити до Канади 10

II. Пасхалія

(Дати подані після нового стилю)

Ключ граничний (буква недільна) до Нед. Митаревої „Щ" і відтак до кінця року „Л".

В руці літо (буква недільна) до 1. марта „Д." відтак до кінця року „Є".

Рождество Христове в суботу 7. січня.

Мясниць від Різдва до Н. мясопустної 6 тижнів, 2 дні

Неділя Митарева (початок Тріоди) 5. лютого.

Мясопустна (пущення) 19. лютого.

Сиропуст. 26. лютого.

Благовіщення в пятницю перед нед. цвітною 7. цвітня.

Пасха, Великдень 16. цвітня разом з латинниками.

Нед. Всіх Святих, пущення Петрівки 11. червня.

Петрівки 4 тижні і 2 дні.

III. Пости

1—Навечеріє Богоявлення 18. січня.
2—Великий Піст від 27. лютого до 15. цвітня
3—Петрівки 4 тижні і 2 дні. Від понед. по Н. Всіх св. 12. червня до 11. липня, навечеріє Апп. Петра і Павла. ....
4—Спасівка, піст до Успенія П. Б. від 14. до 27. серпня.
5—В день Усікновення Глави Йоана Предтечи 11. вересня (набіл)
6—В день Воздвиження Ч. Хреста, 27. вересня.
7—Филипівка, піст перед Різдвом від 28. листопада до 6. січня.
8—Середи і Пятниці крім загальниць.

ЗАМІТКА:—

Давний звичай нашого посту є такий, що в піст не вільно їсти мяса ні набілу. Але, що нині люде слабші, як давно, то хто не може, не має як, або не хоче постити по давньому, може за позволенням св. Отця по

стити так: 1. Великий Піст, піст перед Різдвом (Пилипівку), Петрівку і Спасівку належить заховати піст кождого понеділка, середи і пятниці, в котрі то дні позволяється на набіл. В инші чотири дні: Второк, четвер, суботу і неділю розрішається на їдження мяса, тільки так, щоби в ті дні надоложити піст відмовленням пять Отче наш і пять Богородице Діво (священики „Помилуй мя Боже") і то перед обідом і перед вечерею. Таксамо в сирнім тижні.

Їсти мясо в пістні дні можуть ті, що без великої шкоди не можуть стриматися від мяса. До таких зачисляють: 1) бідні, котрі їдять то, що другі дають. Хто не має масла може смарувати страви смальцем;
2) Хорі, особливо хорі на жолудок, що заживають медицини, жінки вагітні і годуючі діти грудьми, коли самі є ослаблені і потребують мяса; 3(Дуже тяжко працюючі, як по залізних фабриках і майнах; 4(Ті що не можуть дістати пісних страв, або ті пісні страви є дуже нездалі, або задорогі.

Однак в перший тиждень Великого Посту і Страстний Тиждень зовсім не вільно їсти мяса, а набіл позволений є ві второк, четвер і суботу, а в понеділок середу і пятницю без набілу. Всі инші дні, отже і середи і пятниці вільно їсти з набілом Після практики в Канаді і після 33 артикулу декрету диспенсується від мяса у всі понеділки постні крім першого і послідного тижня Великого Посту і всі середи поза постами за відмовленням 5 Отче наш і 5 Богородице Діво. В часі постів належить уникати гріхів і упо добань, а побільшити добрі діла любови, милосердія і побожности, після слів св. Василія Великого: „Не їш мяса, а тимчасом пожираєш свого брата".

IV. Загальниці

Вільно їсти мясо в середу і пятницю: —

1. Від Різдва до Богоявлення крім щедрого вечера.
2. Межи Н. Митаревою а Н. Блудного сина 5—12 лютого.
3: Від понед. спроп. до Н. Тої.
4. Від Зелених Свят до Н. Всіх Святих.

V. Часи Заказані і Освячені

Весіля і забави з музикою є заказані:

1. У всі середи і пятниці.
2. Від початку Филипівки до Богоявлення від 28. листп. до 19. січня.
3. від понед. спроп. до Н. Томиної від 20. лютого до 23. цвітня.
4. В Петрівку від 12. червня до 11. липня.
5. В Спасівку від 14. до 27. серпня.
6. В день Главосіки Й. К. 11. вересня.
7. В день Воздвиження Ч. Кр. 27. вересня

VI. Задушні Суботи

1. пер. Н. мясоп. 18. лютого
2. пер. Н. 2. поста 11. марта.
3. пер. Н. 3 поста 18. марта
4. пер. Н. 4. поста 26. марта
5. пер. Н. Сош св Духа, 3. червня.

ЦЕРКОВНА ✝ ГІЄРАРХІЯ

Святійший Отець Папа Римський Венедикт XV.

Роджений в Ґенуї 21 листоп. 1854 року. Його родинне імя Яков деля Кієза. В 1874 р. зложив докторат світського і церковного права. 1878 р. висвячений на священика вступив до бюра Кардинала Рамполі. 1897 р. став архіепископом Больонії 1914 кардиналом. 3. вересня вибраний Папою, завдяки своїм дипльоматичним і загальним способностям і перворядній практиці. Папа Венедикт XV. обняв правління лодкою св. Петра в найтяжших бурях світа і мимо невисказаних трудностей вів її як найбезсторонніймше і не уставав в заходах о прискорення мира, та поправу долі воєнних плінників

Його Е. Вспрсвщ. Пієтро ді Марія, Ап. Делеґат Канади і Н. Ф.

Уроджений в Молітерно, Італія, 3. серпня 1865 р. Священиком став 23. мая 1891 р. урядник в Конґреґації Пропаґанди 1893 р. і віцеректор Колеґії Пропаґанди. 1901 р. став ректором чеської колеґії в Римі. Тайним Камерієром став 15. листопада 1904, а 30. грудня 1906 р. висвячений на епископа Катанцари в Калябрії.

11. червня 1918 р. іменований архіепископом Іконіюм і делеґатом Апостольської Столиці в Канаді.

Прсвщ. Епископ Канадійських Українців, Кир Никита Будка

Уроджений в Добромірці, повіту збаражського, в Галичині, 7. вересня 1877 р. По сільській школі ходив до ґімназії в Тернополі, де 1897 р. здав матуру. По матурі був студентом прав чотири роки і учив приватно. В 1891 служив при війську у Відні, почім вступив на богословію в Інсбруку і Відні, почім був префектом наук в львівськім духовнім семинарі, совітником і референтом суду супружого і справ еміґраційних у львівській митрополичій консисторії. 13 жовтня 1912 р. поставлений Е. Митрополитом на Епископа Канадійських Українців. До Канади приїхав в падолисті 1912 року.

Адр.: 511 Домініон Ст.,
Вініпеґ Ман.

Владики української гр.-католицької Церкви

1. Вспрсщ. Митрополит А. Шептицький.
2. Прсвщ. Епископ Никита Будка.
3. Прсвщ. Епископ Перемиський — В. Коциловський.
4. Прсвщ. Епископ Станиславівський — Др. Григорій Хомишин.
5. Прсвщ. Епископ Мункачівський, — А. Папп.
6. Прсвщ. Епископ Галду-дорський — С. Міклошій (гр.-кат мад).
7. Прсвщ. Епископ Крижовацький — Др. Нярадн.

Сирітський Батько в Канаді
1921 р.

8. Прсвщ. Епископ Холмський — Др. О. Боцян.
9. Епископство Американських Українців ще не обсаджене.

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКОВ В КАНАДІ

Епископ Епархії: — Преосвящений Кир Никита Будка.

Вікарий ґенеральний на Сході Канади: — Впрпбн. і Всвтл. о. мітрат Др. Йосиф Жук, парох в Торонті, Онт. 143 Франклін Аве.

Вікарий ґенеральний на Заході Канади: — Впрпбн. о. совітник Михаїл Оленьчук, парох у Вініпеґу, 115 МкҐреґор Ст.

Секретар: — Всч. о. Лев Вань духовник Митрополичої Бурси в Ст. Боніфас, Ман. і місіонар; 511 Домініон Ст.

В Колеґії: — Всеч. о. Петро Олексів, катихит і професор в Колеґії св. Йосифа в Йорктоні, Саск.

Духовенство

У Вініпеґу: — Епископська парохія св. Володимира і Ольги: Впрп. о. сов. М: Оленьчук, парох, 115 МкҐреґор стр.

Парохія св. о. Николая ОО. Василіяни: Вр. о. Атаназій Филипів, парох; Впр. о. Протоігумен ОО. Василіян Созонт Дидик, місіонар для Ґонор і Мавнтейн Ровд, Ман. — 612 Фльора Евіню, Вініпеґ. Прбн. о. Епіваній Теодорович, місіонар.

В Манітобі: —

Всч. о. Евген Андрухович, місіонар для околиць підвініпеґських. — 664 Алверстон, Ст, Вініпеґ.

Всч. о. Нестор Дрогомирецький: Сіфтон, Етельберт і околиця. Осідок в Сіфтоні.

Всч. о. Аполінарій Калужняцький, Кукс Крік і околиця.
Свтл. о. Др. Амврозій Редкевич, Окбурн і околиця. Осідок в Ольга.
Впрпд. о. Л. Боский ч: с. с: ігумен обителі св. Спаса, парох Прсв. Тройці в Комарно і місіонар: Місіонарі: о. Альберт Дельфордж, о. Йосиф Ґекір; о. Рішард Костенобел. — 2 Брати.

Всч. о. Н. Крайківський, Давфін, Сіфтон і Етельберт. — Осідок в Сіфтоні.

Всч. о. Атаназій Черепаняк, Сенди Лейк і околиця. Осідок в Сенди Лейк.

Всч. о. Лев Сембратович: — Брендон і околиця. Осідок в Брендоні.

В Саскачевані:

Всч. о. Роман Крупа, парох Саскатуну і місіонар в околиці 214 Аве. M. So.

Українська греко-католицька Місія Монахів св. Спаса і Обителі Матери Божої Неустаючої Помочі в Йорктоні.

Впрбн. о. А. Делярий, віцепровінціял і ігумен обителі св. Спаса. Місіонарі і професори: Прбн. о. Яків Янсене, Прбн. о: П. Ван Гот. Прпб. о: Г: Желич, Прбн. о. А. Ван Бізен: Директор ювенату і новіціяту: Впрп. о. Н. Декамп. Братів 7:

Впрп. о. Др. Йосиф Бала ігумен обителі в Айтуні і місіонар.

Всч. о. Йосиф Филима, місіонар для околиці Геффорд.

Всч. о. Петро Каменецький, місіонар в Канора і околиці.

Всч. о. Петро Пасічник, місіонар в Альвені і околиці.

Всч. о. Петро Олексів, катихит і професор в Колеґії в Йорктоні.

ПЕРШИЙ ЕПИСКОП КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Їх Преосвященство, Кир Никита Будка

Преосвящений Епископ Канадійських Українців Кир Никита родився в Добромірці пов. Збараж, в Галичині 7. вересня 1877 року. Поставлений на Епископа Канадійських Українців 13. жовтня 1922 р. Сего року в листопаді минає якраз десять років як Прсвщ. Епископ приїхав до Канади.

В Альберті: —

Впрп. о. Матей Гура, ЧСВВ. парох Едмонтону і місіонар для околиць. 9648—108 Аве Ед монтон.

Прп. о. Василь Ладика ЧСВВ. місіонар в околицях Едмонтону.

Прп. о. Навкратій Крижановський, в Мондейр і місіонар в околиці.

Прп. о. Филип Ру. ЧМНЗ; місіонар в околицях Ельдорена.

Всч. о. Матей Василевич, місіонар в Кальґарах, Летбрідж, Дромгелер, Гудінґ.

В Онтеріо: —

Всч. о. Н. Шумський, парох в Фт. Віліям, Вест Форт і околиці. 629 МкІнтош Ст.

Свтл. о. Йосиф Жук, мітрат і вікарий ґенеральний, парох Торонта, 143 Франклін Аве.

Всч. о. А. Сарматюк, місіонар в околицях Гамілтону і Брантфорд.

Всч. о Михайло Кузьмак, парох, на відпустці в Зл. Держа вах.

Всч. о. Василь Ґіґейчук, парох в Отаві.

В Квебеку: —

Всч. о. Михайло Ірха, парох Монтреалю. 646 Ібервил Ст.

В Новій Скотії: —

Всч. Еміліян Красіцький, парох в Сидней. 32 Вест Ст.

В семинарі в Монтреалі: — пп. Колцун, Григорійчук, Колтуцький, Луговий, Тракало.

В семинарі в Едмонтоні: — М. Бартман.

Прпдн. о. Тимочко ЧСВВ виїхав до Европи на новіціят

Бурси і Школи під Проводом Сестер Неп. Зачаття

У Вініпеґу (лиш школа), Мундейр, Едмонтоні, Сифтоні, Йорктоні і Айтуні. Понад 500 дітей користає з приміщення у них. Усіх сестер є разом 69.

Зіставлення

Епископ	1
Світських священиків	22
Монахів	18
Парохій і Місій	170
Школа Парохіяльна	1
Бурс, шкіл і сиротинців	7
Українців гр.-кат.	250.000

Календаріюм і типик на 1922 позволяється печатати.

Вінніпеґ 17. серпня, 1921.

† Никита Еп.

СТАРОДАВНИЙ ГАЛИЧ

Коли нині вирішується доля Галичини або т. зв. Західної-Української Республики, коли Українське населення Галичини 1. листопада, 1918 р. проголосило свою независимість і потоками крови, та морем сліз та нужди записало історію неслідних трох літ, коли Ляхи уперто давлять і рабують цей край і хотять його при Польщі затримати, добре зробить кождий Українець, особливо ті за межами рідного краю, як прочитає і затямить собі нашу давну славу, та наші права до Галичини, щоби їх не лише знати, але за ними стояти, постояти аж до висліду, що нам Богом та правдою належиться, до повної свободи.

Кілько труду задали собі і крови пролляли наші предки за цю землю, кілько горя нагнали на ню наші вороги, які вовчі апетити мали і до нині їх не виреклися наші сусіди — вороги, це виказує історія і варто її нині свіжо пригадати собі і знати, бо історія учить жити і не робити похибок. Ще не вмерла, коли ми живемо — скаже кождий відсвіжений великим духом наших предків. Не тішся враже — сотня поляже — Нас тисяч свіжих стане до борби.

Перекажемо осьде про Галич, старинну столицю Галичини після Ипатієвської Літописи і Актів Западної Руси.

Короткий Огляд Історії Галичини

ЧЕРВЕНСЬКІ ГОРОДИ

Галич був в давнині одним з Червенських городів. Великий Князь Київський Володимир Великий, що 988 р. охрестив Русь, а 1015 р. помер, був тим, що здобув і до Руси прилучив нинішну Галичину, тоді звану Червенськими Городами від міста Червене. Щоби ті далекі від Київа землі добре звязати з Київом, посадив там Князь Володимир своїх синів князями. І так вся земля над Сяном (Перемиська) і над Бугом (Белзка) стали звязані тісно з осередком Руси-України, Київом.

Перший раз взяли ті землі Поляки за Володимирового сина Святополка, що був оженений з донькою польського короля, Болеслава Хороброго. Він поміг свому зятеви осісти в Київі, та вертаючи домів забрав до Польщі Червенські Городи.

Ярослав Мудрий, брат Святополка (Окаянного) відібрав Червенські Городи назад до Руси-України і посадив там свойого сина. Умираючи, просив Ярослав своїх синів слухати найстаршого брата В. Князя Київського і жити всім в любови, то „Бог буде в вас і дасть вам побіду над ворогами, а як будете жити ненависно, в суперечках, то й самі загинете і затратите землю ваших батьків і дідів, що здобули її великою працею."

Ярослав помер в р. 1054., а його сини стали сваритися за Київ і старшовання. Забувши на ясний заповіт батька.

Внук Ярослава Мудрого Володимір Мономах, ще тримав престіж Руси-України високо і звязь з Київом була ще за нього утримувана, але по його смерти в р. 1125 — Київ тратить значіння, а зачинає творитися у Володимірі над Клязмою і Суздали, на півночи завязок пізнійшої Москви, звідки внук Володимира Мономаха Андрій Боголюбський напав і знищив Київ 1169 р. так, що він вже ніколи не піддвигнувся, а на місце Київа творяться два нові осередки: Московський на півночи і Галицько-Володимирський на заході.

ГАЛИЧИНА

Перемишль, Звенигород, Галич і Теребовлю дістав внук Ярослава Мудрого Ростислав. Він і його син Володар мусіли битись з Поляками, Мадярами і таки з руськими князями за ту землю аж доперва син Володимира, Володимирко зєдинив всі землі в одну могутьню державу зі столицею в Галичи, звану Галичиною. Найвище стояла в силі і славі Галичина за сина Володимиркового Ярослава Осьмомисла (1153—1187.), що про нього пише „слово о полку Ігоревім,” як він сидів на золото кованім престолі в Галичи, а його земля розтягалася аж до Дунаю і Чорного моря, до Греків.

По смерти Ярослава Осьмомисла покликали можні бояри до Галича Князя Романа Мстиславича. Крім Галичини і Волиня підбив він теж Київ і Київщину та літописець зве його „самодержцем всеї Руси.” Він бив завзято Половців і пішов на Поляків аж до Висли, але там не пощастилося йому, бо під Завихостом над Вислою погиб 1205.

Сини Романа, малолітні Данило і Василько Романовичі мусіли утікати з Галича на Волинь, а Поляки і Мадяри заняли на якийсь час Галичину.

Данилови удалося однак 1245. року під Ярославом над Сяном розбити ворогів і він сам обняв Галичину а братови Васильков дав Волинь. Оба жили в згоді і думали притягнути прочих руських князів до згоди, але страшні напади татарські не дали їм того осягнути.

1224. р. побили Татари над Калкою руські війська страшенно, галицький Князь Данило був ранений в бою. 1240. р. напали Татари на Київ, спалили місто, відтак знищили Волинь і Галичину і дійшли до Польщі і Угорщини. Зруйнувавши Русь вернули над Волгу. Данило просив помочи у самих Татарів, відтак у Мадярів оженивши свого сина Льва з дочкою угорського короля Белї, а притім скріпляв свої власні сили, щоби увільнитися від татарського наїзду. Страх перед татарвою звернув князя Данила за помочию до Папи Римського за ціну злуки з католицькою церквою, з Римом. Папа прислав Данилови королівську корону і 1253. р. був Данило коронований на Галицького короля. Але поклик Папи за помочію проти Татар не дописав і унія скоро впала. Крім Татар, Поляків, Чехів мав король Данило много до діла з новою державою Литовців, що скінчилося згодою тих двох народів відтак так стисло звязаних.

Татари докучали Данилови до кінця його життя 1264. р. прийшли в Галичину ще раз, наказали розкинути укріплення міст, між иншими укріплення Львова, міста, що його Данило заложив для свого сина Льва. Лише Холм на Волині не піддався Татарам. Там до Холма переніс Данило столицю з Галича і любив там бути, бо галицькі бояри йому перешкаджали. Там Данило вмер і похований.

Лев і його син Юрий Львович підписувалися королями Руси, а Юрий злучив ще раз Галичину і Волинь разом в своїх руках. Сини Юрія Андрій і Лев билися з Татарами успішно і боронили не лиш свою землю, але Польщу. А в церковних справах вславилися вони тим, що заложили Митрополію Галицьку, щоби не залежати від Київа, що підлягав північному впливови Володимирсько-Суздальських Князів. Але патріярха скасував її коло 1350. р. за впливом тих зависних Князів.

З Андрієм і Львом вимерли Романовичі. Вибранець боярів Болеслав Тройденович, Поляк, панував до 1340. а по його смерти заняли Галичину Поляки. Польський Король Казимир Великий прилучив Галичину до Польщі, а Волинь взяла Литва. Від 1340. р. Поляки всьо робили, щоби Галичина раз на все була польською провінцією, кольонізували, латинщили, завели панщину, і в наших вже часах під Австрією говорили вже отверто: „Нема Русї, свят зна тилько Польске і Москве." Однак всі їхні пляни на знищенніє Русі мимо 600 літної господарки не довели до нічого. Польща впала, нас придавила, але по розпаді Австрії наші земляки випередили Поляків і оголосили Галичину незвисимою републикою завішуючи на ратуши у Львові синьо-жовтий прапор 1. листопада 1918. р.

ГАЛИЧ

Столиця Галичини, Галич був свідком кровавих боїв, слави і неудач князів і народу через усі часи від 11. віка. Купці Галицькі навозили срібла, золота і инших богацтв з Київа і походів княжих і місто росло, особливо від часу, коли Володимирко переніс свою столицю з Перемишля до Галича 1141. р. і підніс його до ряду великих міст. 1144. р. став Галич укріпленим містом з брамами. На горбі був княжий двір з твердого дерева, дуба. По нападі Татар на Галич 1221. р. зруйнований замок відбудувався доперва 1658. р. вже з каменя. Мури, шанці і редути зробив Андрій Потоцький, староста Галицький.

З будинків публичних згадує літопись церков двірську Святого Спаса, що до неї князі ходять на Богослуження і молебні. Друга соборна церков Прсв. Богородиці стояла там, де до нині стоїть, та була мурована, відай єдина будівля з камення, що служила не лише за церков але була і твердинею та прибіжищем підчас нападів. У ній то Ярослав Осьмомисл сидів на золокованім престолі. Там теж Данило засів на престолі батька свого Романа. Там ховалися князі у княжій гробниці. Літопись згадує Ярослава Осьмомисла і Романа, що поляг під Завихостом, а бояри спровадили його тіло до Галича і поховали в церкві Прсв. Богородиці.

Монастир коло церкви св. Івана і церков св. Михаїла згадуються за короля Данила. Як також „ізби," хати Галичан, що їх Мадяри заняли були на стайні для своїх коней подібно як церкви. коло Галича були двори боярів, особливо на правім боці Дністра.

До старинного Галича притикали численні осади, як крилос з соборною церквою Успення Прсв. Богородиці, За лукваа т. є. часть Галича за Луквою, де була церква св. Станислава посеред земляних окопів. Тамтуди тягнулися два села спалені Татарами Григорів і Перевози. Також згадуєся старинний міст через Дністер. Галичани билися звичайно до загину на лівім березі Дністра, бо хто виграв там, той переходив на правий бік і оточував місто зі всіх сторін. Від цего йде назва Кровавий Брід, від боїв там сточених. Оболоння і рівнина на кілька миль виділи нераз бої наших з Мадярами Поляками, Половцями і руськими князями. Хто втікав побитий під Галичем, той втікав все на полуднє над Дунай і до Київа, дорогою, що нею возили сіль.

Дністер крутиться по оболонях і виливав в давнину як нині свої води на рівнину, заливаючи поля і доми. 1664. р. заляв Дністер оболоня аж до Бикова заливаючи коло 300 людей, що вертали зі солею з Удеча до Галича. Два кораблі пливали Дністром до Чорного моря і Дунаю, везучи маєтки, головно рибу і вино. Коло 1000 лодок пускалися також аж до Чорного моря, відки аж до Київа доходили купці то водою то сухопутно. Так і їхали наші князі і бояри проти Монґолів, що побили наших над Калкою. Гостинні княжі кораблі пливали також на Дністрі. З цих звісток виходить, що ріка Дністер густим і гамірним пливанням лодок княжих, боярських, военних і купецьких дуже оживлений вид прибирала.

ІСТОРІЯ ГАЛИЧА

Столиця галицько-руських князів була часто нападана і забирана ворогами. Перший раз в р. 1144. в зимі князь Володимирко був на ловах в Тисьменичинах, а бояри збунтувалися проти нього і прикликали проти нього звенигородського князя Івана Ростиславича. Володимирко облягав місто три тижні; князь Іван мусів місто опустити і по кровавім бою за містом утікати до Київа. Володимирко приневолив Галичан карами смерти і иншими до послуху.

В р. 1188. Угри овладіли Галичем. Галичани збунтувались проти князя Володимира і коли він утік Угри покликали на князя Романа Мстиславича з Володимира. За золото упросив Володимир угорського короля Белю до походу на Галич. Роман утікає, а Беля посадив в Галичи не Володимира, а свого сина Андрея. Князя Володимира забрав з собою на Угри і там всадив його з женою до тюрми, щоби не пійшов проти Андрея. Майно і скарби Володимирові порозбирали, він сам взяв часть, часть Роман і Андрей.

1189. року знова Угри облягли Галич, бо Галичани невдоволені з Угрів покликали Ростислава сина Івана на княжение. Угри вислали маси військ під Галич і Галичани настрашені відступили від Ростислава, він поляг, а Угри не довіряючи Галичанам стали пакостити населенню і безчестити родини, доми і церкви.

1190. р. Поляки заняли Галич впроваджуючи князя Володимира проти угорського Андрея. князь Володимир утік з вязниці до німецького короля Фридриха Барбаросси і обіцяв йому по 2.000 гривень річно, коли йому помігби вернути до Галича. Фридрих наказав польському королеви Казимирови вигнати Угрів з Галича і ввести там Володимира. Королевич Андрей утікає на Угри, а Галичани прийняли Володимира на зад радісно. Поляки відійшли до Кракова, а Німці здається зістали яко перші поселенці на галицькій землі.

По смерти Володимира обняв престол галицький Роман Мстиславич з помочію Лєшка Білого, польського короля, що приневолив Галичан приняти його.

1226. р. тесть Романа, Рурик хотів вигнати синів Романа, а сам осадовитися в Галичи, але не повелося йому. Ще раз в злуці з иншими князями і Половцями вибрався він на Галич. Над Серетом на Поділлю хотіли Галичани його стримати, но не могли і вернули до Галича. Рурик став під Галичом, але вдова Романа попросила помочи Угрів. Король угорський

Андрей змірявся з Руриком і з Поляками, що йому помагали нагнав Рурика аж до Київа і сам пішов за Карпати домів.

Тоді Галичани покликали собі князів з Сіверського Новгорода, синів славного Ігоря, що за нього співаєсь в „Слові о Полку Ігоревім" і посадили Володимира в Галичи, а брата його Романа в Звенигороді. Роман посварився 1209. р. з Володимиром, вигнав його до Путивля, а сам обняв Галич.

1210. Угри заняли Галич несподівано. Злапали Романа в купели і заслали на Угри як плінника, а самі рядили в Галичи. Галичане покликали Мстислава проти Угрів, але сей не вдіяв нічого. Тоді післали за Ігоревичом до Путивля, щоби прийшов увільнити їх від Угра-мучителя. Угри втікли а Ігоревичі заняли Галич і поділили Галичину на чотири части. Володимир осів в Галичи, його брати Роман в Звенигороді, другий брат Святослав в Перемишлі, а син Володимира в Теребовли.

1211. р. посадили Угри в Галичи сина Романового Данила.

Ігоревичі постановили знищити бояр, що по шляхоцьки перебирали князями і поубивали їх много, забираючи їхні маєтки, та порозганяли. Деякі пішли на Угри і стягнули їх на Перемишль. Угри заняли Перемишль і Звенигород. Ту зійшлися з Поляками, що помагали Данилови і під Звенигородом виграв союз Угрів, Ляхів і Данила. Відси пішли вони на Галич. Ігоревичі втікають з Галича, а до Галича приходить мати Данила, вдова Романа з радістю, що Данило засів на престолі галицькім. Ігоревичі, що ратувались у Угрів, зістали за гроші видані Галичанам, а бояри розбішені вивішали всіх їх на шибеницях.

1212. приїхав до Галича угорський король Андрей особисто в обороні вигнаної боярами вдови Романової, щоби покарати боярів. Суд випав проти боярів. Тяжкі кари були наложені на них. Деякі окупились, деякі повтікали, а деяких взяв Андрей скованих як закладників спокою на Угри. Деякі втікли з неволі і 1213. р. з чеською та угорською помічю напали на Галич та боярина Володислава посадили на княжім престолі. Польський король Лешек виступив проти цього і злучився з Данилом, побив Володислава над річкою Бібркою і нагнав його, але Галича для Данила не міг здобути і набравши добичі коло Теребовлі та Збаража вернув домів.

1214. Угри і Поляки злучилися на Володислава Самозванця, щоби його вигнати з Галича. Се їм удалось, і вони по-

садили в Галичи угорського Кольомана з Сальомією женою, сестрою польського Лєшка на королівство Галицьке і Володимирське. Лєшок дістав Перемишль. За той Перемишль посварилися Угри з Поляками, а Мстислав з Половцями нагнали Кольомана, і Угрів і Мадярів виперли з королівства галицького. Но літопись згадує, що 1214. р. наступили з під Городка Кольоман і Ляхове знова під Галич. Поляки з мести до Данила, що їх бив, а, як вони думали, був до того намовлений Мстиславом, злучилися з Уграми і по кровавих боях на Кровавім Броді посадили Кольомана опять на галицькім троні.

Кровавий бій був під Галичем 1221. року такий, що зойки ранених і умираючих чути було що денно в Галичи. Мстислав гонив знова Угрів з Галича. Руські, половецькі, польські та угорські полки билися завзято. Угри укріпили Галич, з церкви Прсв. Богородиці зробили твердиню. Король Кольоман і жена остали в місті а польські та угорські війська билися за містом на полях, через два дні. Сіклися завзято обі сторони, Поляки стратили хоругов, Мстислав підкопався під браму міста і вдершися до Галича вигнав Кольомана, здобув церкву Богородиці і на це приїхав йому з помічю Данило.

Радісний нарід співав пісню:
Гей Мстиславе, сонце ясне
У тобі наш світ не згасне.
Гей хоробрий наш соколе,
Ворон ось злетів на поле.
Най злітає — ти ся двигнеш,
І в погибель го постигнеш і т. д.

По увязненню Кольомана на Волині, Мстислав посадив в Галичи свого посадника, префекта. Однак Угри недали за програну. 1226. р. знова пішли на Галич. 1227. знищили Монголи війська всіх руських князів над рікою Калкою. Відси і Мстислав ослаб, а його бояри зчинили на ново ворохобню і стягнули Угрів на Перемишль і відтак Теребовлю, але під Звенигородом Мстислав побив Угрів і нагнав домів.

Бояри і Угри все були клопотом для Мстислава, що побитий Монголами не мав досить сили їм опиратися. Тому вхопився иншої політики і видав дочку свою за угорського королевича Андрея, та відступив тому Галич, а сам осів в Каменци Подільськім, де і помер 1227. р. Того самого року князь Данило заняв Галич по третий раз з намови бояр і за їх помічю, відсилаючи Андрея з почестію домів. Але Угри

сейчас знялися за Андреєм і підійшли під Галич. Данило з союзними Поляками і Половцями нагнав їх в Карпати, де много війська потопилося в візбраних ізза дощу річках, та пропало по горах серед недостатку і хоріб. ще раз пробували Угри взяти Галич, але Данило побив їх і нагнав над Прут, відки вони через Буковину утікли домів.

1231. р. угорський Андрій заняв Галич по раз другий, бо знова бояри зрадили Данила і хотіли його забити. Данило покарав їх, а вони Угрів стягнули під Галич і по занятю міста посадили Андрея на галицькім престолі. Однак 1234. р. завладів Данило Галичем четвертий раз Тоді билися два сторонництва межи князями на Руси: Угорський Андрей і князі чернигівські були одна, а Володимир Київський та Романовичі друга сторона. Данило Романович і Василько били Угрів, а коли бояри зобачили, що Угри не втримаються в Галичи, приступили до Данила зі своїми дружинами і всі пішли на Галич. Девять неділь в осени чекали над Дністром доки лід не замерз, підійшли під місто, морили Галичан голодом, Андрей угорський серед цего помер, Угри ослабли і їх партія піддаєсь Данилови.

1235. р. заняв Галич Михаїл Чернигівський, Данило і Василько його проганяють, а 1236. Данило заняв Галич по раз пятий з Холма віддаленого 40 миль від Галича. Горожани Галича почувши голос Данила, отворили йому брами міські і віддались йому як діти вітцеві, як пчоли матці, як прагнені води до жерела. З тріюмфом засідає Данило на троні вітцівськім.

1241. р. здобули Галич Татари. Орда татарська з самим ханом Батієм заняла була Київ, Володимир і прийшла під Галич. Вози скрипіли, верблюди ревіли, коні татарські ржали, серед того шуму і крику не чув оден другого говорення, всюди повно війська. Галич впав, по церквах, домах повно було трупів, по полях непоховані забиті наповнили воздух гнилизною.

Гинула руська земля під грабіжю нечестивого Татарина, нарід товпами втікав в Карпати, а Угри відмовилися помагати Данилові, так само як Поляки , князь в розпуці, скитався з родиною між одними а другими.

Коли Татари пішли на Угри, Ростислав Михайлович злучився з боярами і бився з військами Данила і Василька та заняв Галич, що не міг боронитися, бо твердині знищили Татари. Але Данило скоро вигнав Ростислава з епископом

Артемієм і боярами. Ростислав ще 1245. і 1249. року пробував заняти Галич але безуспішно. Останний раз під Ярославом побитий, хотяй йому Поляки і Угри помагали утік на Угри, а Данило з помічю Мазурів і Литовців осів в Галичи, відступаючи Васильковп Володимир. Данило любив Галич, назвав його пiввiтчиною і волів до хана Батия піти і просити з упокоренням ласки, чим віддати на все, або дати нищити улюблене місто.

1255. Ізяслав Володимирович напав на Галич. Був він з чернигівських князів, і нелюблений. Самі Татари вговорювали його, щоби не йшов на Галич:, чого йдеш в Галич, Данило лютий позбавить тя життя — говорили, но Ізяслав пішов. Данило був в Холмі а син Лев у Угрів, отже на вигнання Ізяслава післав молодшого сина Романа, що прогнав Ізяслава по завзятій чотиродневній битві в місті.

Від цього часу Галич уступає на другий плян. Данило мешкав в Холмі, укріпив його і спровадив там Німців, Русинів і Ляхів і инших і витримав перед нападом Татар. А тим часом будувався Львів. 1258. вже Львів є домом і резиденцією наслідника галицького князівства Льва. Коли Татари 1269. напали на полудневу Русь, розказали руським князям розбирати свої міста. Кремянець, Сторожок, Данилів і Львів зістали розкинені в наслідок цього бажання. Галич остав нерушений.

Коли 1283. вертали Татари з Польщі, затрималися через два тижні у Львові, зрабували, повибивали і оставили землю пусту всю.

Галич перестає бути столицею, а Львів від сего часу стає осередком подій і історії Галичини.

***

Всі ті часи, як Галич був столицею князів, був він іграшкою посторонних народів. Часто самі Галичане билися проти Половців, Ятвячів, польських та угорських нападів., та вславився великою хоробростю, як за Володимирка з Ляхами, за Ярослава Осьмомисла з Уграми, за Романа з Половцями. 1201. Київ отворив Галицькому князеви ворота і князь Роман розпоряджає велико-княжим престолом. За князя Романа була отже не лише Галичина і Волинь зєдинені, але і Київ підлягав йому. Син його Данило (1205-1262) бився коло Київа з Половцями, Ятвячами, Прусаками, Литовцями, Чехами, Поляками, Уграми і Татарами.

За Ярослава і Романа Греки шукають захисту в Галичи 1165. р. братанець царя Андронік з Царгорода утік сюди і

був дуже гостинно принятий. Цар прислав до Галича двох Митрополитів по Андроніка.. 1201. цар грецький Алексій з дружиною і богацтвами приїхав до Галича до Романа Мстиславича за помічю.

ГАЛИЧИНА КОРОЛІВСТВОМ

1201. коли Роман мав всю Русь під своєю владою, папа Іннокентій III. вислав після передання до нього,, можливо до Галича послів з предложенням злуки з Римською церквою і ставляв йому вигляди, що його коронує на короля. Переговори однак скінчились на нічім. Відновлено переговори за Данила і папи Іннокентія IV. в р. 1245. Данило приняв унію з Римом і всі його епископи, та став коронованим на короля Галичини, лише не в Галичи, а в Дорогочині. Леґат папський Опізо коронував Данила 1254. р. Однак мимо цего Галич тратить скоро своє історично-світове значіння, бо вже Данило мешкає більше в Холмі і там умер 1262. р. і там похований, а Львів бере місце Галича.

ЖИТТЯ В ДАВНІМ ГАЛИЧУ

В часах короля Данила ділився нарід в Галичині на три стани: бояри, горожани і смерди. Смердами або простими людьми називали тоді селян або хлопів. Хлопи занималися рільництвом і були в погорді у бояр і гражданів або міщан. Міщани були в Теребовли, Збаражи, Буську, Белзі, Ярославі, Саноку, Перемишли, Звенигороді, Галичи і т. д. Досить було міст і стан міщанський був численний. Занимався ремеслом і купецтвом. Сіль і риба з Чорного моря і товари з Царгороду робили купців богачами. До міст сходилося богацтво, а де много богацтв у одних, там і много нужди у других. Так було і в Галичу. О убогих часто згадує літопись. Міщани галицькі не мали привілеїв як по містах німецьких і свого власного війська, а тим самим великого вплиrу на політику, але мимо того відгравали велику ролю і поважно з ними князі числилися. Найможнійшою клясою були бояри. Своєвільна оліґархія бояр найбільше ослабляла силу князів і найбільше причинилися до упадку галицького князівства, до утрати самостійности. На шляхті і упривілейованих жадна держава добре не вийшла, Галичина не є ту виїмком. Бояри мали міста, землі і двори, свою міліцію і часто звалися „мужі

галицькі." Вони водили полки у бій і відси звалися воєводами і полководцями. Судили і управляли своїми посілостями і відси походять їх рідні титули: тисячник, стольник, печатник, двірський, тивун, дітський, сідильничий, дяк то що. Всякі такі уряди до ведення полків, до дипльоматичних посилок, суду, вилагоджування документів (дяк це робив) сповняли бояри і сходилися на наради в думу. Згадується ще посадники або намісники князя в містах і кормиличичі або учителі і вихователі княжих дітей, що пильнували поваги і блеску княжого двора. Отроки королівські, або діти княжі, чи вірні були ті, що окружали князя і боронили його в бунтах; бояринї або Галичанки отачали княгиню. Прості люди або міщани і селяни не були дуже віддалені від себе, але стояли далеко від боярів. Но розділ клясовий не був на Руси ніколи такий острий, як на Сході і Заході, де касти і стани неприступно були розділені. В Галичині можна було з одного стану дістатися у другий, вищий.

З духовних достоїнств згадує літопись митрополита перший раз 1250. року, як Данило і Василько припоручили йому поставити митрополію руську, або як Данило зі сином Львом та митрополитом ходили до угорськоро короля, або як митрополит годив князя галицького з королем угорським.

Скорше згадуються епископи галицькі, що занимали високе становище так як епископи перемиські. Епископи інтересувались життям народа. брали головну участь у справах народних. Літопись згадує слуг епископа перемиського, що були горді і ходили у футрах бобрових і прилбицях вовчих та бурсукових. Є згадка і за півця, що з гордости князеви Данилови послужити не хотів.

Монастирів було в Галичині много. Монахи або черницї мали велике поважання. Князі часто вступали до монастиря. Монахи не мішались до життя публичного, занималися просвітою і вкорінювали побожність, та учили княжих дітей.

Були і учені, як премудрий книжник Тимотей в Галичу родом з Київа, що збивав притчею зі св. письма.

Виходить, що хлоп обрабляв землю, міщанин купчив, боярин панував, Єрей научав, а хто воював і боронив вітчини перед ворогами? Це належало до князя, його полків, боярів і княжих урядників. Воїни чи жовніри то були піддані князеви бояри. Виходячи на войну князь скликав раду або віче і питав там о всьо бояр. Коли була воєнна потреба, збирав князь

свою воєнну дружину, до них прилучалися бояри зі своїми полками. Як великі були ті полки, годі сказати, здаєся, що тисячка піших і відповідно кінних йшли на поле і таким полком доводив тисячник. Кінні були бояри, пішї прості люди.

Оружіє було гарне, блискучі щити так що „оружники були подібні до сонця.” Крім оружників згадуеться стрільці соколи, котрих удару Угри не могли знести. Головним оружєм були сулиці або копіє, меч і скипище або щит.

ВНУТРЕННА ІСТОРІЯ ГАЛИЧА

Напади на Галич зі сторони ворогів ніколи не були такі страшні і прикрі як внутрішні бунти або мятежі, як їх літопись називає. Ті внутрішні революції були часто безпосередно причиною нападів зовні. За Ростиславичів було чотири бунти: за Володимирка, 1144. за Ярослава, 1172. проти Олега неправового сина Ярослава1187. проти Володимира. В бунтах тих брали участь не лише бояри но і маса населення т. є. всі Галичане. Кари за бунт були смерть і конфіскования маєтків. Бояри присягали віру законному князеви цілуючи хрест, але часто ділилися на партії і проти присяги гонили князів, а кликали ворогів. За тим йшли впливи чужих князів Руських але і Угрів та Ляхів спроваджені своїми і длятого вони були такі вперті і влізливі що бояри їм показували дорогу. Партія бояр, що тримала з Уграми числила на те, що чужинець віддасть ціле правління Галичанам. І тому раз у раз кликали Угрів проти своїх князів Романовичів, а що вони тим розбивали зєдинення Галицької і Володимирської землі, це їх не обходило Вони кликали когобудь, князів проти князів і чужинців — бо любили себе і зміну. Деякі навіть сами занимали княжий престіл і при помочи чужих жолдаків вокняжувалися в Галичи. Маса народу, видячи ті примхи панські своїх боярів, заявляла часто, що їм то не подобається. Бояри гонять князя, а нарід за ним тужив і по виграній любимця з тріюмфом його до міста впроваджує. Або як бояри кого нелюбленого впроваджували до Галича, люде кидали на нього камінням. Особливо люди любили Данила, хоть бояри часто його проганяли з Галича. Бояри боялися все таких князів, що були сильні і грозили скороченням власти боярів, як Мстислава, Данила і взагалі князів володимирських, бо ті мали свої війська і на боярів галицьких зовсім не потребували оглядатися. Бояри хотіли власти, панувати в Галичи і відси ціла заміша-

зина в історії Галичини. Чужинці завдячували свій трон все боярам і тому їм поблажали. Але нарід любив правного князя все, а боярів не любив. Роман Мстиславич виступив сильно проти боярів в Галичи, страшне кровопролиття між боярами зарядив, а многі повтікали. Та скоро бояри віджили і своє дальше плели. За Данила буйність боярів зайшла так далеко, що оден Даниловп підчас гостини заляв лице чашою, а 1231. р. задумали вони спалити двір, де Данило мешкав з Васильком. Данило нічого острого проти боярів не зарядив, стерпів. Оден боярин запросив Данила в гостину, де його мали забити. Но Данило довідався завчасу і не пійшов. Були також між боярами сталі характери, що стало трималися свого князя і все йому помагали. Вони також перенеслися з Данилом до Холма, а другі з князем Львом до Львова. А ті, що остали в Галичи, стратили зовсім своє значіннє, так, як сам Галич, що зістав лише історичною столицею, а дійсною стає Львів. —

Дмитро В. . . . .

РАНЕНИЙ

Широке поле — море колосків. А там зелений ліс і залізний шлях, і село мерехтить-дріжить.

Тихо. По бурі — по боротьбі.

Лежать борці, в бою ранені. Їм смерть у вічі заглядає.

На ній рогата шапка*. На рамени червоний хрест. В руках баґнет.

Іде — лютує. На просьби вона глуха.

Що крок — то труп. Життя для неї ворог.

Баґнет вривається в тіло, і витискає червону струю!

— Нема! Нема вже нікого! А я голодна ще! — сичить вона і кидає кругом гадючим зором.

— Га-га-га!. . . Ще один! Мерщій до нього!

Він чує її ходу. Бачить страшні зуби. Чує вонючий запах і кракання вороння . . .

На очах в нього шапка. В руках тисне револьвер.

Вже баґнет в гору вона підіймає. Йому меркне в очах. . .

Гук. . . Хмари очі заслоняють...

Спокій . . . —

Лопотять крила. Летять соколи. Шумить буря і гуде грім.

Слава—а—а! Сла—в—а! — чує він у сні. Розплющує очі.

Нагадав. У нього в ногах валяється смерть з червоним хрестом на рамені, з розбитою головою.

"Во імя Отця і Сина і Святого Духа!" — хреститься він. І шепоче молитву вдячности, а за ним і небо, і золоті колоски, і ліс, і село, і залізний шлях.

Монастириська 1919 р.
Юзефов 1921 р.

---

* Польські сестри-жалібниці на фронті носили шапки звичайного польського військового зразку з ріжками і добивали ранених Українців.

І СЕ, І ТЕ.

НЕМА БОГА НА КОЖДІМ МІСЦИ

Парох місточка Н. по обіді взяв палицю в руку і пустив ся на прохід. Проходжуючи ся побачив через "фенс" свого парохіянина Николая, який копав грядки. Приступив близше і почав з ним розмову. Говорили про ріжні справи а в кінци зійшли до питань релігійних.

— Скажіть менї, отче, — каже Николай, — чи то правда, що Господь Бог є всюди.

— Так, брате, — каже парох, Господь Бог є всюди, є на кождім місци.

— А чи є Господь Бог , — питає дальше цікавий парохіянин, — в огороді Онуфрія?

— Є, — поясняє парох.

— А чи є Господь Бог в огороді Юрка?

— Є і в огороді Юрка, — відповідає священник, — бо Господь Бог є на кождім місци.

— А скажіть но, отче парох,, чи є Господь Бог в огороді Тимка?

— Певно що є, — з натиском відповів священик.

— Неправда, — відповів на се Николай.

Священик дуже здивував ся таким говоренєм і запитав, чому Господа Бога нема в огороді Тимка.

Тоді Николай з тріюмфальною міною пояснив: — В огороді Тимка нема Бога, бо Тимко не має жадного огороду.

——ooo——

ТРІСКИ

Малий хлопака зовсім не гризеся, кілько там кальорий має то, що він їсть і яка є поживна вартість страв, коби лише дати йому богато їсти. Але ми видимо, що і старі хлопці не богато тим гризуться теж.

***

Коли вам хто розказує, що він дуже любить ловити риби на вудку, чи злапає що чи ні, то ви відразу знаєте, що він дуже любить пити ту принаду, що взяв зі собою в задну кишеню в плескатій.

***

Руки мали почервоніти від митя і шуровання, але донечка дістає червону краску на руках лише від шміру, що ним фарбує варґи і лиця.

Є ріжні і дивачні товариші до спання, але найгірший є все гризота. Не спіть ніколи з гризотою і не пустіть її до спальні, але викиньте її кождий раз разом з котом, що його виганяєте, як кладетеся спати.

**
*

Фармері говорять всячину на фармах, ґрінфід, сіно, бураки, бараболю, тощо. Їх корови заглядають поза фенци і вже тепер тішаться, що то за гарну поживу будуть вони мати слідуючої зими.

**
*

„Я і моя сусідка все сваримося. Моїм грядкам шкодить горячо і посуха, то я молилася о дощ. А моя сусідка має што рик з напоями на пікніки, хоче погоди і каже, що мене забє, якби моя молитва була вислухана. А поліція сказала мені, що най лише дощ впаде, а ми вже тебе оборонимо. Що ту робити?" — Ту тілько Бог може помочи і вийти з таких і подібних сусідських клопотів.

——ooo——

В ГОРУ і ДОЛИНУ

Відки взялася знана засада: Порівнання є немилі? Ми все думаємо, що це вийшло від котрогось чоловіка, що слухав своєї жінки, як вона йому розказувала про всі добрі прикмети свойого першого чоловіка небіщика.

**
*

Дівчина, що колись легко червонілася, має нині дочку, що легко може дістати в друґшторі або в парльорі краси всіх красок, щоби ними малюватися.

**
*

Кажуть, що танці тримають декого молодим. Але ми певно не помилимося, коли скажемо, що це неправда. Танці є все плачене музики, що приносить сивий волос.

**
*

Не заведе вас ніколи далеко, коли лишите щось незробленого нині вечером і скажете, що завтра рано встанете вчасно і то зробите. Мудрий чоловік вже зробив вчера, то що дурний відкладає на завтра.

**
*

Чому псальмопівець давно хотів бути лише дверником в домі божім? — Не знаю, але думаю, щоби лекше втічи з церкви, коли проповідь за довга.

**
*

Коби то ті, що роблять окуляри, видумали якісь такі, що моглиби поправити всім тим людям очи, котрі бачуть лише блуди других, а ніколи своїх власних.

**
*

Є ріжні люди в світі, але ми не годні зрозуміти, на що є дволичні. На що вони можуть придатися? Чи не знає хто?

Чи виділи ви коли німу лису або гикаву жінку? То щось як білий крук.

——ооо——

Чи науки треба, можна часом сумніватися. Ми вже виділи людей з пустою головою а повним черевом, а також людей з дуже вченою головою, що не мали що їсти.

Автомобіль зовуть деякі смердячий віз (сконкваґон). Чи не добра назва?

ДУМКИ

За послідних 20 літ було в Зл. Державах 1.883,000 домів і супруж в суді розводовім і дістали розводи. В шістьох округах є більше розводів, чим супруж. Куди то заведе?

***

Де твій скарб, там твоє серце. Як це правда, то неоден носить своє серце в задній кишені, де носить плескату.

***

Старосвітські і модерні злодії ріжняться тим, що старі розбивали каси з грішми, а модерні волять вкрадатися до пивниць зі скарбами горівчаними.

***

Як би люде говорили лише про це, що знають, що за тишина булаби на нашім старім світі.

***

Хвасти і злі норови ростуть без плекання, але добрі норови і ще дещо вартісного ні.

***

Старий світ не змінився ще много. Комарі летять до світла далі, а дурні пустяки глядять за пустими дівчатами, зовсім так, як давно було.

***

Пересадою найменше треба назвати говорення, що цілий світ є зле сотворений і уладжений, бо хтось там має свій тробел, нпр. дівчина не хоче вийти за нього замуж.

**

Правду можете звалити до землі, але вона все ще є так сильна, що піднесеся ще, але брехня прибита до землі вже не піднесеся.

***

Не диво, що в Росії голод — бо там є кому-їсти.

Клопіт

Лікар: „Так, ви дістали затроєння крови і мусимо вам по коліно відрізати ногу."

Селянин: „Та то добре, пане консіліяжу, але що я тепер зроблю з тим чоботом, що мені лишиться?"

Пригода Дантого

Раз стрінув Данте на вулиці гарну дівчину і любуючись її красою, сказав: „Кращої дівчини нема в цілім нашім місті!"

Дівчина надулася і відповіла: „Так, але про тебе цего сказати не можна."

Тоді Данте додав: „Правду кажеш, бо ти не хочеш збрехати, як я!"

Чому Це Так?

1. Люди палять каву на чорно відтак білять молоком, додають цикорії, щоби згіркла а потім солодять цукром.

* * *

2. Кладуться на мягку подушку а під голову підкладають твердий кулак.

* * *

Яка є ріжниця між цвікром а моноклем?

Цвікер є ознакою слабого ока а монокль дурної голови.

* * *

Коли панна найнебезпечнійша?

Як очима стріляє.

* * *

Чому військова музика не грає на мості?

Бо міст не є інструментом.

Леся Українка.

СЛЬОЗИ-ПЕРЛИ

Сторононько рідна! Коханий мій краю!
Чого все замовкло в тобі, заніміло?
Де-не-де озветься пташина несміло,
Немов перед бурею в темному гаю,
І знову замовкне . . . як глухо, як тихо..
Ой лихо!

Ой деж бо ти, воле, ти зоре таємна!
Чому ти не зійдеш на землю із неба?
Осяяти землю нещасную треба!
Ти бачиш, як все в нас покрила ніч темна,
Ти чуєш, як правду неправда скрізь боре!
Ой горе!

О, люде мій бідний, моя ти родино,
Брати мої вбогі, закуті в кайдани,
Палають страшнії, незагойні рани
На лоні у тебе, моя Україно!
Кормигу тяжку хто розбить нам поможе?
Ой Боже!

Коли се минеться? Чи згинем без долі?
Проклятє рукам, що спадають безсилі!
Навіщо родитись і жити в могилі?
Як маємо жити в ганебній неволі,
Хай смертна темнота нам очі застеле!
Ой леле!

ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Що кождий повинен знати.

ВЛАСТИТЕЛЬ ПСА

Кождий може мати пса, який би стеріг домівства. Пес має бути на увязи так, щоби нікого не скалічив. Коли однак хто занадто наближиться до привязаного пса і зістане покусаний, не має права упоминатися о відшкодовання.

Властитель повинен уважати, щоби пес не волочився по дорозі, бо в противнім случаю буде відвічальний за напастовання переходячих, перестрашення дітей і т. д.

Єсли пес зайде на чуже обійстя і там скалічить або задусить домашне звіря, властитель пса поносить всю відвічальність.

Пса небезпечного можна забити, наколи його злість є знана його властителеви.

Не вільно ніколи забити чужого пса без причини або з благої причини пр. коли пес в ночи гавкає під чужою хатою.

ЗГУБА

Є загальне право, що єсли хто знайде яку річ, має ужити всіх можливих способів знайти властителя згубленої річи. Єсли він її уживає знаючи хто є властителем або має можність його віднайти, стаєся винним крадіжи. В разі неможливости віднайдення властителя, той хто знайшов згублену річ може уважатися властителем її.

ТЕСТАМЕНТ — ЗАВІЩАННЯ

Нема специяльної форми приписаної, після якої тестамент має бути уложений, щоби був важний. Однак треба уважати, щоби тестамент був писаний ясно і не давав причин до

спорів по причині неточности і неясности. На початку має бу ти подане імя назвиско і місце замешкання сего, що робить по слідну волю. Єсли розпоряджає маєтком движимим чи недви жимим, особливо, коли його ділить поміж кілька осіб, треба точно описати кождий предмет і що кому має припасти. Осо ба назначена в тестаменті до виконання його, називаєся вико навець тестаменту. Наколи хто умре без тестаменту суд назна чує особу, що має займитися майном помершого. Таку особу звемо адміністратором завідовником.

Тестамент важний може бути зроблений тілько в присут ности свідків. Вони повинні знати завіщаючого і його спосібність ділання послідної волі. Свідком завіщання не може бути завіщаний спадкоємець. В Канаді при робленню тестаменту мусить бути найменше два свідки і то в той час, коли завіщаючий заявляє свою послідну волю і підписує тестамент. Коло підпису кождого свідка має бути подана його адреса.

Всі особи умово здорові, повнолітні та непримушені можуть розпорядити своїм майном роблячи тестамент. Тестамент може бути виконаний аж по смерти завіщаючого. За життя він може змінити тестамент в цілости або в части.

Муж не може тестаментом позбавити свою жену тої части майна, яка її правно належиться т. зн. третої части.

По смерти жінки, яка мала своє власне майно а померла без завіщання, муж її має першенство перед всіми иншими бути адміністратором.

При кінці завіщання завіщаючий має підписатися при свідках, або зробити знак креста, наколи неграмотний.

По смерти завіщаючого тестамент мусить бути представлений перед суд. Кожда особа, що є в посіданню тестаменту, єсли не хоче сего зробити, може бути покликана до відвічальности.

ПУБЛИЧНІ ЗБОРИ

Українці в Канаді мітінґують дуже богато аж за богато. Однак мало зборів є пожиточних, бо не провадяться як слід. І дуже часто, коли учасники зборів стають перед суд з якої причини, показується, що ухвали не важні. Тому уважаємо подати нашим читачам, як належить збори перепроваджувати.

Коли скликуєся збори якого товариства, треба заглянути до статутів товариства і після них збори оголосити. Збори

оголошуєся на 14 днів, нераз на 30 днів наперед, як приміром сего вимагають статути Кан. Укр. Інституту Просвіта у Вініпеґу. Оголошуеться в часописях або осібними повідомленнями. Оголошення мають бути підписані відповідними урядниками товариства.

Коли певне число людей захоче скликати збори в якійсь важній справі, поступаєся в повище поданий спосіб з тою ріжницею, що оголошення зборів може бути підписане одним або більше скликаючими збори або і без жадного підпису.

На оголошенню зборів повинно бути подане місце зборів, день і час і предмет зборів.

Коли є відповідне число присутних, а не ма сталого председателя, один встає і каже: „Я номіную п. Н.Н. на предсідателя нинішних зборів.

Другий встає каже:

„Я попираю сю номінацію".

Коли нема більше внесених тоді особа, що отворила збори встає і говорить: „Внесено і поперто, щоби п. Н. Н. був предсідателем зборів. Хто на се годиться скаже „так", а хто противний сему скаже „ні".

Єсли ніхто не спротивився, говорить дальше: „Внесення перейшло пане Н. Н. займіть місце предсідателя. П: Н: Н: займає місце, і дякує за честь і питає, який предмет зборів.

Встає другий і каже:

„Я номіную пана В. на писаря!'

Инший:

„Я попираю"

Предсідатель говорить:

Внесено і поперто, щоби пан В. був писарем зборів. Хто за сим внесенням скаже „так", хто проти скаже „ні". Внесення перейшло. Пан В. займіть місце як писар.

По виборі писаря збори є належито уложені і готові приступити до нарад над сим, що є предметом зборів. Писар відчитує оголошення. Єсли в оголошенню нема жадного предмету зборів, тоді предсідатель має подати зібраним предмет зборів, а єсли сам не знає, то попросить другого, що обзнакомлений зі справою. По докладнім обзнакомленню справи ставить внесення. Дуже часто над внесенням вивязується дискусія. Внесення і резолюції подаєся устно або на письмі. Дуже порадним є, щоби той, хто вносить, мав резолюцію написану на картці паперу. Коли внесення чи резолюція є внесена і поперта, предсідатель поручає писарови відчитати її зборам. Після приписів

практикованих в парляменті ніхто не може забрати голосу, доки предсідатель не подасть до відома зборів внесення чи ре золюції. Жадне внесення чи резолюція внесення, поперта і дис кутована не може бути взята з під обрад без згоди зборів. Є однак загально принятим, що внескодавець може цофнути своє внесення або змінити за згодою секундуючого Се є немо жливе тоді, коли до першого внесення є внесений який додаток.

Внесення поперте і передискутоване піддане під голосова ння з борів належно скликаних і відбутих, обовязує всіх, навіть тих, що голосували на проти.

Годиться запамятати всім членам товариств, церковних громад, податковців в шкільних дістріктах і т. д., що ухвала ва жна зборів нележно скликаних і відбутих обовязує всіх, які причисляються до певного товариства, чи орґанізації. І хотяйби кому ухвала була не мила, мусить її приняти і підчинятися волі більшости.

ПРОЦЕНТ

Процент — се гроші, які ми платимо за уживання пози чених нам грошей. Всі з процентом є обзнакомлені, бо дуже мало є людей на світі, щоби не платили процентів. Коли хто грошей позичає, виразно заявляє, що буде платити такий, а такий процент. Єслиби однак на се і згодився, але на означений речинець грошей не звернув, то мусить платити процент принайменше від часу, коли мав заплатити, аж до часу запла чення.

Ті, що позичають гроші другим, особливо Жиди, вико ристовують трудне положення позичаючого і беруть занадто високий процент. Кажемо, що вони управляють лихву. Кожда держава забороняє лихву і назначує, який найвисший процент може побирати. Хто бере висший процент, як назначений, під падає карі. Лихвар за кару тратить надвишку понад звичайний процент, або цілий процент або процент і довг.

Ніхто не повинен тримати більшої суми грошей в дома. Гроші повинні приносити гроші. На се повинен особливо ува жати той, що має у себе гроші чужі пр. тростіси всякого рода і опікуни. Коли того рода люди до означеного часу не ульо кували повірених їм грошей в певне місце, деби приносили процент, по тім часі суть зобовязані самі заплатити процент.

Тому тростіси церковні або шкільні, єсли мають вкладати гроші до банку, а не вкладають а самі тими грішми покористовуються, по певнім часі повинні заплатити відповідний процент.

ЯК СТЯГАТИ ДОВГИ

Найліпший спосіб купувати за готівку. Нераз обставини так складаються, що треба затягнути довг. Легко позичити чи взяти що на кредит, а дуже трудно звернути довг. Тому заходить конечність довги стягати. З огляду на се, що суть ріжні причини неплачення довгів, повинні бути також відмінні способи стягання довгу. Дехто не хоче звернути довгу, але многі не годні сего учинити по причині противних обставин.

Коли хто бажає дістати свої гроші, повинен довжника о зворот просити. Бо так водиться, що позичаючий просить, коли позичає, а коли треба платити той просить, хто позичив. Коли се нічого не помагає, треба удатися на дорогу судову. Ту однак треба добре розглянутися, чи довжник в стані звернути довг і чи сума позичена висока. Бо часом можна не стягнути довгу, а ще до него доплатити, або стягнути та понести більші кошти, чим се варта було.

Єсли довг стягаєся дорогою судовою найліпше справу віддати в руки адвоката. Коли справа прийде до суду, судія по вислуханню обох сторін й свідків видає засуд. По отриманню засуду наступає його виконання. Шериф або бейлиф забирає на відповідну суму річей, які є власностию довжника, продає а гроші віддає до суду, щоби заплатити вірителя. Коли на довжника падає підозріння, що він може річи до него належачі передати другому або сховати, віритель по доказанню, що певна сума грошей, яка йому належиться, остає незаплачена, дістає варант задержати довжникови всі річи, які підлягають екзекуції за довг.

Єсли довжник не має нічого, що підлягає екзекуції а належаться йому гроші від кого, то вірителеви лишаєся право ті гроші заґарнішувати.

Слідуючі річи не підлягають екзекуції за довг: ліжко, постіль, хатна обстанова не перевисшаюча $500.; знаряди до роботи на суму $500.

ЯК ЗНАЙТИ ЧИСЛО БУШЛІВ ЗБІЖА В ЗАСІКУ АБО БАКСІ?

Помножи довжину бакси у фітах через ширину, через висоту і через вісім. В сумі, яка вийде з множення, відкинь одно число з правою сторони і будеш мати скількість бушлів.

Примір: Кілько є бушлів в засїку 10 фітів довгім, 8 широкім а 5 високім?

Відповідь: 10X8X5X8 = 320|0 бушлів.

ЯК ЗНАЙТИ ВАГУ ЖИВОЇ ХУДОБИНИ МІРОЮ?

Одиноким приладом до сего є міра у фітах і цалях. Ґурт се є обвід худобини поза лопатками. Довжина є відлеглість від лопаток, а поверхню отримаєш через помноження довжини через обвід.

Вказівки до означення ваги худобини:

Єсли менше як один фут обводу, помножи поверхню через 8.

Єсли менше як 3 фіти а більше як один фут обводу, помножи поверхню через 11.

Єсли менше як 5 фітів а більше як 3, помножи поверню через 16.

Єсли менше як 7 а більше як 5, помножи поверню через 23.

Єсли менше як 9 а більше як 7, помножи поверхню через 33.

Єсли менше як 11 а більше як 9, помножи поверню через 42.

Примір: — Безрога обводу доокола в лопатках має 2 фіти, довжина її оден фут і 9 цалів, то поверхня є 3½ фітів. На підставі повисших вказівок помножи через 11 то отримаєш 38½ фунтів.

МІРЯННЯ ЗЕМЛІ

Єсли поле має форму чотирокутника або рівнобіжника, то помножи довжину в родах через ширину в родах а се поділи через 160 і будеш мати скількість чотирокутних родів в акрі. Єсли поле має форму трикутника, помножи довжину найдовшого боку в родах через найбільшу ширину в родах, а половину того, що вийде з множення, поділи через 160. Єсли по

ле не має форми ані чотирикутника, ані трикутника, поділи його на трикутники і після способу висше поданого знайдеш скількість акрів в кождім трикутнику.

Єсли поле має границі нереґулярні, покривлені, возьми довжину в кількох місцях в рівних відступах, додай разом, поділи через число помірів, що дасть тобі середну довжину. Так само знайди ширину; помножи висше згадану довжину через ширину і поділи через 160.

КІЛЬКО ВАЖИТЬ?

Пів кварти води важить один фунт і рівнаєся 27 кубічним цалям або квадратовому пуделкови 3 цалі довжини, 3 цалі височини і 3 цалі ширини.

Члени Співацького-драматичного Товариства „Боян" в Кальґари, Альта.

Кварта води важить два фунти і рівнається квадратовому пуделкови 4 цалі довжини і височини і 3½ цалі ширини.

Ґальон води важить 8 фунтів і рівнається пуделкови 6 цалів широкому, довгому і високому.

Кубічна стопа води важить 64 фунти і містить 8 ґальонів.

Бочака води містить 6 кубічних стіп.

Бушель рівнається двом кубічним стопам або пачці високій і довгій 12 цалів а 24 цалів широкій.

ЩО ТРЕБА ЗНАТИ БУДІВНИЧОМУ

Поверхня сто квадратових фітів 4 цалі випущена спотребує одну тисячу ґонтів. Щоби прибити одну тисячу ґонтів потреба пять фунтів цвяхів.

На сімдесять ярдів поверхні треба около 1000 лат. На сто квадратових ярдів плястру потреба 16 бушлів піску, 6 бушлів вапна.

На сто кубічних стіп стіни треба один корд каміння, 3 бушлі вапна і оден кубічний ярд піску.

СКІЛЬКІСТЬ ҐОНТІВ ПОТРІБНА, ЩОБИ ПОКРИТИ ДАХ

Помножи довжину даху через подвійну довжину одної платви і, єсли ґонти мають виставати у воздух 4½ цалі, то помножи через 8 а єсли мають виставати 5 цалів, то помножи через 7½ і отримаєш потрібне число ґонтів.

Одна вязка 16 цалевих ґонтів накриє 30 квадратових стіп. Одна вязка 18 цалевих ґонтів накриє 33 квадр. стіп.

КІЛЬКО КОРДІВ ДЕРЕВА В КУПІ ДОБРЕ УЛОЖЕНІЙ

Корд дерева є то купа 8 стіп довга, 4 стопи широка і 4 стопи висока і містить 128 кубічних стіп.

Щоби знати число кордів в купі дерева помножи довжину в стопах через ширину в стопах а вислід через височину в стопах а то все поділити через 128 і будеш мати скількість кордів.

Примір: — Кілько кордів в купі дерева широкій 5 стіп, високій 8 стіп й 20 довгій.

Відповідь: — 5X8X20 = 800:128 = 6 кордів.

ЦІНА ДОЩОК

Хочеш знати кілько коштує певна скількість стіп дощок по даній ціні, помножи число стіп через ціну одної тисячі стіп а у висліді посунь точку десяточну три місця на ліво і отримаєш жадану ціну.

Примір: — Кілько коштує 800 стіп дощок єсли одна тисяча коштує $10.00.

Відповідь: — 800X10 = $8:000 т. зн. $8.00

ЛЕГКИЙ СПОСІБ ОБРАХУВАТИ ПРОЦЕНТИ

Помножи суму грошей через число днів:
і на 4 процент поділи через 90
на 5 процент поділи через 72
на 6 процент поділи через 60
на 7 процент поділи через 52
на 8 процент поділи через 45
на 9 процент поділи через 40
на 10 процент поділи через 30

Примір: — Кілько проценту від $400 на один місяць і 10 днів, єсли від сто на цілий рік рахуємо $8?

Відповідь: — 400Х50:45 = $3·56

Єсли хочеш знайти 6 процент від якоїсь суми за який небудь час, то посунь десяточну точку два місця на ліво і будеш мати процент за 60 днів. Від суми $300 за 60 днів буде процент $3.00. Коли знаєш який процент за 60 днів, тоді легко знайдеш за довший або коротший час.

НА ЩО Є СЬМІХОВИНКИ?

Хто гадав би, що сьміховинки то тільки на те, аби посьміятися, а більше на ніщо. Тимчасом оно так не є. Посьміятися — то правда, що вичитавши або вчувши таку сьміховинку, чоловік часом сьміеся, як то кажуть, до розпуки; то своєю дорогою, але найважнійше при тім має бути, щоб чого навчився. Кожда сьміховинка має в собі щось до науки; часом навіть щось такого важного, що поважною бесідою треба би нераз довго говорити, аби навчитися того самого, що в такій сьміховинці криєся.

Сьміховинка то так, як їж. Набіжиш на него притьмом, побачиш тільки сьмішну наїжену купку, що коле; почекаєш же троха, так сьмішна колюча купинка розвинеся і побачиш смирненьку звіринку.

Застанови-ж ся трохи над сьміховинкою, а побачиш, що й тут в тих смішних а нераз їдких словах криєся пожиточна наука.

НЕ ГОРЯЧИСЬ, БО ВИГОВОРИШСЯ.

Ішли жінки через чужий город. В тім вибігає господар і заперечує їм дорогу.

„Ей дали бисьте спокій, сусіде," каже одна, „таж ніхто тут не видить ні віхтя, ні мітли на тичці, то йдемо."

„Що тут будете мені говорити за мітли і віхті," відрізав сусід, „як мене тут видите, то так само, як мітла і віхоть"

„Ну, видите, ми сего не знали, що так?" засміялися жінки і пішли дальше.

ЗДОРОВЛЯ Є ЛІПШЕ ЯК БОГАЦТВО

Коли умер Ліонель Ротшільд, зізнали його сини під присягою, що він зіставив лише $100.000,000. — Оце богач! Той мав! — скаже неодин. Але історія учить, що многі богачі є дуже нещасливі помимо богацтв, що їх посідають.

Натан Ротшільд, вуйко Ліонеля, що зіставив коло $1.000-000,000, був спаралізований й сидів все в кріслі. Раз донесли йому, що його брат впав з коня в Бульонськім лісі і він кликнув: Боже! що за щасливий чоловік, що може впасти з коня! Я давби цілий свій маєток, якби я міг кілька мінут їздити на кони, як це робив, коли мав 20 літ.

Йому так велося, як великому богачови-банкерови Гопови, що терпів страшні болі в жолудку і коли побачив раз котлет телячий, закликав: Давбим пів міліона, якби я це міг їсти!

Пані Віґар Лєдрун росказує за одного богача Божу: Чужинець відвідував палату Божу-а. В чудовім парку сказав він: Як тут чудово, як тут мило проходжуватися! Служачий, що його опроваджував сказав на то зі смутком: цей парк є лише для гостий-чужинців; мій пан не має з нього нічого, крім того що платить за його удержання, бо він не може проходжуватися — бо має обидві ноги спаралізовані. — В домі оглядав чужинець чудові образи на стінах палати і каже, що вони є прекрасні та є гордостю властителя. Але слуга відповів: Ні, пане, мій пан є сліпий! — То він певно любується у тій чудовій музиці, що ось її чую — каже чужинець. — Ні! пан є глухий, а музика є також для гостей — відказав слуга. За часок попросили гостя на перекуску, дуже порядну і коли він хвалив достаток та чудову кухню, слуга сказав: — Мій пан їсть лише хліб і молоко, всьо инше заборонили йому лікарі. . . .

Коли ти, дорогий читачу, не є богатий, але зате здоров, то ти є богатший від тих богачів-калік, бо ти здоровий, видиш, чуєш, ходиш та їси, що хочеш. Не нарікай на те; шо не маєш богацтв, а дякуй Богу за це, що маєш. Не той бідний, що мало має, а той, що богато хоче.

З Наукового Світа

МЕШКАНЦІ МАРСА ПЕРЕД 100.000 ЛІТАМИ НАМАГАЛИСЯ ПОРОЗУМІТИСЯ ЗІ ЗЕМЛЕЮ

Нинішна наука астрономії, помимо свого велитенського поступу, все таки є більше наукою фільозофії, наукою здогадів і припущень, як дійсною наукою, що опирається на помірах і дослідах. Правда, нинішна наука астрономії розкрила перед нами безмірні простори всесвіта. Вона показала нам, що наше

Зїзд Сестер Н. З. П. Д. в Вінніпеґу при участи Митр. Шептицького Прсвщ. Кир Никити і других Отців.

сонце й наша дрібнесенька земля це тільки мікроскопійно дрібнесенькі зеренця пороху в незміримім океані сонць; що цей океан є так великий і так розлогий, що світло, яке робить по 180,000 миль дороги в одній секунді, потребує 200.000 літ часу, щоби дістатися на нашу землю від найдальше віддалених сонць-звізд. А що поза тими сонцями - звіздами находиться? Ніхто не знає сказати таксамо, як ніхто не знає відповісти на питання: де був початок часу і де його кінця сподіватися.

Та і як нам відповісти на ці питання, коли теперішня наука не знає відповісти на питання о много простійші і лекші, приміром, чи находиться яке життя на найблищих нам планетах, які в порівнанню до віддалів, які лежать поміж сонцями-звіздами є дуже незначні. Найблище землі находиться планета Марс і від десятків літ вона є предметом старанних розслідів і помічень астрономів; астрономи впевняють, що бачили на планеті Марс цілу сіть каналів, побудованих в простих лініях, які ніяк не можуть бути витвором природи, але своєю семетричностю мусять бути ділом рук розумних істот. Повстали тисячні пляни як порозумітися з цими мнимими мешканцями Марса; це все однак є на разі тільки пляни, позаяк переведення такого пляну, хотьби і найпростійшого, потягнулоби кошта на сотки міліонів долярів, які нікому покрити.

Перед кількома тижнями часописні телеґрами з Европи донесли, що славний французький астроном Каміль Флямаріон мав відкрити на планеті Марсі якийсь кусник землі на якім спостеріг дивні знаки, які він уважає за сиґнали тамошних мешканців мешканцям землі.

В виду цего Флямаріон оголосив в часописях заяву, що він з цілою тою історією не має зівсім нічо спільного. Він в справі цих помічень загадочних сиґналів на Марсі пише так: "На поверхні Марса нечайно появилася біла пляма. Вона находилася в місці, де правдоподібно підноситься гора Олімп на Марсі, яка високостю рівнається положенню Тибету на нашій землі, отже дуже правдоподібно, що ця пляма походила від впавшого там снігу, який однак за кілька днів стопився.

"Однак мимо цего я все таки не відкидаю своєї віри в це, що Марс мав а може ще й тепер має мешканців. Підсоння Марса загально беручи, видається умірковане. І воно здається далеко лагіднійше від нашого, бо кождого року на Марсі сніги по обох бігунах топляться, а на наших бігунах вони ніколи не зникають. І коли життя появилося на нашій землі, чому воно таксамо не мало появитися на Марсі? Таксамо і пори року на Марсі змінюються о много скорійше як наші. А це значить, що там може рости о много ріжнороднійша ростинність і давати о много ріжнороднійшу поживу, як нам дає наша земля. Таксамо спектральна аналіза виказує, що земля Марса є така сама як й нашої землі, тільки хиба, що там о много менше води. Остаточно скрізь видно на Марсі цілу сітку простих лїній, ції славні канали.

„Все вказує на це, що ці лінії пороблено розумними єствами. Представте собі на нашій землї канал викопаний в простісенькій лінії, тягнучийся від Владивостоку до Парижа. Само собою насувається, що це канали, викопані інжінїрами на Марсі.

„Чи коли я представляв мешканців Марса подібних своїм виглядом до нас, людей?

„Ніколи. По перше, коли є які мешканці на Марсі; то вони мусять бути о много менші єства від людей з тої причини, що на Марсі, який є тільки всего одної третини величини нашої землі, так само і сила притягання виносить всего тільки третю часть сили притягання землі. А дальше просвіта там повинна стояти много вище, як на землі, позаяк Марс від мілїонів літ був скорше прихожий до розвинення життя, як наша земля, а тимсамим і населення мало о много більше часу до розвинення своєї цивілізації, як мешканці землі. А позаяк там пори року зміняються о много скорійше як наші, вони мусіли переходити через о много більший круг досвідів, як люде на землї в однім і тім самім періодї часу. Це все показувалоб, що там живе о много второпніща раса.

"Чи я є переконання, що мешканці Марса колинебудь намагалися порозумітися з нами?

"Коли на Марсі є мешканці і їх духові свійства стоять на такім високім щебли як це вказавби фізичний розвій землі, то вони безперечно мусіли намагатися давати якісь сиґнали мешканцям землі і це мусіло діятися перед сто тисяч роками, або ще й скорше. І коли вони це робили, вони мусіли переконатися, що земля є заселена бандами дикарів і невіж і вони правдоподібно прийшли до переконання, що ледви, чи оплатиться журитися мешканцями землі яких сто тисяч літ, то значить до часу, коли ці мешканці дійдуть до відповідного степення культури, щоб розуміти їхні сиґнали.

"Та на всякий випадок, коли установиться остаточно якийсь спосіб порозуміння поміж мешканцями землі й Марса, то це ніколи не буде при помочи сиґналів світляних. Бо по перше такі сиґнали все булиб надто слабі, щоб їх можна було зрозуміти або побачити; а по друге, воно дуже можливе, що мешканції Марса мають инші очі від наших й світло зовсїм відмінно ділає на ці очи як на наші. Таке порозуміння є отже мислиме тільки при помочі инших филь, можливо електричних, таких як ними зараз послугуються в бездротнім телеґрафі."

НА ТІМ СВІТІ

Фантастичне Оповідання.

Реквірував большевик на селі кури і сталося так, що загинув...

По большевиках дзвони не дзвонять і на тім світі знали про це лише тоді, коли він прийшов туди.

Большевик попавсь якось до рук повстанців, а ті пустили його „в расход"...

— Що таке нікчемне життя в порівнанню з величньою смертю за ідею! — старався заспокоїти себе, коли його зловили на гарячім вчинку й повели за якусь стару стодолу.

Поставили під грушею і сказали:

— Молись Богу, кацапе!

— Не хочу! — сказав большевик. — Ви, краще, відпустіть мене на волю!...

— Не на таких напав! — засміявся власник курей, які тільки-що „реквірувалися" цим большевиком.

— Молись! — ще раз промовила якась баба.

Большевик тільки головою скрунув...

— Як хоч! — вирік власник курей і двічі вистрілив з „обрізка".

Тільки полунав перший вистріл, як навколо большевицької душі стовпилися якісь бліді тіни в ясних шатах, а трохи осторонь стали чорні привиди, лиця яких нагадували не то свинячі, не то баранячі морди.

— Що зі мною?! — скрикнув большевик, наміряючись втікати.

Тіни стали ближче. Привиди також підсунулися.

— Ми ангели Божі! — сказали бліді тіни в ясних шатах.

— А ми чорти! — загули разом чорні привиди.

— Зачекайте! — схвильовано закричав большевик. — Я цього ніяк не сподівавсь і я протестую! Кажу вам всім, що вам я не вірю і не знаю, чого хочете з мене?

Бліді лиця ангелів зробилися мармуровими.

— Як же ти можеш не вірити, коли ми істнуємо? — сумно спитали ангели.

— Ти й не вір! — загули чорти. — Ми тебе будемо припікати пекельним вогнем, а ти не вір! На що тобі вірити?...

— Почекайте! — озвався большевик. — Всі тепер знають, що вас немає! Кого завгодно, спитайтеся! Я все запевняю, що вас не має! Хтож тепер стане вірити в Бога, або чорта, як над всім і вся панує Совнарком та Чека? Схаменіться!

— А я тебе всеж таки припечу! — вихопився з гурту якийсь куций чорт.

Большевик сумно глянув на своє тіло, яке лежало під грушею.

Дятьки вже стигли його роздягти й одежу поділили між собою. Довгі, кістяві ноги були волохаті, короткі жилаві руки звелися до грудей, на грудях понапухали вугрі, живіт нагадував жидівську подушку з блощицею на середині, а в широко відкритих очах занімів жах.

— Справжнє, пролетарське тіло було в мене! — з тяжким жалем подумав большевик.

Згадав землю, червоноармійців, гучні гулянки, віча і несподівано сказав:

— Я хочу назад!...

Але його повели.

Привели в таку долину, де людина могла наскрізь себе бачити і поставили серед долини.

Большевик почув якусь трівогу в собі і хотів уже заплакати, але зібравшись з силами крикнув:

—Це насильство! — Почув себе як на базарнім вічу в перші дві червоні революції. — Боже, ти помиляєшся, коли думаєш мене судити! Ти, що сидиш у високому небі, зовсім не знаєш того, як то воно живеться на землі! Ти створив мене по своїй подобі і пустив на землю... Це все одно, що кинути на пісок рибу, або гірського вірла посадити на куряче сідало і сказати йому: „Оглядай сонце!" Це не справедливо! Я протестую! Чуєте, ангели!

В ангелів тільки крила зівяли.

Чорти радісно зареготалися, кинулись до нього, схопили і повели з собою.

— Це також не справедливо! Це насильство! Я протестую! — кричав большевик, але чорти не звертаючи на те ні найменшої уваги, затягли його в якусь темну печеру й зупинилися перед залізними дверми, на яких свіжою смолою було написано: „Пекло".

— Пекельне дно, значиться, — подумав про себе большевик. — Цікаво, що їх мова мало що ріжниться від нашої...

Однаково думати йому довго не прийшлося, бо чорти зараз-же відчинили двері і впхнули його в пекельну пітьму, яка нагадувала собою таємний льох „Чека". Холодне повітря було сповнене далекими стонами та проклонами. Темрява освітлювалася червоними вогнями палаючих в далечині величезних вогнищ.

Душа большевика зщулилася й почула, що робиться маленькою.

В той час до нього підійшла величава тінь.

Загорнута в білу тогу з порпуровими смужами, які здавалися струмочками крови, вона нахилила до большевика своє сите, гладенько виголене лице і сказала:

— Як ти можеш протестувати, коли другі мовчать? Хто те, сміливий? Дай мені руку!

— Хто ви такий, товаришу? — спитався большевик.

— Я вічний в своїм горю! — відповіла величава тінь. — Любов до мистецтва привела мене сюди, як приводить і зненависть! За життя мене називали божественним, а по смерти — тираном. Захоплення красою поезії було моїм злочином! Як самотній чоловік, що биття свого серця приймає за стукіт кінських копит ворожого війська, так я приймав кождий рух і гомін Великого Риму, заким не спалив його ради невиданого зявища, що повинно було збогатити мою творчість — новими образами... І тут я помилився... Чернь не зрозуміла і по всьому світі клене мене це й досі!... Весь світ клене Нерона!...

— Тиран! Потворо буржуазно-капіталістична! — скрикнув большевик, вириваючи руку.

— Як ти сказав? — спитав Нерон, не розуміючи останніх слів.

— Що ти мені товчеш про поезію, як сам брудніщий від цигана! Цар Микола, як його вигнали, також виявив нахил до поезії і хотів їхати до Криму розводити якісь там квітники! Зволочі! Тирани! кровопійці нікчемні! — гордо вигукнув большевик, йдучи далі.

— Хто тут проти тиранії! — почувся твердий голос з пітьми і перед большевиком стала кремезна тінь.

— Я говорю! — відповів большевик, дивлячися на велетенську тінь з низу в гору.

— Хто ти такий?

— Коли говорять про добрих стрільців, то в першу чергу згадують мене! — відповіла тінь. — Я родився над світлими озерами і виріс серед вільних гір. Моїми друзями й побратимами були орли. У них я навчився любити й шанувати волю. Швайцарія — батьківщина моя. Вона тепер вільна і, я радію навіть тут, куди привела мене та сама стріла, яка привела й мого гнобителя Геслера! Мене називали Вильгельмом Теллем, але я себе називаю „Свободою."

Большевик пильно подивився в безвиразне лице велитня і засміявся:

— Хе хе хе! Буржуазна республіка! Міщанське благоденствіе, де всі породились льокаями, маючи надію стати колись господарем власної гостинниці, славної гостинниці, де добре жилося приїзжим чужоземцям, а місцевим збільшилося б трохи льокайської роботи? І що за воля, щоб усе життя чистити чоботи. Внук тирана Геслера буде ставить у коритарі чоботи, а внук Телля чистить їх! Прошу вас, товаришу, дати мені дорогу! На мій погляд, ви дарма тільки бешкетували!...

І, не звертаючи ніякої уваги на Телля, большевик пішов собі далі.

— Оце то так! — замислено промовив сам до себе Вильгельм Тель, чухаючись у потилиці.

— Хто це тут так розмовляє? Давно не чув я такого голосу! — почувся звідкись метальовий голос і до большевика підійшла якась присадкувата, в кожусі і шапці, сміллива тінь.

Тінь простягнула до большевика руку і сказала:

— Тарас Шевченко! Витаю тебе, патріоте!

— Що?! — здивувався большевик. — Ах ти куркуль!...

— Мовчи, нікчемний кацапе! — образився Шевченко. — Коли не хочеш говорити, та йди собі к бісовому батькові!

Більше сотні чортів кинулося звідусіль до большевика і потягли його до приготовленої для огнища кучі дров.

— Почекайте! — закричав переляканий большевик. — Довго ви думаєте мене смажити?

— Вічно! .. зареготалися чорти.

— Так тоді, давайте складемо якісь умови, чи що таке?

— Які там умови? — засміялися чорти.

— Мирові, он що! — сказав большевик і, вискочивши на кучу дров, почав промовляти:

— Товариші чорти! Заставляючи вас дні і ночі, ночі і дні, без усякої перерви на протязі довгих віків непосильно

працювати, Вельзевул експльоатує вас! Товариші! Ви мусите знищити владу пекельної буржуазії і проголосити диктатуру працюючих чортів! Поки-що ви повинні домагатися 8-ми годинного робітничого дня і оголосити загальний страйк. Гасіте огнища! Виганяйте грішників, бо вони не мають права смажитися даремне! Хай жиє пекельна революція!

— В пеклі революція! — повідомив куций чорт Вельзевула.

— Большевик може? — спокійно спитався Вельзевул.

— Він! — пролепетав куций чорт.

— Нічого! Я знаю, чим його взяти!

— Може сіркою?

— Ні!

— Може смолою?

— Також ні!

— Чи не горівкою, може?

— Шкода й праці!

Вельзевул нагнувся до куцого чорта і шепнув йому на вухо:

— Маркса приведи!

— Ах, ось воно що?! — здивувався куций чорт і кинувся виконувати наказ.

Як через хвилину до большевика надійшла якась широка тінь з великою головою і простягла руку:

—Рекомендуюся! Карло Маркс! Приємно бачити своїх послідовників!

Большевик радісно схопив його руку і сказав:

— Аж нарешті маю честь бачити свого вчителя!... Це було моєю мрією!...

— Ах, так це було для вас навіть мрією? — задоволь-нено промовив Маркс. — Чув я про вас, як ви тут хвилюєте всіх і хотів би знати, чи ви читали мій „Труд і капітал”?...

Душа большевика зігнулася й почула, що вона чорніє від сорому. В горлі щось зупинилося і він ледве видавав з себе:

— Мені так богато приходилося сваритися й змагатися за той „Труд і капітал,” що я не мав часу його прочитати...

Карло Маркс засміявся. Він сміявся з початку тихо, але де далі, тим більше починало його розбирати. Нарешті він взявся в боки й розреготався на все пекло.

Большевик ніяково присів і не знав, що йому робити, а тим скористувався куций чорт, який в одну мить схопив його за карк і поволік до огнища...

Большевик несамовито заверещав і прокинувся...

З хвилину він не міг прийти до памяти, але коли опамятався, то побачив себе в селянській клуні на соломі, де він зупинився на ніч.

Закурив з махочки папіроску й сам до себе промовив:

— Звичайно, що я цього не боюся, бо ніякого Бога і ніякого чорта не має, але на всякий випадок курей реквірувати не буду!...

К. Ч—ич.

Революційна Совість і Большевицька Справедливість

ЧРЕЗВИЧАЙКА І СОВБУРИ

Хотяй кара смерти в Росії скасована, то мимо цего оден лише суд забив 8.500 людей. Адвокатів нема, а ті, що були купують землі, хотяй приватна власність скасована. Суди робляться з робітників по черзі, так, що нпр. в Петрограді кождий робітник був судією. Суд не є в дійсности судом, але має боронити большевицького правительства і тому арештиє, засуджує і вішає, кого лише уважає за небезпечного для політики Леніна і Троцького, не розбираючи зовсім вини. Сі факти подає судія Фішер з Шікаґо, що недавно вернув з Росії куди їздив помагати своїм землякам Жидам.

Суди — каже він в адвокатській часописи — не є зовсім подібні до того, що люди зовуть судами. Не лише ведуть їх нефахові люде, але часто неписьменні, що не мають жадної відвічальности перед ніким, хіба перед своєю власною „революційною совістю.” Плятформа большевиків має що до судів слідуючі конституційні постанови:

Пролетаріят беручи силу в свої руки, усуває остаточно орґани панування буржуазії — дотеперішні суди — і постановляє формулу буржуазної демократії т. є. судиїв вибирає нарід після клясового гасла: судії мають бути вибрані з робітничої маси і лише з робітничої кляси. Оден судія є сталий, а робітники і фармері мають давати на судиїв делеґатів по черзі, до вимірювання справедливости. Совітське правительство упрощує так судівництво, бо тепер нарід сам судить і дуже ско

ро. Всі попередні права і звичаї судові касуються, судіїв виби рає совєт і він дає права, а де їх нема там рядить соціялістич на совість. Публика судить, вмісто арештів йде „примусова" робота з задержанням „волі", суди товаришів стають засадою. Комуністи стремлять до сего, щоби через виховання зроби ти судіїв зі всіх робітників без виїмку і карати лише вихован ням.

Це всьо гарно написано. А в дійсности такі суди судять ли ше то, що їм приносить чрезвичайка, або всемогуча больше вицька жандармерія. В Петрограді було 40 тисяч населення і всі вони були вже або є судіями. Революційний трибунал з ро бітників заступає тепер також чрезвичайка, цей всемогучий трибунал, що зовеся урядово: Всеросійська Особливша (чре звичайна) Комісія до поборювання проти-революції, шпекуля ції і нищення". Заложена для підтримування терору і страху перед большевиками дістала скоро всю власть над життям всіх Росіян. Чрезвичайка арештує, слідить, засуджує і виконує еґзекуцію. Той самий чоловік лапає судить і вішає власними руками. Головна чрезвичайка має свої галузи всюди. По селах належать до неї неписьменні і вони мають всю власть без відвічальности, без апеляції. Що зроблять, це є добре і конець.

Коли 1. вересня 1918. був замах на життя Лєніна, всі чрез вичайки арештували по цілій Росії, кого уважали і чужинців і слідуючого дня всіх арештованих забили. Чрезвичайка забила вже 8.500 людей. А кари смерти нема, Скасована весною 1920 року! Соціялістична совість уміє це якось погодити, про лєтарським вихованням. Де годі знищити кого, то ведуть йо го там, де військовий виїмковий стан панує і там мордують чоловіка. В Москві бояться люде ходити близько коло суду. Судія Фішер, що подав ті факти, був сам на судовій розправі у Москві через пять днів і стримав засуди смерти від богато Жидів, що були сионістами вмісто інтернаціоналістами. Коли він питав, чому ви не позволяєте оскарженому хоч подивити ся на судію або довідатися за що йому життя відбираєте, чо му не дасьте йому боронитися, то йому відповіли большевицькі судії: Видите, ми ведемо війну проти кляси. Шпіонів ми бємо відразу. Всі буржуї є наші вороги. Ми не є проти наро ду, а проти кляси. Хто до тої кляси належить, є нашим ворогом. І пощо такого буржуя давати до суду і слухати його дур ниць? Він скаже прм., що він не є буржуй, що то значить?

Він ратує свою шкіру. Ми йому не віримо, то пощо його слухати.! І так многих засуджують таких, що навіть не знають, що їх хтось судив і за що.

В Москві чи Петрограді всі мусяться мельдувати у чрезвичайки, кождий, що приходить і відходить. Чрезвичайка не є перед ніким відвічальна і так вона перевисшає стару ославлену тайну поліцію.

Самі комуністи вже бояться чрезвичайки, бо хоть дещо має право апелю до головної, то це не удаєся, бо нім хто заа-

Драматичний Кружок при греко-католицькій церкві в Сидней Н. Ш. з о. Е, Красіцьким

пелює, вже його розстріляли. Вони роблять свою роботу скоро після конституції і совісти .Жадного права нема. Часто судії мстяться на своїх особистих ворогах, що є дуже натуральне у низько образованих судіїв без права.

У війську є також чрезвичайки, що судять так само.

Поза цим є ще в Росії тайні суди розбишаків і людей винятих з під права. В Росії власности ніхто правно не посідає і торговля є заказана. Кождий має дістати їсти і убрання від правительства совєтів. По містах дають не цілий фунт чорно-

го хліба на день для звичайного робітника, а півтора фунта для тяжко працюючих руками. То всьо, що вони дістають. Не ма склепів, нема купців, люде мусять мати більше. Отже кождий стає купцем і торгує, бо їсти хоче. Робота йде від вівтірка до четверга. Робітники йдуть в четвер вечером на фарми за поживою і перепродують як хто вміє і може, бо померлиби з голоду. Купці мають шалені гроші. Їх зовутьь совбурами т. зн. совітськими буржуями. Хотяй торговля заказана, робиться це в Москві отверто в білий день в яких десять бльоках, а 15 до 20 тисяч людий денно торгує. Часом чрезвичайка нападає на них, але перекуплять їх купці хитро і бізнес совбурів йде безвпинно. Урядники всі є страшно зіпсуті, перекупство цвите сильнійше чим за царської Росії, тайні суди цему помагають. Чому ти не заплатив? плати тай конець! Перекупство є нині одиноке средство до життя взагалі. Длятого, що всьо є власністю совєтів, а кождий продає, купує, краде, то всьо є шпекуляцією не лише на життя, але і на це, що як прийде нове правительство, то всі ті, що обкрадають тепер станути богачами відразу.

Сумне то всьо — певно сумно скінчиться.

ДО ВЕЛИКОДНЯ НЕ ЗНАЙТИ.

Хвалився лісний, що хоч би де сховався заяць, то він єго знайде. „А я як би був заяцем" — відозвався на се господар, що тої хвальби слухав, „то так сховавбимся, що ви до Великодня не знайшли би мене."

„А деж то так?"

„В церкві!" відповів спокійно господар.

———ООО———

НЕ КПИ, БО ЗАКПЛЯТЬ СОБІ З ТЕБЕ.

Трох сьміхованців обступили раз старого Жида і хотіли собі з него зажартувати.

„Добрий день, отче Аврааме!" сказав оден з одного боку кланяючись.

„Отче Ісааку!" крикнув другий з другого боку — „Отче Якове!" гримнув третий за ним.

„Ну що панство хоче?" відповів Жид підносячи капелюх до гори і сьміючись. „Я ні Авраам, но Ісаак, ні Яков, я тільки Саул, син Киса, що вийшов шукати ослів свого вітця, ну — і тут знайшов." І показав рукою на них.

Видко Жид знав добре св. Письмо, коли так скоро пригадав собі на Саула. Саул, ізраїльський цар, був дійсно сином Киса. Коли ще малим післав його Кис за ослами, що десь були заділися, а по дорозі пророк Самуїл по приказу Божому помазав його на царя.

Перехід через Збруч

Ой, та зажурились стрільці січовії,
Як Збруч річку проходили,
Хоч много народу впало за свободу,
Вдержатись не було сили.
(Стрілецька пісня).

. . . Був жаркий день 15. липня На західному обрію неба встали чорні хмари — і чути було гуркіт дальших і близших громів. Та не дощеві це були хмари і не з блискавками громи. То курява чорна-пречорна з під ніг наших підбитих та копит кінських поранених вставала аж до хмар, за хмари до неба досягала. . .

І не громи се били із заходу і півночі, се ворожі гармати захланні стріляли, нам останній клаптик рідної землиці відбирали, нас бездомних за ріки, за гори — із рідної хати проганяли.

Почорніло від куряви наше стрілецьке тіло біле, спопеліла наша ясна зброя, гей, спопеліла, порохом їдким припала.

Від боротьби кервавої, завзятої з ворожою перевагою ослабли наші сили, від голоду, неспаних ночей притьмилася бистрота очий наших. Вже нога не ступає легко, вже рука не знімає кріса на ворога, а хочби і зняла — чим буде стріляти?. . .

Не ганьбіть нас рідні ниви, лани просторі галицького Поділля! Не нарікайте на нас батьки і матері. Ми держалися, гей, як держалися! Хай скаже про се Чортків , Тернопіль, хай посвідчать зелені Карпати, хай скажуть славні Бережани. Вони бачили добре наші зусиля, наші труди надлюдські.

По пять куль ми діставали — і чи можна було держатися більше як два дні перед подвійною і потрійною перевагою противника, що дістав набоїв по 120!

Лисона вам скаже про наше завзяття — а найкраще вам розкажуть могили густі стрілецькі тих, що без куль ішли на приступ. А між ними четар Сидір Данилович, з Березова священика дитина; і хорунжий Василь Свидрик і десятник Свид-

рик, оба рідні браття. Там вони спочивають — і чимало инших.

Держалися ми до останньої каплі, до останнього набою. І стали відступати, рідну землю на поталу напастникам лишати.

Гей, нещасний то день 15. липня! Уберіть ви в той день чорну жалобу — і не говоріть до нікого ані слова. І сумно віддайте поклін жертвам, що впали за вас на вівтарі від Сяну, Хирова, Городка, Рави Руської — по Борщів тай Іванє пусте. Поведіть дітей своїх на їхні могили, хай уквітчають їх цвітами та слухають Великого Заповіту. Хай всякне він в їх кров дитячу, і хай так зростають з почуттям святого обовязку. . .

Відступали того дня три наші корпуси, відступали на три шляхи. З болем в серці та зі свідомістю чести, що сповнили свій обовязок, як можна було — до краю. . .

А над вечер станули над Збручем — рікою і поникли головою. Обернулися ще раз до заходу — там дими по селах вставали, плачі, ридання в гору підлітали, борцям втомленим звіщали, що вже лютий час настав, чужинець останній повіт Галицької Области забрав — великий глум нашим святощам завдав.

І половина з нас долів упала рідну землю цілувати, працати. Бувайте здорові, лани широкі-золотисті, не будемо ми вас сього літа жати. Бувайте здорові трави шовкові, не будемо вас косити. Бувай здоров Дністре, Пруте, Черемошу! Будьте нам здорові, ви Карпатські гори, тиха Чорногоро! Не будем вас оглядати, як будете снігом, ледом замерзати.

Бувайте здорові, батьки і матери старенькі, жінки, дівчата зажурені, брати засмучені, діти залякані! Пропала наша радість, на довго пропала.

А половина з нас жалеві краю незнає, голову в долоні усває, плаче, гірко плаче-ридає — через Збруч річку броду шукає — землі рідної працати не бажає, бо не може з великого жалю, що йому краю не має. . .

А як сонце червоно нам заходило, нас шістьдесять тисяч ріку переходило — і шістьдесять тисяч сердець в нас занило — з великого болю; а за нами плачі, ридання, стони, нас працали — мов у гріб ховали — міліони. . .

Ю Шкрумеляк.

СПОМИН З ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ ПІД БОЛЬШЕВИКАМИ

Винниця гарний город та старинний, давно колись твердинею лічився. Імя Богуна ще тепер там добре відоме. На горбі, над річкою, з долини величаво виглядає. Здаєтьса, не аби яка столиця перед вами. Собор біліє гень-гень аж десь до Крушлинець, а довкруги сади. Густі, гарні сади. Долиною ріка пивколесом обливає місто. Хто сказавби, споглядаючи на цю пестру, мирну картину, що тут тільки крови лилося й летьєя.

Арештування на кождім кроці, ряди старшин прорідилися. Десь дівся ентузіязм, з яких дехто витав перехід до червоних. Ті комісарі в знаки далися. Чи оставати нам? Що з собою почати?

Митрополит Шептицький і Їх Преосв. Кир Никита на візітації в Сенди Лейк, Ман.

Галичане до Винниці вже так звикли, як до свого Станиславова: тут коло Винниці все крутилося. І з сіл, нераз далеких, як з під Липівця дятьки приходили до нас. Деякі за порадою, деякі з жалобами, або й другим ділом.

Підчас цих большевицьких хуртовин нам Галичанам частіще лучалося їздити на село. Остало чи мало наших в лічницях. І самим нам треба було промишляти, щоби не загинути з голоду і холоду. Найбільша лічниця була на долині, в Кримських казармах. Наші люде на дверах лежали, на рамах із вікон! А зимно! що сохрань Господи!

Вислали нас по харчі, трохи дальше від міста, до Круш-

линець. Десь над вечір заїхала фіра в село. Темнаво. Мов з під землі виринає двох дятьків з крісами.

— „Гов! Хто? І куди?"

Вилажу з воза і починаю одному з них старшому говорити, хто ми й чого приїхали.

— „А не большевики ви? Ей кажіть-бо!"

Я в Крушлинцях вже два рази був. Знаю кількох дятьків. Перебуваючи осеню на охоті з дідом Семеном, не одну годину слухав його оповідань про карательний отряд большевицький, який самі дятьки, таки крушлинецькі розбили, та зі своїми двома, „орудіями" аж під місто заходили.

Пустили нас в село. Я до діда справцював.

„Щож це ти сину, кажуть, з большевиками?" перші його слова були. Мені тяжко було признаватися.

„Ні діду, ми це не так з большевиками. . . а це вони нас, бачите, захопили. Тількиж наших захворіло, годіж їх оставляти самих. Не годилося."

Ледви, ледви успокоїв діда, та остав в него на ніч. І полилась розмова, безупину; дід попикував файку-носогрійку, спльовував від часу до часу та відрухово поправляв сучком огонь в печі.

— „Не годиться вам із ними йти, каже. Скажи це, синку, своїм атаманам! Я вже знаю, хто вони! Я й комісарів бачив! Гей, гей! І що цей Петлюра тільки людей збавив! За дурно тай за пусто. . .

Дід дивився у вогонь, головою покивував. Потому звернувся до мене та притишеним голосом почав питати, *чи правда це, що з Галичанами криється царевич.* Його мали бачити самі крушлинецькі люде. . .

— „Скажіть йому хай він з города втікає. Там большевики його віднайдуть! Най до нас прийде! Ми всі за него знаємо, довкруг про него говорять, — і в Скрижавці і в Літині."

Дарма, що вневнював я його, що нічого не знаю. Дід підморгував одним оком тай ще на другий день випровадивши нашу фіру за село шепнув:

— *„А не забудьте передати!"*

Нам дали два добрі міхи борошна та ще чогось, а мій козак з „ферфляші" до самого міста мав що тягнути. Запосило якимсь денатурованим цю самогонку. Але хто тепер на це дивиться?

По місті швандають „товарищи". Червоні звізди на фураньках. Колись оживлене корзо на Александрівськім прос-

пекті — майже пусте. Перед готелем „Савой" чотирох красно армейців на стійці. Мені вже лячно стало жити в місті: Бо переводили невпинно арешти й труси. Вправді я в самім місті не жив, але на Садках, а всеж таки. . . Постановив втікати. Але куди? І як?

Розвязка цього тяжкого проблєму наступила надсподівано скоро: Хотів ще порадитися з товаришем. А він мешкав близько мене, в „Князь-Давидовськом" переулку. Садом, поза шопу, прийшов я на подвіря. В вікнах темно. Стукаю. Ніхто не обзивається. Стукаю знов. Далі кличу під вікном: Відхиляються двері. Пізнає мене.

— „Отже що?" питаю.

Він впровадив мене у світлицю та показав на підлогу, де при огарку свічки скинені були всі його річи. Ага! він утікає також: Куди? На моє питання, моргнув на другі двері. Я увійшов туди й застав там нашого давного знайомого ще з черновецької академічної „Січи", тов. М. Він повстанчим комісарем у Ангела. Вже поверх сотні наших старшин там криється. Ведеться орґанізація, готовлять повітові комітети. є навіть ґуберніяльні центри. Тільки все це тайна. — страшна тайна!

— „А люде що?" питаю:

— „Люде, це-ж повстанці! Вони все роблять, а ми тільки впровадимо цю струю в правильне русло."

І так ми тої ночі попрощали Винницю — на нинішний день.

СКАЗАВ ПО ПРАВДІ.

Кількох молодих подорожних скорочували собі тим дорогу, що випитували людей, їдучих разом з ними в однім залізничім возі на відпуст, про ріжні річи а потому сміялися з їх відповідей. І так оден з тих панків спитав селянина, на яку памятку стоїть там капличка при дорозі.

„Там кілька літ тому сталось чудо," відповів селянин, „і як би ви там пішли і помолилися, то може би і з вами то само сталося."

—ооо—

НЕХОТЯЧИ ЗГАДАВ.

В школі оповідає оден хлопець другому, що його батько ліберал і що він також ним буде, як підросте.

„А щож то є ліберал?" питає ученик.

„То знаєш такий, що в піст їсть мясо, до церкви не ходить і на священиків виговорює." відповів запитаний.

Що то Лихий не Повидумував!

Злий дух скинений з ангела стратив спасення, але очевидно не впав на голову. Як він то робить, щоби людий звести, попсувати і знищити та повести їх до того самого, що він має, свідчить ясно про це. Він є взором і його в тім шкодженню та псованню наслідують всї ті, що як самі стратили віру та невинність, то усильно працюють над тим, щоби других за собою потягнути на ту саму дорогу. Злий дух є між хитрими найхитріщий. Він має не лише бистрий, хитрий розум, але має також більший досвід, чим найбільше рафінований злочинець. Хто буде сумніватися, що такому хитрунови є ту на нашій землї широке поле до діяльности і пробовання способів його злобного ума? Він видумує тому всьо, що відтягає людей від Бога і послідної цїли, а веде до гріха, та пускає хитро в світ до роботи.

Американський баптиський прічер обїхав недавно цілу північну й полудневу Америку з одною проповідю проти **танців** й мав много масових зборів, де виступав остро проти виузданих, диких і дурних танців, то він називав все танці видумкою діявола, щоби псувати невинність молодіжи й супружу віру жінок й мужів, та псувати здоровля та щастя християнських родин. Хто відважиться сказати, що сей прічер сказав неправду? Чи вариядтво танцїв не псує здоровля й обичаїв? Всї віри і секти, всі школи й вихователі, всї родичі на це годяться, що це є зло й треба його ослабляти й викорінювати. Але лихий замилює очи й тягне незрячих на танцї, на танцї! А кілько з того лиха!

Инша видумка злого духа то **моди жіночі, пересадне, нескромне**, понад стан і неприличне убрання жінок, (вбйори) а навіть, що за цим йде вже й мущин. На балях, на вулицях а навіть в домах Божих являються женщини молодші і старші, богаті й бідні; навіть робітницї з ненакритими грудьми й ногами; часом на пів нагі — спитай їх чому, то або не знають, або кажуть, що тепер така мода. А це всьо лихий видумав на будження змисловости у молодіжи. Йдучи вулицями міста, то здаєся тобі, що ти зайшов до нової Содоми, так много видиш людий без встиду й обичаїв; жінок безлично вбраних, так що лише лихий може з цего мати свою діявольську потіху. То

він піддає по сальонах моди, спосіб модно убратися. А коли він видить, як деякі женщини топчуть публично свою честь, встид; чисту совість ногами й прилюдно несуть тото своє звиродненння на виставу на улицю чи на баль, то йому певно так мило, як в байці тому вовкови, що йому вдалося намовити цілу череду овець; щоби йшла за ним вслід.

І це його видумка: **гонення за достатками, за долярами,** Це нині шалена нагінка за богацтвом, за визиском одних через других, відки много мусить тяжко терпіти, а пекло має з цего свою потіху; бо кривди много це за собою потягає. Самолюбство, брак християнської любови доводить людей до цего, що як кажуть, волить дати молоко своїм свиням; чим чужим з голоду примираючим дітям! Бідні, вдови і сироти множаться, а нема кому за ними слова промовити, нема кому їм хліба подати! Ситий голодного не розуміє. — Не маю хліба, видиш, що сам їм пироги -- каже такий лихим підвіяний скупар до жебрака, що просить у нього хліба.

Не чия инша, а таки лихого видумка, та безвірна; безбожна і неморальна преса. **лихі книжки і ґазети.** Вони зїдають серця людські так як саранча холодно вижирає всьо з поля на котрім жирує. Безбожна протицерковна преса, неморальні книжки, романи приводять щоденно сотки тисяч молодих умів до утрати віри й обичаїв; позбавляють їх туземного і вічного щастя; роблять з них потіху для пекла. Щось ліпшого на зведених годі й діяволови видумати. Тим цілі маси, цілі народи псуються й підуть до розладу й упадку, як ліси під бурею, що у них шаліє. Що ти читаєш, дорогий читачу, що читають твої діти.!!

Плянова робота лихого на тій землі всьо робить, щоби зробити **школи** поганськими, не християнськими, щоби там діти не вчилися нічого за Бога, за Його заповіди й безмежну любов до людей; за послух і посвяту; дальше щоби **супруже** знищити легкими розводами, щоби **церков** усунути з поля діяльности, щоби **монастирі** скасувати і **приватну власність** а завести комунізм, большевизм.

Це всьо приводить воду на його млин, нищить царство Боже, а заводить царство його, князя міра цего; батька ложи й кривди.

Чи не треба добре отворити очи?

Чи не ліпше йти дорогою любови і світла євангельського?

ІВАН КОССАК.

Десятник Деревак

Морозна груднева ніч, аж сльози капали: Ледоватий воздух стинав віддих, сушив горло. Небо чисте і тверде засіяне зірками, наче побілілими від морозу; не блестіли вони як огні, лиш іскрилися мов зірки з леду або блискучі кришталі:

Село Добрусин спало:.. Їх пятьох посувалося різкими кроками. Одягнені в тонкі (раційше австрійські) плащі, чоботи позавивані соломою, ковніри піднесені до гори, на плечах у кождого наплечник і кріс.

Попереду йшов десятник Деревак. Років з двяйцятьшість, рослий, здоровий, родом з Жовківщини. Десятником вже був в австрійській армії, ранений дістався в московський полон, з якого повернув здоровий; в часі, коли був на відпустці у старих батьків, проголошено мобілізаційний приказ української влади. Тоді Деревак того самого дня попращав неньку й батька та станув у ряди рідного війська.

Тепер провадив стежку...

Вийшли за село Добрусин, спрямували на горбок, за котрим синів густий ліс. Бродили глибоким снігом, розгрівалися ходом. Коли доходили до верха горбка, густий піт спливав по їх лицях.

Увійшли в ліс... „Спічнемо. . .", — сказав десятник Деревак, „а ти, Стефане" — звернувся він тут до молодого стрільця, — „стань за оттим деревом з краю ліса й дивися добре!"

Сиділи на снігу й тихенько розмовляли.

„Кажуть, що Поляки знов дістали підмогу", прошепотів Микола Оріх, жвавий девятнайцяти-літний хлопчина з Сокальщини. „Ну й що?" — сказав на те лагідно Василь Харитон, молоденький ученик яворівської ґімназії, — „вони що дня від двох місяців дістають підмогу, а ми все таки держимося."

„Так, так, держимося" — говорив Іван Мандзій, старий вояк, років з трийцятьвісім, що недавно повернув з італійського фронту, — „але як довго будемо держатись? От, ли-

вися, яка в нас одежа, чобіт нема, поглянь, як я в моїх діри соломою полатав, а наша муніція? Нині маємо зі собою всього по пятнайцять набоїв. . . ! Гей, милий брате, за Австрії купи тих набоїв мов сміття лежали, бувало викидав їх чоловік з наплечника, бо важко було двигати, а в нас за кождим набоєм жебрати приходиться. . ."

„Нічого, хлопці"! — гримнув десятник Деревак, — „буде й муніція, будуть мундури, будуть і чоботи... У Поляків заберемо, у них всього подостатком...!"

„А тепер в дорогу, бо й зимно сидіти й зоріти буде. Дорогу через ліс знаю добре. Нераз ходив я тим лісом, а там за лісом, хто зна, чи не стрінемось з ними. Заклич Стефана, Харитоне!" І тут десятник звернувся до молоденького хлопця, що кудись далеко вдивився своїми розмріяними очима. . .

⁂

Зимовий ранок. Так тихо — дуже тихо. Вони стояли сховані за деревами на краю ліса й пильно розглядалися... Ніякого шелесту в лісі крім легкого шепоту снігу, що припорошував дерева і вже від двох годин обсипував галуззя ледоватим мохом, клав на мертвих листях срібну опону та застелював широкі поля мягким білим саваном.

За ними густий ліс, перед ними широке біле поле — там по лівому боці видніла крізь гущавину хата побережника, а на правому темно зарисований головний гостинець до Рави Руської.

Так тихо довкруги... десятник Деревак надслухував.

Нараз від північної сторони гостинця почувся неясний гомін. . . Вони слухали, вдивлювалися через білесеньку сніжну заслону. . .

Як далеко можна було обняти оком, не бачили нічого крім білого, білесенького сніжного моху, а проте чують, що гомін більшає, наближається.

Слухали і вдивлялися. . . Ген далеко, гостинцем від Рави Руської посувався темний гурток. Наближався повільно. Вони всі вдивлялися, силою свого зору хотіли продерти білу-білесеньку сніжну павутину. Бачать краще, темний гурток близше, вже розпізнають людські постаті, бачать ще точніще...

Се ворожа стежа. За нею висувається більший гурт, а там далеко на овиді брунатна маса. Вони зрозуміли, — ворог іде! Йде полками на їх рідну землю... Десятник Деревак

і його товариші, наче приковані до дерев, здержували від-дих... „Товаришу" — шепотів Деревак до стрільця Оріха — „лісом, дорогою, якою ми йшли, старайтесь як найскорше дістатися до наших. Сповістіть пану отаманови, що ворог більшою силою, — здається, будуть два полки або й більше — йде гостинцем від Рави Руської... Миж тут останем, щоби краще прослідити його сили й заміри. З Богом...!"

„По приказу, пане десятнику"! шепнув хлопчина і вже мав відійти, як Деревак приступив до нього, зняв його ладівницю і витягаючи з неї набої, говорив: „Ті набої, що їх ще маєте в крісі, хай вам на всякий випадок останутся, а тих десять лишіть нам, можуть бути придатні... А тепер в щасливу годину!"

Тихо мов серна щез хлопчина в гущавині ліса.

***

Ворожа стежа дійшла вже до місця, де гостинець входить в ліс. Зупинилася... Стоїть. Десятник Деревак впялив свої бистрі очи перед себе і бачить: сіра маса стоїть на місці, бачить, як з сеї маси відділюються поодинокі гуртки, як вони сходять на боки від гостинця, як бродять снігом. Бачить Деревак, як розвиваються розстрільні і як вони йдуть повільно в напрямі ліса, просто на них.

„Товариші," — сказав тут півголосом Деревак — „се щонайменше два полки, а хто зна, яка ще сила їх за горою. Намби вертатись до своїх, але тоді ворог успіє за годину вдарити на нашу бриґаду! Колиб передержати його тут з годинку, то наш отаман мігби від Великих Мостів підійти з боку. Так, здержати ворога або і наложити головою. Хто з вас лишиться зі мною?" Мовчанка. „Хто хоче вертати?... „Ніхто не зголошується. „Значить, лишаєтеся!" „Лишаємся!" — сказали всі наче одним голосом. „Один таки зараз відійде, мусить відійти," — говорив Деревак дальше — „я переконаний, що Оріх дійде на час до отамана, але хвиля така важна, що з нас ще другий мусить йти за ним, щоби звістити отаманови, які ворожі сили та що ми ворога якийсь час здержуємо. Хто голоситься?" Мовчанка. „Небогато в нас часу на раду. Ви, Харитоне підете!" „Пане десятнику, забийте мене, — не піду, я з Вами лишуся!" „Так ви, Мандзію, підете." Ні — я лишуся! У Вас жінка і дрібні діти! — Ні, я остану, говорив спокійно Мандзій. „Так я приказую Вам! Сейчас — руш!" „По приказу, пане десятнику!" — сказав Мандзій і витягнув

з ладівниці набої, які десятник зараз розділив між тих, що лишалися. Відходячому Мандзієви стиснув Деревак руку і сказав: „Здоровіть товариство, — а якби . . розумієте . . . то зайдіть до моїх батьків . . .”

Перша ворожа розстрільна наближалася... „Позір, товариші! Мірник 500!” — приказував десятник — „цілити спокійно, щадити набої, стріляти лиш на мій приказ . . .” А розстрільна близше і близше... Так тихо, так дуже тихо в лісі . . . Вони здержали віддих, так і чується, як серця в грудях вдаряють... „Мір, стріляй!” — озвався Деревак. Свиснули кулі, — двох ворогів лежало в снігу. Ворожа розстрільна припала до землі, замішання, переполох... „Трийцять кроків в ліво, тихо, обережно” — шепотів Деревак.

Наче вивірки пересувалися зручно від дерева до дерева.

Ворог отворив огонь. „Долів — мір — стріляй! — наказував Деревак далі. І знов бачать, як один з ворогів провалився. Нові стріли — і ще двох ворогів купається в крові . . . Скріплена ворожа розстрільна розвинулася ширше, острілює ліс. Свистять ворожі кулі. „Мір — стріляй!” — звучить команда десятника. „Знов одного менше. А тепер, браття, позір! За мною, але тихо! Обережно й тихо пересувались вони до хати побережника... А ворог без упину острілював ліс.

Поспішно барикадували двері й вікна столами й лавками.

Вийшли на під, підтягнули драбину за собою, через отвори в димниках слідили за рухами ворога. Перша розстрільна лежала в снігу й дальше стріляла в ліс. Другі частини підсувалися близше а далеко на гостинці стояла непорушне бруняво-сіра маса ворожого війська. — Десятник Деревак стояв навколішках при однім димнику, Стефан при другім, а Харитон при бічнім віконці. Ворожа розстрільна піднелася із землі, посунулася кілька кроків вперед...

Тут стріли з хати падуть перший раз, ворог збентежений стає. Кидається в сніг. Хвиля тишини. Лиш сніг легесенький мов пух дрібненький безжурно шепотить... І знов ворожа пальба в ліс, підходять нові розстрільні, перша вже до краю ліса доходить... Ще два влучні стріли з хати побережника і видко, як одна сотня розвинулася в подвійну розстрільну і прямує на хату.

Клячучи, опер Деревак цівку кріса об раму димника, міряв зимно і спокійно, заповідаючи вислід стрілу.

„Отсього високого старшину оттак у серденько... Отсьо-

го грубого в само черевце...” І за кождим стрілом падав вибраний ним, а він стріляв спокійно дальше. Не дармував Стефан і Харитон, але горячився, тому й хибляли часто. Ворог запримітив вкінці, звідки йшла ся смертельна пальба. Лавою почав наступати на хату, а з віддалі надтягала вже друга сотня.

Сальвами неслися ворожі кулі, ось-ось здавалося, що оловяний град рознесе хату. А їх трьох час до часу відстрілювалося. „Щадити набої, небогато їх у нас” — наказував притім десятник.

Наступаючі Ляхи, розлючені великими втратами, стріляли й вили, не маючи відваги підійти до самої хати і вдертися до середини дверми й вікнами.

Удари ворожих куль зірвали небавком часть даху — розвалений дах відкрив Харитона. Він положився на під, продер діру в хату. Сальва за сальвою. Одна куля поцілила Стефана в горло. У великім болю перевертався він і стогнав. Десятник перебрав останніх його шість набоїв. Разом зі своїми мав їх десять, у Харитона було ще пять... Ворожі кулі сиплються градом, вони оба відстріляються, чути опянілий рев ворожої товпи... І знов сальва... Зойкнув Харитон, ворожа куля поцілила його в ліве око так, що мозок виплив. Десятник лишився сам один — Харитон не віддихав уже, а Стефан харчав тяжко. Деревак числив набої, небагато лишилося, — три. Ворог сіє кулями, підходить все близше і близше... Деревак знайшов ще два набої в убитого Харитона.

Ще три рази вистрілив, двох ворогів положив, — лишилися два набої. А ворожі кулі свистять, а озвіріла товпа вже зовсім недалеко... — „Що діяти?” — думав Деревак. „Зсунутися в низ, у ліс втікати? Ні — не годиться, треба як найдовше ворога держати!”

В тій хвилі почув крик за собою: „Бій кабанув, бій гайдамакув” Частина ворогів зайшла боком у ліс і підходила з сеї сторони. Свистять ворожі кулі з усіх усюдів. Деревак післав у товпу ворогів два останні стріли...

Хмарою летять ворожі кулі — одна перейшла крізь його праву ногу. Чув, як по лидці спливала тепла кров. Стояв оспертий об комин, вдивлений в отвір у низ, в руках держав кріс.

Товпа Ляхів окружила хату, вже чути їх дикі голоси в хаті, чути, підсувають щось, щоб дістатися на під:

Деревак стоїть на вид спокійно. Обернув кріс, стиснув

цівку своїми сильними руками, підніс у гору — дивився в отвір у низ. Тут замаячіли голови, він розмахнувся і приклад кріса звалився на ворожі голови...

**
*

Десятник Деревак лежав окрівавлений, неживий на поді. А ворожа товпа пяна лютю копала його тіло й доптала чобітьми тіла його товаришів — Стефана й Харитона.

**
*

Пальба крісового огня, клекіт кулеметів . . . Ворог з трівоги втікає . . .

Се отаман, діставши на час звідомлення Оріха й Мандзія, проганяє ворога зі святої української землі . . .

Баден коло Відня. (Укр. Прапор.)

СТРАТИ.

Хто глядить на життя чорно, той всюди видить самі страти: Тратимо молодість, красу, сили, приятелів, спокій, веселість, терпеливість, час, відвагу, гроші, славу, нагоди, рівновагу, тратимо коли робимо заклад, тратимо розум, зір-очи, тратимо остаточно життя.

Розпустники тратять здоровля, адвокати тратять процеси, ґенерали тратять битви, тирани тратять сон, цісарі тратять корони, невдячні тратять память на добродійства.

Нещасливі витрачуються на непотрібні скарги, скупарі на пустих надіях, шпекулянти на пустих плянах, деякі, що їх люде мають за великих, губляться в дрібничках. поети губляться в хмарах.

При таких всіляких стратах тяжчі ще страти поносять люди, що тратять віру, тратять встид, честь, добре імя і всю вартість моральну.

Цісар тим звик був говорити по такім дню, коли не зробив нічого доброго: Я стратив нині день.

Слабодухи в стратах падають, стративши всьо, відбирають собі життя, кленуть, розбивають. Сильні люде стратами насталюються до нової борби, до нових зисків і коли лише не стратили віри і чести, відновляються і нераз більше зискають, чим стратили. Привикаймо говорити: всьо пропало, але у мене є ще віра, є честь! Серце в гору! Вперед! Або як Руслан говорить: Вирвеш ми серце, вирвеш ми душу, але віри ми не вирвеш, бо віра ми руська і серце руське!

Не годен видавати $2,000 річно той, що має лише $1,000 доходу. Але по криміналах є повно таких, що того пробували.

Старосвіцький чоловік, що боявся виходити вечером як було темно, має нині дочку, що коли инде не виходить, лише як є темно.

К. К. К.

Від якогось часу робить богато розголосу в Америці а тепер і в Канаді тайна орґанізація політична, що прибрала стару історичну назву Ку Клюкс Клян. Члени цеї орґанізації зовуть себе Рицарями К. К. К., або "Невидимою Державою" (інвизібл емпайр), щось як в Росії було свого часу нігілістична підземна Росія. Мають свого цісаря і звязані є найстрогійшою присягою і тайною.

Така орґанізація була вже раз в Америці підчас домашної війни полудневих стейтів з північними, в рр. 1861-1865. Вони боронили Америки перед ніґрами, але допускалися таких диких безправств, що скоро остогидли всім і щезли і забули їх люде.

Але в послідних роках ожили знов і зачали допускатися надужить, що переходять всякі поняття людей, що привикли до права і порядків. Жиють ненавистю: на полудни до ніґрів, на заході до Японців, на сході до Жидів, а всюди до католиків. Кажуть, що боронять 100% американства. Головно переслідують католиків. Замасковані банди К. К. К, нападають ночю на немилих собі людей, здирають одіж, обливають смолою, бють і пускають. Нападають і мущин і жінок. Злапати їх годі, бо роблять всьо тайно, ночю. А все хваляться, що роблять це всьо для оборони конституції Америки, права і справедливости. Управа і суди мають з ними поважні клопоти, бо скарги проти них пливуть щоденно.

Найбільше зросли минувшого року, бо дістали понад 700 тисяч членів зі всіх станів і у всіх стейтах. Декуди вступають до них нараз по тисячу членів. Найбільше їх є в полудневих стейтах в Ґеорґії, Тексас, де і найбільше ґвалтів і надужить приходить щоденно, а власти проти них безсильні.

Де вони оперують, люде жиють стало в переполоху, а всі часописи домагаються від властей, щоби положили їм конець, бо такій орґанізації нема місця в жадній упорядкованій державі. Хто хоче боронити права і порядку, може це робити в день явно, а не як К. К. К. роблять ночю під масками як розбишаки. Де є демократія упорядкована, там тайна цісарська імперіялістична орґанізація ображає цілий нарід, кождого горожанина. Де живуть ріжні раси і мають ріжні права і обовязки там не вільно будити ненависти до одних і нищити їх погрома

ми, а К, К. К. бють стало в ніґрів, Жидів і католиків. що то за оборона конституції, котрої вони боронять, як хваляться?

Ворожий настрій К. К. Клянів до католиків показує нагля дно, що жерело, з котрого члени рекрутуються, є протестантизм, безрелиґійність, шовінізм, іґнорантизм й бізнес. Бізнес передовсім рішає тут. В Америці удаються всілякі дива, а підкладом американських див є роблення гроша скоро. (ґет річ квік). Всемогучий доляр є все рішаючий до розросту тих чудес американських чи то є справа бізнесова, чи політична, чи спортова, чи релиґійна (Біли Сондей). Зі всього роблять люде гроші. Дурисвіти, видригроші зі всього роблять бізнес, а знана легковірність і безкритичність широких мас зведена гучними оголошенями та спритними менаджерами і аґентами помагає їм розростатися по американськи, доки аранжери не станують міліонерами. Та сама хороба є підкладом до розросту Ку Клюкс Клянів. Ту маємо доказ, що де є зиски, там є визискувачі. Скупарі і дурні дають найбільше членів.

Шікаґовська часопись "Геральд Екзамінер" пише дуже много про них, між иншим оголошує виявлення бувшого їх високого урядника С. А. Райта про Е. Юнґа Клярка, їх цісарського шефа стану невидимого цісарства рицарів К. К. К. З тих письм можна виробити собі поняття, що то є ті К. К. К. Ось лист пана Райта:

"В кількох літах я стану найбогатшим чоловіком на світі. Буду мати більше грошей, ніж Рокефелер, а банки в Атлянта (в стейті Ґеорґія, коло Флоріди) не приймуть більше моїх грошей, так як банки в Детройт не принимають більше міліонів Форда. А ти С. Андерсон, як будеш мене триматися, я зроблю тебе силою в Америці, а як будеш хиткий, то тебе знищу так, як я знищив других.

Е. Ю. Клярк цісарський кляліф і шеф стану невидимого цісарства рицарів К. К. К. розказував мені про можливости маєткового розросту Клянів. Ми говорили в палаті Клярка в Атлянті. Часто говорив він мені про великі зиски, що вже прийшли, а ще прийдуть з продажі численних артикулів продаваних Клянам по цілім світі. Він додав: "Мої духи в бляшках самі принесуть маєток." Що то за духи в бляшанках? То є оден з найбільших жартів циганських членів закорпорованої спілки К. К. К. Духи в бляшках це вода і то нечиста, взята з річки, що звеся брудною рікою Чаттгучі Рівер, що пливе кілька миль від міста Атлянта. Можнаби її взяти з котрої небудь річки, але та річ

ка Ґеорґії є найвідповіднійша. Здаєся, що та брудна вода стає чистою і свяченою декретом цісарського чародія, професора В. Й. Сіммона, — а то за високі гроші. Кляни і не догадують ся, чому та свячена вода мусить бути одна для всіх і з Атлянти в бляшках розсилаеться.

То є та сама вода, що її люди в Атлянта пють і у ній купаються. До пиття ту воду фільтрують, чистять, але то тілько не коштує, як вода Клярка розсилана в бляшанках. Клярк продає воду по $10.00 за кварту! Коли хто раз отворить бляшку з тою водою, то вже її не сміє уживати до другої церемонії, бо маґічна сила вже пішла на душі кандидатів на клянсменів. Тому мусите купувати другу кварту, як робите другу церемонію.

Прошу собі представити зиску Клярка за ту воду з брудної річки; не диво, що він сам каже, що це принесе йому маєток. Ініціяція, церемонія приняття в члени минувшого року дала 700.000 нових членів, мусіла відбуватися найменше 350.000 разів, а десять долярова бляшка до кождої церемонії принесла Кляркови понад три міліони! А кошта паковання, фрейту чи експресу понад це осібно платиться. А до цего йде ще осібний "кен опенер", щоби отворити лише бізнес з кіньми для рицарів і упряжею. Йшлоби! Бляшки роблять в Атлянта в цісарській фабриці Клярка, вісімнайцять миль від річки. Воду тягнуть там рурами, а за то ладовання лекше, бо коло стації.

Не вільно відбувати церемонії без тої води в бляшці. Посвячення нею йде по страшній присязі і знаку огненного креста кровію з рамени кандидата.

Кльоран, їх церемоніяльна книжка описує на ст. 40 і 41. церемонії як слідує:

Цикльоп з підвисшеного місця каже до кандидатів: Пане чи ти вже кождий зложив присягу вірности до невидимого цісарства без застереження? Жаден чоловік не може зложити більше вяжучої присяги. Характер і відвага лише дасть вам силу тримати її. Памятайте, що ця присяга ваша честь, щастя і життя. А як бисьте зломали її то чекає вас нечесть, неслала і смерть. Най честь, щастя і життя буде ваше!

Відтак бере він зі святого олтара свячену воду (ту Клярову) і каже (в скороченню): Цею чистою, житедайною водою, дорозшою, чим всі плини в світі старім і нині вилучаю вас зі щоденних занять до невидимого цісарства Ку Клюкс Клянів. Будьте чисті і сильні і пожиточні для людства, як чиста вода

Клякайте на праве коліно!

Співайте гимн, а відтак цикльоп продовжає.

Панове! Я вас тут під огненним хрестом посвячую з умом, духом і життям на святу службу нашому краєви, нашому Кля нови, домам, одного другому, людству. — Тоді йде з тою водою до кождого кандидата і кількома кроплями кропить його плечі, голову, руку і рукою має ся махати доокола голови. При тім каже до кождого кроплення: Тіло, ум, дух, і життя!

Відтак каже до них: Ви посвячені — тепер молімся! Молитва йде така: Боже всього, Творче всього добра! Ти сотворив чоловіка з означеним місцем і роботою в Твоїй управі світом. Ти дав обявлення і в нім ми найшли місце і покликання. Тому ми себе посвятили на клянів до тої високої роботи в згоді з Твоєю волею і ціллю нашого сотворення.

Гарний, Новопобудований Будинок Товариства Читальні Просвіти в Вінніпеґу. Виставлений власними силами в 1921 році.

Тепер, о Боже, ми в Твоїй доброті посвятили **Твоєю власною божественно дистильованою водою** (вода Клярка в бляшанках з Атлянти!) тих то людей, що їх ведуть гідні мотиви і шляхотні пориви на святу службу нашому краєви, клянови, один другому з їх тілом, духом, умом і життям. Освяти їх Боже повнотою Твого духа, дай їм силу тримати присягу на нашу чесну справу, на славу Твого великого імени. Всі кажуть: — Амінь!

Вставайте! І дальше говорить так:

Панове! Ви вже не чужі, а горожане наші. Віримо, що ви не присягнули фалшиво на ошуканство, тому я в імени нашого цісаря і клянів витаю вас, як горожан і проголошую вас горожанами невидимого цісарства рицарів Ку Клюкс Клян і даю вам титул клянсмен, найвищий гоноровий титул межи людьми.

Виглядає всьо потягаючо, а то бізнес міліонерської фірми.

КОРОВА СВАХОЮ.

Принесли на заповіди стара може з 70 літ баба і перший лежух в цілім селі.

„Щож тобі ся стало Мацьку? каже священик, „знав я, щось остатна лінь, але не знав, щось дурний; береш таку стару бабу?"

Мацько: „Що стара — то стара, прошу єґомосця, але має теньґу корову."

Священик: „А ви, Іванихо, як же маєте відвагу йти за такого лінюха?"

Іваниха: „То правда, що лінь — то лінь, добре єґомосць кажуть, але як він файно вміє на чужім попасти корову..."

„А як так," відповів священик, „то варта дати на заповіди."

ПРОСТИЙ РАХУНОК.

Заскаржив Максим Гриця перед суд, що дав йому в лице. Суд засудив на $10 кари. Гриць не мав при собі більше іно $20 а Максим не мав дрібних, тож Гриць не надумуючись богато. зараз таки в суді перед всіми відвинув руку, лупнув Максима в лице аж відгомін пішов і, подавши йому $20, сказав:

„Ну, тепер вже не потрібуєте мені здавати."

—ооо—

ЗАГАДКА РАХУНКОВА.

Двоє дівчат Пазя і Доня їли яблока. Пазя сказала: Дай мені Доню двоє своїх яблок, то буду мала тілько, що ти маєш. Доня усміхнулася на те тай відповіла: Е, яка ти, Пазю мудра, дай мені двоє своїх, то я буду мала два рази тілько, що ти.

Кількож мала Пазя, а кілько Доня?

Розгадка: Пазя мала 10 а Доня 14. Як Доня дала би Пазі з своїх 2 яблока, то обі малиби рівно по 12; а як би Пазя дала Доні 2 з своїх, тоді Доня малаби 16, а Пазя 8.

Мирослав Талпаш, Четар С.С.

МОЇ СПОМИНИ З ЧАСІВ ПЕРШОЇ ЇЗДИ НА ПАНЦИРЦІ «СІЧОВИЙ»

I.

ЗМІНА ОБСАДИ ПАНЦИРКИ.

Наша армія відступала зпід Київа. Корпус Січових Стрільців боронив місточка Бердичева. Обсада панцирки "Січовий", яка була під командою четаря Вудкевича Осипа і хорунжого Брояківського Степана, перемучена трех-місячними боями, просила команданта корпусу С. С. отамана Коновальця о зміну бодай на 10 день, щоби хоча трохи відітхнути та відпочати.

Тому, що всі панцирки корпусу Січових Стрільців належали безпосередно до коша скорострілів ім. Черника — і були під моєю командою, приказав командант корпусу командантови коша скорострілів, вислати зміну для "Січового".

Скорострільний кіш стояв в той час ешеломом на стації Шепетівка і провадив вишкіл нових скорострільних сотень.

Вільних від праці при коші так стрільців, як підстаршин та старшин не було в той час. Тому командант коша Соловчук дав мені приказ зібрати 23-ох стрільців — з тих, котрі мають найменшу роботу при коши і з ними поїхати змінити обслугу "Січового". Цей приказ дістав я в ночи з дня 24-го на 25 марта 1919 року. Сейчас почавсь рух біля нашого ешелону і протягом двох годин була вже в мене обсада для панцирки. А то: 8ох виздоровців, у яких ледви що позагоювались рани, а які зголосились самі, подібно, як це зробило й 4ох санітарів, 3ох шевців, 2ох кравців, 1 пекар, 2ох столярів й 3ох жандармів. О годині 6 рано ми вже їхали в напрямі на Бердичів, везучи зі собою велику скількість набитих лент та кілька нових скорострілів.

Дня 26-го марта коло полудня ми були на стації Демчин під самим Бердичевом. Тут стояли корпусні ешелони, санітарний та муніційний потяг. Відпочивала і резерва піхоти та крутилась по всіх усюдах полева жандармерія в червоних штанах.

Час від часу прилітали на спінених конях до ешелону штабу вістові й знов відлітали назад на позицію. А від сторони фронту доходив гуркіт гармат та тріскотня скорострілів й піхоти. Пів години ждали ми на "Січового", який ще був на позиції в бою.

Аж нарешті "він" приїхав на стацію Демчин набрати води й дров. Тоді наступила гарна сцена привитання між моєю обсадою й обсадою четаря Вудкевича. - Стрільці цілувалися з радости, одні, що трохи відпічнуть, — другі, що виручать товаришів в пригоді. Сцена привитання закінчилась тим, що стара обсада "Січового" погостила нас всякими присмаками та чаркою.

Коли вже була набрана вода і дрова, ми посідали разом зі старою обсадою у панцирку й поволи поїхали на позицію. Того дня наші війська опустили вже Бердичів і оборонялись на горбах під бердичівським лісом.

Ми вїхали в середину ворожої лінії і оглянули позицію, користаючи із уваг старої обсади. Відтак, коли ми вже знали все, що нам було потрібне знати, ми виїхали назад з поміж ворожих окопів й станули в лінії наших військ. Тут відбулась церемонія, яка є одною із характеристичних прикмет стрілецтва, з окрема скорострільчиків та гарматчиків, бо піхотинців на панцирці нема.

Стара й нова обсада вийшли з панцирки і уставились рядами: стара окремо від нової. Командант старої обсади четар Вудкевич, підійшов до мене і сказав такі слова: "Слухай! я нікомуб не віддав "Січового" навіть на одну годину, бо так присягав і я й мої хлопці, однак, в тім случаю, де йде про відпочинок для нас, то передаю тобі під опіку панцирку, так, як знаю й тебе як старого стрільця і твоїх людей та маю певність що не віддаси її ворогови. Однак мимо цего мусиш і ти і твоя обсада зложити в нашій присутности, в обличу наших оборонних ліній та ворожих окопів тусаму присягу, яку ми тому кілька місяців складали."

Коли я і моя обсада на це притакнули, тоді четар Вудкевич велів нам, свіжій обсаді, поцілувати холодну сталь панци-

рки, а відтак піднести праву руку в гору немов до присяги, а ліву покласти на серце й повтаряти за собою такі слова присяги:

"Присягаємо і клянемось тіннями наших славних Товаришів У.С.С-ів й Січових Стрільців, що не віддамо цеї панцирки "Січового" ніколи ворогови цілого в руки. Будемо її берегти немов ока в голові, заразом однак будемо на ній воювати проти всіх ворогів Української Народньої Републики, в хосен Великого Українського Народу, а на славу для Січових Стрільців. Клянемось, що в случаю нещастя знищимо "Січового" цілковито, а самі біля нього ляжемо трупом."

Коли ми всі, нова обсада, повторили за четарем Вудкевичем слова цеї присяги, заспівали ми всі вже разом національний гимн "Ще не вмерла Україна", а відтак поцілувавши ще раз сталеві бляхи "Січового" стали цілуватись із старою обсадою.

Опісля давши три вистріли в сторону ворога, закричали всі "гурра" і сївши до возів, відвезли співаючи стару обсаду на стацию Демчин.

Ворог цілий час цеї церемонії сидів якось тихо не давши на нас ані одного стрілу. І щойно як почув наші три вистріли та оклик "гурра", не знаючи, що ми задумуємо робити, почав стріляти з одної батерії.

Цілу дорогу до Демчина ми їхали серед співів та тріскоту ворожих шрапнелів й гуку тріскаючих ґранатів.

На стації Демчин ми попращалися щераз зі старою обслугою "Січового", при чім не оминули вгостити себе взаїмно чаркою і папіросами.

За пару хвиль вони поїхали на віддих до скорострільного коша, а ми подалися на позицію.

II.

ВІДСТУП З ПІД СТАЦІЇ ДЕМЧИН.

Дня 28-го марта 1919 р. почався відступ наших військ із оборонної лінії на горбах довкруги Бердичева.

Щоби здержати напір ворога, дістав я від команди корпуса приказ вигнати ворожі панцирки аж за бердичівський ліс, бо ті панцирки найбільше шкодили нашій піхоті й не давали можности в порядку відступати.

Поїхали ми вперед. Дорогу зі заду прикривали мені дві імпровізовані панцирки "Вітик" і "Запорожець".

Доїзджаючи до ліса ми дістали нараз скорострільний огонь зі самого чола — і десь якби з гори. Прямо як дощ, так лускотіли крісові кулі об бляхи "Січового" й з псиком гадини зсувалися по її круглих стінах.

Виглянути з панцирки було неможливо, бо дощ куль не уставав. Однак при помочи перiскопа вдалось мені обсервувати терен довкруги і вкінци побачив я жерело того дощу.

Большевики висадили на перші дерева скоростріли системи "Люіс" і лускотіли з них на нас, що влізлося. Я їх всіх начислив до 7 штук. Не надумуючися богато я велів "Січовому" станути, а передній гарматі дати по вершках цих дерев кілька найцять вистрілів на картачі. По кількох перших картачах перед нами був прекрасний але заразом й страшний вид. Вершки дерев щезли, а люде летіли з них стрімголов на діл немов грушки. За пару хвилин вже не було перед нами ні передних дерев, ні ворога на них.

Але вмісто цего показалась перед нами ворожа панцирка "Ґром", одна з найкращих большевицьких панцирок. По її перших двох вистрілах, які малощо не знищили мені передньої гармати, я побачив, що не тільки не вижену її за ліс, але ще й сам мушу втікати перед нею. Бо й краща в неї гармата й вона може мене обстрілювати, маючи гармату на кручу. А я тимчасом стою до неї боком і не можу навіть відповісти успішним вогнем із своєі гармати, схованої в звичайнім товаровім возі.

Тому стали ми з "Січовим" втікати взад на стацію Демчин так довго, доки ворожа панцирка не показалась нам на прицільній лінії. Але як тільки ми її побачили, розпочався межи нами двобій.

І такий двобій, це також гарна картина. Тай і тут ми не довго булиб видержали, бо на "Ґромі" і гармата далекострільна, тоді як в нас звичайна полева, але нам поміг щасливий випадок. Вже наш третий вистріл попав у ворожу гармату і викликав в її возі вибух ґранатів.

Як тільки ми побачили сильний блиск та почули надзвичайний гук на чолі ворога, ми тоді зараз рушили всею парою вперед просто на него.

"Ґром", хоч сильніщий, мусів утікати. Ми гнались за ним аж до першого трокгавзу за лісом. З нами разом обі наші ім-

провізовані панцирки "Вітик" і "Запорожець". На першім бльокгавзі ми мусіли припинити нашу погоню, бо нараз дістали вогонь з права, від ворожої батерії, яка не дуже далеко лежала вкопана на чистому полі.

Не маючи змоги відповісти батерії вогнем, я приказав "Вітикови" та "Запорожцеви" вицофатись за ліс і обстрілювати ворожу батерію, а сам з "Січового" відкрив вогонь по ворожих чотирох панцирках, які скрились на стацію Бердичів і збились всі до купи. При тій нагоді запалили ми завод "Шлєкера", з під якого висунулась ворожа кавалєрія.

Збомбардувавши стацію Бердичів і саме місто, ми вернули назад на стацію Демчин, рвучи за собою шини на скруті, та кілька менших містків по дорозі.

На стації Демчин ми застали кільканайцять людей наших ранених, яких я велів відвести взад "Запорожцеви".

На ліво від стації Демчин, далеко на самім майже овиді було видно якусь піхоту та кавалєрію. Військо йшло розстрільними в нашім напрямку. Це були мабуть большевики, однак я не міг їх обстрілювати, бо не мав змоги так сильно на ліво звернути свою передну гармату. Тай за далеко вони були.

За це на правім крилі, від стації, ворог був близько і енерґічно наступав на наші частини, головно на відділ пішої розвідки сотника Стефанишина, котрий прикривав в тім місци відступ.

Тут ми помогли своїм гарматним вогнем пішій розвідці, обстрілюючи шрапнелями її незаслонене ліве крило, аж доки піша розвідка не осягнула горбів на лінії стації Демчин. Ранених з цего відділу забрали ми на "Січового", де сейчас поперевязували їх мої скорострільчики, які були колись санітарами в коши.

Мушу ще пару слів сказати про цей відступ відділу пішої розвідки корпусу Січових Стрільців, який під командою сотника Стефанишина та четаря Козака прикривав відступ правого крила нашого корпусу з під Бердичева. Бо так правильно виконуваних маневрів і з такою холоднокровністю під сильним ворожим крісовим обстрілом, мені ще не приходилося бачити.

Відділ цей відступав двома розстрільними. Одною командував четар Козак, другою сотник Стефанишин. Друга розстрільна відступала як послідна у віддалї 150 кроків за першою. Коли перша розстрільна вийшла на найблизший горбок

сейчас оберталась фронтом до ворога, лягала на землю й понад голови другої відстрілювалась ворогови й не допускала його надто близько до першої, яка знова по дорозі збирала ранених з другої розстрільної, несла взад і передавала на носилки моїй лучбі, яку я зладив з моїх скорострільчиків. Останнім з цеї першої розстрільної все йшов сотник Стефанишин. З далеку він виглядав на старця — малий, похилений, з палицею в правій руці й крісом в лівій. Щойно його енерґічні рухи та прикази, хоча їх не було до нас чути, казали, що це не старик командує тими героїчними хлопцями, а чоловік повний енерґії й спокою.

В цей спосіб відбувався відступ аж за річку Тетерев, де наші думали ставити довший опір ворогови, котрий наступав на нас з переду, а заразом користаючи з наших малих сил йшов обходом так з правого як і з лівого боку.

III.

ВИПРАВА ПО "ҐАНДЗЮ"

Панцирка, названа "Гандзя" — поїхала в розвідку на Ізяслав і не вернула більше назад. Сейчас вислано за нею другу, шукати її однак й ся не могла доїхати до місця призначення ізза сильного ворожого обстрілу та зірваного малого містка по дорозі. Другого й третього дня висилано в пошуканку за нею другі панцирки, але жадна зних подібно як й першого дня, не доїхала до Ізяслава.

Четвертого дня від хвилі, коли пропала наша "Гандзя" я дістав приказ з трома панцирками, "Вітик", "Запорожець" й "Земля й Воля" поїхати її розшукати.

Ми виїхали. Якого це дня було точно не пригадую собі, але знаю певно що в місяці квітні 1919 р.

Попереду їхав "Січовий", остальні три панцирки зі заду кожда віддалена від першої на три верстви. На лінії села Чотиробоки направили ми собі місток, мимо гарматнього ворожого обстрілу і вдерлись тим чином поза ворожий фронт. Жадної ворожої панцирки ми не зустріли й це нас дуже дивувало. Ми були певні, що залізничий шлях мусить десь бути добре ушкоджений, коли ворог не заслонив цего свого боку бодай одною панциркою.

Обстрілювала нас по дорозі кілька разів ворожа кавалерія але ми її відганяли скоро огнем своїх скорострілів, не-

мов влізливі мухи. Доїзджаючи до Ізяслава ми з далека побачили близько стації велике румовище на шляху. Підїхавши близше ми побачили трупа "Гандзі". Вона лежала на оба боки немилосердно знищена. Рівнож залізничий шлях був в тім місци сильно пірваний й ушкоджений.

Трупа "Гандзі" пильнувало 18-ох большевиків, які не утікли бачучи наш приїзд й ми їх полонили, а опісля випитавши про все потрібне, розстріляли.

Із зізнань полонених вийшло, що "Гандзя" згинула через свою захланність. Отже: В часі відступу запоріжської ґрупи на тім відтинку фронту, вона прикриваючи відступ ґрупи стала нагружувати цукор зі стаційних маґазинів до окремого комплєксу ваґонів й хотіла це добро опісля вивезти взад. Діло само собою добре, не лишити нічого ворогови в терені, який наші війська опускають, однак видно вона була за мало обережна, коли дала так близько підступити до себе ворожим батеріям. Через це й пропала. Часть її обсади, яка спаслася з цеї біди, кілька днів опісля зголосилася в Шепетівці в нашім штабі.

Панцирка „Січовий"

Забравши одну цілу гармату і три скорострілі ми вернули назад на стацію Шепетівку.

Вертаючи мусіла наша остання панцирка "Земля й Воля" направляти шлях коло села Чотиробоки, який не вважаючи на нашу обережність, ворог таки вспів нам розібрати в тім місци, де якраз був ліс.

Виправа по "Гандзю" вдалася.

V.

ЗНИЩЕННЯ "ҐРОМА"

Задля обходу ворога мусіли наші частини покидати обо ронну лінію ріки Тетерів та відступати взад.

Від полковника Сушка одержав я наказ пильнувати зі "Січовим" й "Вітиком" моста на ріці Тетерів зараз за стацією Чуднів Волинський. Командантом "Вітика" був тоді дуже е-нерґічний хорунжий Гонця, котрий погиб відтак в часі боїв о шепетівський причілок .

Ми остали при мості. Частини нашого корпусу відтягну лись взад, добрих 30 клм. Першого й другого дня не бачили ми ворога перед собою. Третього дня рано — малий облак бі лого диму на овиді перед нами, сказав нам, що підїздить во-рожа панцирка. За годину начали ми вже двобій. Три рази відганяв нас ворог своєю далекострільною гарматою далеко поза міст та занимав за кождим разом стацію Чуднів по три рази відганяли ми його майже під сам Демчин. За тре-тим разом розгорілись мої гарматчики до тої степені, що за жадали від мене, щоби я не давав більше приказу вертати взад, навіть хоча сего буде треба ізза тактичного взгляду.

Коли ми вигнали ворога в третє за міст, ми пустились все ю парою за ним — так, що хоча яких добрих гарматчиків мав „Ґром" — бо матрозів з кораблів, то не міг нас поцілити. А ми гнались як поспішний поїзд — так, що на скрутах, ду-мав я, що вилетимо з шин. В часі сеї шаленої їзди, де майже під самими колесами "Січового" що хвиля вибухали фанґа-ни чорної землі, та дим і блиск від вибухаючих ґранатів ве-ликого калібру, наші гарматчики працювали якнайенерґічній ше — відкривши на втікаючого ворога гураґанний вогонь з одної, як на сміх, гармати. Помагав нам в тім "Вітик" — я-кий їхав за нами по другім торі, своєю передною гарматою. Увесь час цеї погоні та стрілянини я стояв на черстасі й слі-див вислід бою. По довгім 15- мінутовім двобою, я побачив нараз кольосальний стовп білого диму, який вибухнув з "Ґро ма" — а заним в недовзі рівнож великий стовп чорного диму й осліпюючий блеск, а за ним в коротці дуже сильну експльо зію.

В оден мить я догадався, що сталося. "Ґром" дістав два влучні стріли, з яких оден попав у паровоз, а другий у ваґон

з амуніцією. Із зворушення ледви стало мені сили, що я дав сиґнал трубкою на звільнення бігу, скорострільчикам уважати при скорострілах. . . . .

“Січовий став поволи ставати — заним і “Вітик“ Надто близько не підсувались ми до поціленого ворога. Наші гармати замовкли, бо й ворог замовк.

Ми станули. Довго обсервували ми ворога, який рівнож стояв у віддалі яких 4 клм. від нас.

Нараз загреміло з його чола і три ґранати впали під нашу передню гармату рвучи в одній хвилині шлях. Ваґон з нашою гарматою аж підкинуло у воздух й я був певний, що вона пропала. Сиґнал повним ходом в зад. Ледви ми усунулись з цего місця, як зрило його нових 3 ґранати, нищачи знова шлях в тім місци. Колиб ми були задержалися ½ мінути довше, булаб нас стрінула та сама доля, що й ворога.

Розбитий ворог боронився дальше. Це заімпонувало нашій обсаді. Відїхавши поза лінію стрілу, станули ми обсервуючи дальше знищеного ворога. Він нищив нам дальше залізничий шлях — відтинаючи нам в цей спосіб дорогу до себе.

Ми були певні що дістати до себе “Ґром” не дасться а тим часом він певно післав взад післанців по поміч.

І справді по полудни побачили ми з далека три димки, які щораз збільшалися. Вкінці ми знали вже, що на поміч “Ґромови” приїхали три большевицькі панцирки. Дві остали при “Ґромови” а одна підїхала аж до знищеного шляху й звідти відкрила на нас вогонь із своїх двох далекострільних гармат. Ми мусіли відступити дві верстві взад, бо начинати двобою з так сильним ворогом ми не могли. Впрочім ми були упоєні побідою.

Приїхавши до моста заложили ми під него піроксіліну — на всякий случай. Ми знали, що наколи ворог направить знищену дорогу, а це потреває найдовше цілу ніч, то тоді не вдержимо вже моста перед ним.

Наступу ворога сподівались ми допервa рано. Однак ми помилились. Вперше заатакував нас він в ночи. Видно великою мусіла бути в него жадоба пімсти, коли відважився на нічний наскок.

Около 1-ої години в ночи, ворожі панцирки підсунулися близько під нас й відкрили гарматній вогонь по мості. Ми вспіли запалити підложені під мостом міни й відїхали взад. Ворог бомбардував простір за мостом добрих ¼ години. Мо-

же бувби й довше це робив, наколиб не вибух заложених мін. Чогось кращого і більш грізного не бачив я досі. Здавалось, що земля валиться а небо ціле паде на неї. Блеск був осліпяючий, а сила експльозії така страшна, що хоча ми стояли від моста добрих 200 кроків, то потрясення воздуха попхало обі панцирки, які стояли непорушно на місци — яких 50 кроків в зад. Вся обсада мусіла скоро поховатись в панцирку, бо каміння, кусники заліза з релс та моста падали кругом як великий град.

По експльозії настала мертвецька тишина. Ні ворог, ні ми не дали ні одного стрілу. Всї ждали до раня.

Рано ми скочили оба з хорунжим Гонцою й двома стрільцями до моста — глянути на своє діло знищення, однак мало що не попали там в руки большевицької полевої сторожі, яка нас ждала в укриттю за мостом. Ми вернули назад до панцирок й давши пару гарматніх стрілів на міст мусіли скоро втікати взад, бо три ворожі панцирки знова відкрили на нас гарматній вогонь.

Не маючи вже можности пильнувати моста, тай впрочім не було вже чого пильнувати ми вернули на стацію Печанівку.

Там всі дуже здивувались, що ми ціло вернули з над моста. Мимо здержання ворога на чолі нашого фронту наші мусіли відступати зі стації Печанівка дальше взад, бо ворог йшов все дальше обходом на крилах.

За пару день "Вітик" мусів поїхати в ремонт, бо в тих боях дістав кільканайцять ушкоджень паровоза й черепах, так само як й "Січовий". Коли "Вітик" за пять день вертав з направи ми поїхали з "Січовим" у ремонт до Здолбунова. Там скінчивши направу панцирки, зістали ми змінені обсадою чет. Вудкевича, яка якраз відсвяткувала в коші Великдень й відпочата вернула назад до своїх обовязків на "Січовім".

V.

ЖИТТЯ НА "СІЧОВОМУ"

Життя у панрирці плило ріжноманітно. Не було тут цеї сірости буденщини, а все було щось нового, цікавого. Спальнею, їдальнею та сальоном для забав всякого рода, була для скорострільчиків черепаха, себто ваґон де стояли в своїх от-

ворах скоростріли, а для гарматчиків ваґон з гарматою. Однак гарматчики жили вигідніще, бо у ваґоні де стояла гармата було зимно, тому, що була велика діра в передній стіні на дуло гармати й там стояла лиш стійка з гарматчиків, а спали вони в окремім дочепленім біля ваґону гармати ваґоні й мали через це більше вигоди.

Їсти варили собі гарматчики окремо, а скорострільчики кождої черепахи окремо. З корпусної провіянтури діставали ми все на кілька днів сирі продукта та хліб. Та що за присмаки уміли самі хлопці варити й печи, то не повстидавбися тим першорядний ресторан. Шницлі, біфштики, яйця саджені, яблока в шляфроку, — виораблялись навіть конфітури й торти.

Меду в запасі було 3 бочки, цукорків прекрасних дві паки, а других солодощів скрізь повно, в менших й більших скриночках. Харчовий маґазин був устроєний у ваґоні задної гармати, яка рідко коли стріляла, бо не було потреби в зад стріляти.

На позиції, в бою кождий з осібна сидів при своїй бруї й відповідно до приказів, стріляв з неї або ні. Тоді було життя в панцирці — можна сказати — троха одноманітне, хоча й то не все. Однак всеж таки вже кождий більше виповнював обовязки жовніра, чим які другі.

За це, коли панцирка була на короткім відпочинку, як набиралось води до паровоза та дров — тоді гуділо й шуміло коло "Січового" як де в якім дворі. Чистий ярмарок та кухня. Вже нема тоді ні чисел до крісла, ні до гармати — а є лиш пекар, кухар, кухарка, різник, скробачі картоплі, стара баба що робить вареники, галушки, другий, що викоштовує борщ на сметані, цукорник, який "робить третє" і т. д' Словом: фабрика. Кромі цего оден зі стрільців, який є господарем, міняє в приходячих бабів з села самогон, яйця, сир, сметану та другі сільські продукти за нафту; сіль; та мід й цукорки, чого в запасі "Січового" було богато. Товарообмін, бо гроші не курсують вже, хіба ще при картах.

Скрізь чути гумор, той веселий стрілецький гумор. Аж кипить скрізь від веселих жартів, то на адресу піхоти, то кавалерії, а навіть полковників та отаманів, з яких кождому стрілець уміє причіпити відповідну латку.

Оден зі стрільців відчитує тим, що роблять всі жарти з найновіщого числа "Стрілецької Думки" з рубрики: "кажуть" й все Товариство регочеться як шалене. Заки паровоз

набере дров й води, та вичистить свій механізм обід готовий й тоді все брацтво сідає де кому й як найвигіднійше й заїдає аж лящить. Бо на панцирці їсться лиш раз на добу й то не все.

В черепасі, в часі бою мож там щось на зуб вложити, но не все є на це час. Більше пється каву, чай, води зі соком чи самогонку — й то для відваги — Їсти, то нема часу.

Життя в панцирці тяжке — невигідне але гарне й приманчиве.

Тому й як приходила нам зміна, то кождий з обсади був невдоволєний, чому так скоро й муркотів собі щось під носом.

Погано бувало в слоту, бо тоді й болото доїдало й дощ, який крізь малі шпари діставався до черепах й робив "непоря док."

У вільних хвилях обсада чистила збрую, набивала лепти та чистила свої домівки в середині.

Це співжиття в добрих й злих хвилях так якось єднало всіх, що відчувалось, що творимо маленьку сімю, де один другого не сміє ні обидити ні скривдити — не то ділом але навіть словом та думкою. І коли приходилось пращати раненого товариша, який відходив в шпиталь, а було таких кілька случаїв, то вся обсада мало що не плакала з жалю за відхо дячим й кілька годин по його відході були всі чогось сумні й невеселі.

VI.

"ЗАПОРІЖЕЦЬ СТРІЛЯЄ ПО КАРТІ

Одного гарного соняшного дня стояв "Січовий" на станції Печанівка й вів двобій з ворожою панциркою.

Далеко в заді, яких 3 клм., стояв "Запоріжець" й не брав жадної участи у бою. Коли ворожі ґранати стали падати по за "Січовим", закортіло й команданта "Запоріжця" постріляти троха. Не бачучи ворога, почав він стріляти на сліпо на перед себе. Та всі його шрапнелі тріскали над нашою передною гарматою. Ми з нашого "Січового" не могли з заду серед загального гуку розпізнати, чиї шрапнелі рвуться над нами й були певні, що се ворожі. Бож ніколи не могли ми припустити, щоби своя панцирка стріляла на своїх. Беручи тому ці

шрапнелі за ворожі, ми мусіли ріжними маневрами зміняти своє положення сподіючись кождої хвилі цільного стрілу в панцирку. Доперва по якімсь часі, коли шрапнелі все ще даль ше рвались над нами, а ґранатів їх слідом не було я звернув здалека увагу взад, на стрілянину "Запоріжця" й сконстату вав, що се він нас так завзято благословить своїм оловом.

Сейчас дав я йому відповідний сиґнал- парою й свиста ком паровоза, щоби перестав огонь — та це не помагало. Ба чучи його впертість, я дав зі своєї задної гармати два шрапне лі на него й доперва від них "Запоріжець" не то що перестав стріляти, але й утік 4 клм. взад.

Вечером того дня коли ми з "Січовим" вернули в місце постою, ми застали там вже "Запоріжця". Командант сеї пан цирки бувший штабскапітан російської служби а тоді сотник укр. армії, запитаний мною, чому стріляв по "Січовім" — від повів, що він стріляв по карті на ворожу батерію й доперва ворожі шрапнелі нагнали його взад. Нічого не помогли йо-му мої доказування, що він на нас стріляв, а не на ворога й що утік від наших, а не від ворожих шрапнелів — не увірив, а все обстоював при тім, що він добре стріляв по карті.

ЙОГО СЛАБІСТЬ:

На проході здибав парох молодого хлопця, як полював в заказаний час і на чужім поли:

Тоньку — каже парох — я тебе не заскаржу, але мені мусиш приречи свято, що вже того не будеш робити.

— То видите, прошу Вітця, я не можу того перестати.

— Тоньку, Тоньку! Збанок доти носить воду, доки йому вухо не відірвеся. Всякого лапають і тебе раз злапають, а тоді певно дістанеш десять літ криміналу, і там пересидиш найкращу часть свого життя!

— Колиж я не можу перестати!

— І прийде Різдво, коляди, святий вечір з кутьою і забавами, а ти будеш тоді сидіти з хлібом і водою.

— То файно, прошу Вітця, але я не можу.

— І прийде весна, яблука будуть цвисти і вишні, соловії і жайворонки будуть співати, всі весело будуть жити, а ти в тюрмі будеш сумувати.

— То всьо за пізно, Отче, не можу ніколи перестати.

— А потім прийде літо, ярмарок, там будуть танці, забави а відтак бійка хлопців, а тебе там не буде...

— Досить, досить, прошу Вітця, так, так, я прирікаю свято, що того більше робити не буду!

ЮРОВА НІЧ

Спить висока Чорногора, найстарща дочка Карпатів, і дрімає бір широкий, мов старезний дідуган.

І ніхто не заколотить їх глибокого спокою, лиш хиба орел крилатий над скалою злопотить.

Але нині вам не можна, мої бори, спать спокійно, бо в опівночі заграють Довбушеві леґіні.

Та не так усі опришки, як один товариш їх, Юра з Жабя затрембітить, бо його настала ніч.

Стій! Чи чуєш Чорногоро? Вже заграв хтось на трембіті з над Яремча — видопаду іде той голос аж до зір.

Юра встав! Бо рік від року він у Довбуша старого жде лише свойого свята, щоб поглянути на світ.

Щоб почути від "пленети", що нового сталось в горах, що Гуцули пораблять, весь український народ....

Чуєш, лісом зашуміло на звучний трембіти голос, все "нечисте" до комори Довбуша поспішно іде.

І зійшлися. — Добрий вечір!

— Кому добрий — гу, гу, гу, — але нам, завзятий Юро, добре дався він в знаки!

І не знаєш ти пощади, на трембіті грай та грай, ми-ж з важкими тягарами з долів аж сюди ішли.

— З тягарами? — ще й питаєш? знаєш добре, що не легко муки народа цілого нести на своїх плечах!

Гей, нещасна нам година, відколи закляв нас Довбуш, щоб з народу нести муки в твоє свято аж сюди.

— Вам ще кривда? Будьте добрі, що не в камінь замінив вас, а казав на Юра — свято нести з народу вістки!

— Добре, добре! Ми послушні, слухай, що тобі розкажем, і гляди, що тут скидаєм перед Довбуша з плечей.

— Ось війна і море крови, за народ проляте рідний — то неволя — каже перший і на землю камінь — мов скалу гуп-гуп.

— Ось полон, табор ворожий, холод, голод, тиф, холера — каже другий і колоду перед Юру положив.

— Ось нещаснеє скитання, сльози, плач, сирітські болі — каже третий і під ноги кусень леду опустив.

— Ось арешти і знущання, розстріл, шибениць склепіння, рік четвертий і на лід той вязку терня умістив.

— Гей, пождіте! Забогато тої муки, того болю! Важко старий застогне Довбуш, як побачить те усе.

Чиж не маєте і добрих з нашого народу вістей, лиш самі нещастя, муки і неволю навісну?

— Є! Пожди — озвався перший, — є і кращії новини, та вони слабі, за кволі, щоб неволю скасувать...

Ось, тут маєш справедливість, дар усіх народів світа, що народ наш обіцяли від неволі зберегти!

Так сказав і перед Юру щось малесеньке зложив, ніби зерно те пшеничне, та не більше, далебі!

— Ось, візьми "гаразд народа", що тепер у нас панує — каже другий і тюремні крати вийняв з під поли!

— Ось, гляди — то наша воля — каже третий і на крати клітку положив зелізну, бився в ній крильми орел...

— Ось тобі народне право, що дають нам "паничі" — рік четвертий і нагайку перед Юрою положив.

І зітхнув Легінь свобідний, аж стряслися чорні бори, аж з дерев упало листя і здрігнулася скала.

— Брешете, як пси, ви кляті, все, що ви тут наплели! Хочете, щоб довше спали Довбушеві легіні?

Кажу вам, признайтесь зараз, що є доброго у вас, бо як стій старий вас Довбуш в кремінь — камінь замінить!...

Заворушилось "нечисте" — зі страху дріжати стало — і по хвилі каже перший, виступаючи вперед.

— Не карай нас, ми хотіли свою кривду відімстити, затаїти перед вами це добро, щоб ви ще довше спали у глибокім сні..

— Та пропало, годі довше вістку добрую таїти, як для вас засяє сонце, Довбуш подарує і нам.

Ось тобі народнє серце, що ховає заповіт тих, що впали за свободу — що стремить до свободи;

в ньому, бачиш, сильна віра й правда вічная живе, що поможе слушне право для невольника здобуть;

в ньому смілість і відвага і завзяття те горить, що спалить ворожу злобу і неволю вкоротить!

Так сказав — і жар-полумя із рога у діл пустив, — і огень занявся великий, що стопив той лід у мить;

і спалив колюче тернє, спопелив важку колоду, ще лиш камінь той ґранітний, ще неволя лиш стоїть.

— Гейже! Довбуше, ватажку, недалеко вже та днина, що з комори ми поїдемо в гості в рідну Коломию.

Глянь, горить народнє серце, і палить важку неволю, ще

хвилина і камінюку ґранітову розсадить.

І тоді засяє сонце у печеру камяну і загріє Україну і розібє чорну ніч.

Ой гориж, гориж відваго, та палайте всі серця, бо в огні лише сердешна Україна воскреса!

— І пропало все під землю, що жило тут лиш хвилину, розлетілися по світі лісовії післанці, щоб на друге Юра-свято перед Довбуша вернуть.

І пішли в народ збирати ще сильніщий жар-огонь; як зго рить до крихти камінь, прийде нам свободи день.

Ю. .Ш.

На Св. Юрія

Як Юра прийде святого,
В полі стане усяка робота,
І галуззям з розмаю нового
Замаяться мужицькі ворота.

А на стайні, стодолі і хаті
Там хрести нарисують крейдяні,
Щоби з дому все зло відігнати —
І з худібки уроки погані . . .

Піде в вечір сусід до сусіда,
Про „нечистих" балакати буде. . .
— Хай „він" щезне, у безвісти піде,
щоб не впала худібка ні люде.

Бідний хлопче! Коби де дістати
Того зілля, що в дебри і звори
Відігналоб від твоєї хати
Злого Духа неволі й покори!

Ігор.

Він згадав, як то він ще минувшого року ходив до свого дідича пана Хлополупського, як мало що на коліна перед ним не впав, благав, щоби пан змилосердився та продав кілька морґів припираючого до Максимової межі поля, бо челядь велика а землі тільки клаптик!....

Але пан Хлополупський, порадившись зі своїм тестем Русіножерським й управителем Хахлоєдовим й чути не хотів!....

"Нє вольно — нє вольно" — заєдно повторяв!....

І тепер всьо це Максимови пригадалось! В голові його ні як не могло поміститись, що значить "нє вольно", коли його діди — прадіди, кождий клаптик панської землі своїм кровавим потом скропили на панщизняних роботах!....

Він ніяк не міг зрозуміти, звідкіль приходить якийсь "краковяцек", котрий й перед тим не бачив плуга, тепер йому, Максимови, місцевому уроженцеви, славному внукови колишних двірських місцевих панщизняників, виривати землю!....

"Деж справедливість?" — крутилось в його голові!..

Але відповіди він не находив.... Тільки звернутий до неба взір свідчив про відданя себе, своєї рідні та Вітчини святій волі Божій!....

В його голові мимоволі виринули події останніх днів!....

Скількиж то він натерпівся! Одному Богови тільки звісно!

А страшні картини одна перед другою висувались в його памяти, пригадуючи свіжу минувшину....

Йому пригадалось всьо.... І заграблена корова, "реквіроване" збіжжа; спалена стодола, вбитий кінь!....

І що найтяще, що ножем роздирало його серце, то спомин про свою одиноку потіху—донечку Софійку, яка впала жертвою, в обороні своєї чести — перед звірством-насильством!

Старий Максим не видержав.... Біль і розпука стиснули його за серце!.... Він зімлів....

Коли він прийшов в чуття, сонце вже хилилось на захід...

Птиці співали похвальну пісню свому Творцеви, а Мазур тягнув "єще нє зґіневла"....

"Якось то воно буде" — глубоко зітхаючи прошептав він...

І впавши на коліна горячо молився: "Господи, я вірю що Ти нас не оставиш. Я вірю в Твою справедливість!....

Слова молитви були його потіхою, відрадою, надією!....

Федір Сташинський.

ЗВІДКИ БЕРЕСЯ ПЛАТНЯ?

Анґлійський соціяліст Ф. Сновден подає в „Лондон Таймс” влучну відповідь на питання, звідки йде платня. Він каже:

Як довго робітники не схочуть помочи випродукувати як найбільше, то нашу торговлю возьмуть другі, у нас платня піде в долину, а роботи не буде дальше. Є лише одно жерело, з якого мож платити платні, а воно є, народна продукція. Чим більше нарід випродукує, тим більше робітники будуть платні. Чим більша продукція, тим менчі кошти, а чим менче що коштує, тим лекше то збути, продати. Капітал і праця мусять зорґанізувати продукцію на тих засадах. Се мусить бути зроблене хотьби якоюсь революцією.

Корстко він каже, що хто дармує при джабі на роботі, отже зменшує продукцію як небудь, той найлекше спричиняє брак заняття, робіт. А він знає, що говорить, бо він від 20 літ у робітничім світі є повагою.

——ооо——

ЗАГАДКА РАХУНКОВА.

Ішов пан тай кинув пятьом дідам 1 корону. Бог да прости панцю! крикнули діди враз. А не Богда прости — поділіться, відповів пан. — Добре ясний панцю, сказали діти, — А ще не добре, поділіться так, аби кождий слідуючий дістав о оден сотик більше як попередний, то буде добре. — Зараз, ясний пане, відповів найстарший дід, взяв корону і в одній хвильці поділив так, як пан хотів.

По кількож кождому дав?

Розгадка: Одному дав 18, другому 19, третому 20, четвертому 21, а пятому, собі дав 22 сотики, разом 100 сотиків роздав, так що кождий слідуючий дістав о оден сотик більше від попередного.

—ооо—

СВИНИНА.

В однім селі жиє чоловік, що називаєся Петро Свинина. Він каже, що називався колись Петро Гладкий. Як прозвали його Свининою, то було так: Раз якось на полудень відпочивали робітники на полі. Була молодіж, були й старші. Старі дрімали, а Петро — хто іно зачав говорити, так нікому не дав прийти до слова, своїми неприличними, огидливими жартами.

„Слухайно Петре”, обізвалася вкінци дівчина, що їй вже було забагато тих жартів „чи ти не їв нині свинини?

„А то чому?”

„Та так я міркую по тім, що говориш; бо кажуть: Чого хто наїстья, тим йому й відбиваєсь”

„А...” роззявив Петро рота і не знав, що відповісти.

„А.... а, що?” передразнили його всі, що були, „Свинина”. Й від того часу не називали його инакше, тілько — Свинина. Тай він вже і постарівся, а все ще називають його не інакше, йно Свинина.

Добра кара! Як би то так дав таку назву кождому, що провадить огидні жарти, то незадовго що пятий десятий міг би повеличатися тим будь що будь відповідним прізвищем: — Свинина!”

Огляд Українського Життя За Рік 1921

ПО ШЛЯХУ ВИГНАННЯ

Перед очима нашої душі далекий — безмежний шлях; зарослий колючим терням, засіяний гострим камінням— губиться в синій млі безконечного простору.

По цьому шляху вандрівник вандрує. З далека мабуть і довго вже скитається він по цьому шляху без відпочинку, без захисту — з одною жебрачою палицею в руках. З усіх рухів його пробивається велика втома і скрайнє вичерпання. Його старечa-могутня постать похилена низька, наче під гнетом тяжкого тягару, що грозить зломати й придавити його.

Хто він, звідкіля й куди він прямує?

Пригляньмось блище — та всі пізнаємо його.

Чи бачите це високе, авреолею мучеництва осяяне й журбою пооране, благородне чоло його?

Чи пізнаєте ці блакитні очи з яких пробивається безмежна доброта — і це щось, чого ніхто не в силі зрозуміти й висказати. Колиб так можна глянути в глубину його душі, зміряти ті предовгі терпіння царської тюрми і відчути біль його великого серця з причини нещасть і кривд, заподіяних його народови, тоді можнаби зрозуміти цей таємничий блеск його лагідних очий.

Чи бачите, як він простягає руку до кождого чужинця, якого стріне, з просьбою: Дайте лепту для тисячів українських вдів і сиріт!

Ось живий образ українського життя за цей рік, живе воплочення великих терпінь цілого українського народу,

живе — ходяче свідоцтво цих диких насильств і нелюдських знущань над українським народом зі сторони ненаситних наїздників-сусідів. — Цей великий народний мученик, який задля любови і привязання до свого бідного народу переніс тяжкі муки царської тюрми, перед яким клонять голову усі культурні народи, — бере жебрачу палицю в руки і пускається в світ, щоб просити у чужих охорони для свого народу її кусник хліба для тисячів голодуючих українських вдів та сиріт.

Він стає живим, голосним протестом проти нечуваних кривд і насильств над українським народом, цеї ганьби 20-го століття.

МАРТИРОЛЬОҐІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Для історика, що схоче писати історію українського народу за цей 1921. рік, буде імя й образ цього українського Мойсея й Батька тисячів українських сиріт — провідним мотивом в оцінці й зрозумінню життя українського народу, а радше безконечних його терпінь.

Рік цей являється тільки продовженням цеї страшної мартирольоґії українського народу, яка зачалася з наїздом грабіжницьких орд на українські землі.

Поділивши між себе чуже добро і закріпивши свій неправний стан посідання ганебним миром в Ризі, —польські, московські та румунські гнобителі стараються закріпити його її на українських землях і роблять це в такий огидний і нелюдський спосіб, що серце людське мусить здрігнутися з гніву і відрази.

Це не є чесна боротьба противників, що стоять проти себе зі збруєю в руках, тільки дика орґія ненависти й пімсти над безборонним і безпомічним противником, що уляг в чесній та нерівній боротьбі о свої права, своє істнування.

На очах цілого культурного світа мордують вони тисячі безборонних українських селян, немічних старців а навіть жінок і дітей. Сотки української інтеліґенції і шкільної молодіжи караються в польських та московських тюрмах, де мордується їх в ще більше ганебний спосіб, бо заморюється їх голодом.

Нечуваним терором і катуванням стараються ці „братні народи" убити в масах українського народу свідомість його прав, вирвати їм душу і здавити в них всяку думку, всякий прояв до життя, до волі. Нам всім свіжі ще в памяти страшні польські звірства і криваві переслідування україн-

ського селянства, головнож українських Гуцулів при кінци 1920 — і з початком 1921 року. Цілими сотками розстрілюють їх, вішають по деревах або покованих до купи женуть їх польські жандарми наперед себе до повітових тюрем і по дорозі катують їх колючим дротом, розчерепнюють кольбами голови безборонним жертвам або баґнетами проколюють по лісах, що тільки деякі з них доходять ще напів живі до тюрми, щоби в ній закінчити своє життя. Ця неповинна братня кров буде незатертим пятном ганьби для цілого польського народу.

Щоб відібрати українським селянам всяку змогу життя на будуче, ухвалює польський сойм в Варшаві ганебні кольонізаційні закони, на основі яких виключається українських селян від участи в парцеляції панських ґрунтів на всіх українських землях під польською окупацією. Відбирається українському народови його прадідну землю, зрошену його потом і кровю і спроваджується на неї польських зайдів Мазурів і польських леґіоністів. Це робить цей самий польський нарід, який недавно ще стогнав сам під пруським та московським панованням і плакав на цілий світ на пруську вивласнюючу експропріяційну політику в Познаньщині. Робить це на окупованій українській земли, якої судьба ще досі не вирішена державами антанти.

Та на цьому ще не кінець. Свободолюбний польський нарід думає ще й про будучність українського народу. Він старається припинити й здавити всякий умовий розвиток українського народу. Польські окупаційні власти закривають усі українські школи й просвітні орґанізації, виключують українських студентів від приняття на університети у Львові, а приватні українські університетські курси польська поліція розганяє.

Провокується українські заговори, безконечні труси і політичні процеси, в яких польські судії судять Українців, як польських підданих, за державну зраду! Український нарід живе в вічній тревозі перед польською розбишацькою поліцією, перед арештами, карами і безпримірними знущаннями.

Навіть церкви українські не є безпечні перед бандитськими нападами польської жандармерії, яка безчестить святі місця і рабує річи церковні, призначені для Служби Божої.

Українська вільна преса не істнує зовсім. Усі українські журнали, які появилися на протязі 1921. року, польська прокураторія здавила сейчас а редакторів карала грубими грошевими карами, тягала їх по тюрмах або засилала на Домбє. Одинокий соціял-демократичний орґан „Вперед", животіє

ще наче на сміх. Своє нуждение животіння завдячує хиба цій одній обставині, що орґан цей поборює правительство Петрушевича, а це якраз вода на польський млин.

Здавлюючи з одної сторони українську пресу, з другої сторони Поляки стараються за всяку ціну знайти між українським народом зрадників, які малиби за зраду, вщіплювати в українських селянських масах їдь зневіри, зради і корупції. На жаль їх з'усиля в тім напрямі не були даремні, бо знайшлися між Українцями одиниці, що за юдин гріш роблять цю кирпнну роботу. Знайшовся „Рідний Край" та ріжні „Пробої" — журнали в українській мові видавані за польські гроші Українцями, що неповстидалися взяти на себе ту ганебну роботу, хоч вона остала досі без найменшого успіху.

Щоб ослабити заходи правительства Петрушевича у держав антанти в напрямі остаточного вирішення східно-галицької справи, Поляки всіми силами стараються очернити український нарід як большевиків а його визвольні змагання представити в очах цілого світа як рух наскрізь большевицький. В цей спосіб хотять вони здискредитувати Правительство Західної-Української Републики в очах культурного світа. В своїх змаганнях загналися вони так далеко, що не соромились навіть устроювати такої шопки, як „Большевицький заговір в церкві св. Юра," якої ціль була взбудити у західних народів, головнож в римській курії недовіре до українського духовенства. і кинути на нього підозріння, що воно „також большевицьке." —

Для Поляків не істнує ніяка мораль, ніякі закони, ніяке міжнародне право.

В окупованім краю, про якого долю ще рішатиме Найвища Рада, переводять вони „Конскрипцію", при якій вписується насильно усіх Українців як Поляків і горожан польської держави, вони ділять цей край на „польске воєвудзтва", вони притягають українське населення насильно до служби в польській армії, накладають на нього грубі податки і данину на цілп польського війська. Одним словом кажучи, нема мабуть ніякої підлости й безсоромности, перед якою моглиби вони здрігнутися. — Їхній нахабности, жорстокости й брехливости нема ні кінця, ні міри. Не можуть їм дорівнати під цим взглядом ні Румуни, ні московські большевики, хоч вони намагаються наслідувати Поляків в гнобленню і переслідуванню українського життя на Буковині і на Великій Україні.

Але даремні всі з'усилля гнобителів українського народу. — Не в силі вони убити його душі ані здавити його бажання й пориву до волі й самостійного державного життя. — Дикі насильства, нелюдські катування й безпримірна нахабність польських, московських та румунських посіпак є найкращим доказом їхньої безсильности та грубої некультурности. Вони свідчать найкраще про велику животню силу українського народу, якої не змогли й не зможуть здавити найлютійші катування і звірства. Вони не в силі були вирвати із душ міліонів цеї великої віри в своє святе право і в свою остаточну побіду над насильством і кривдою. Зневірились одиниці з поміж української інтеліґенції — але народ не тільки не зневірився а завстидав своєю витревалістю своїх провідників! Саме ті криваві переслідування були для народу найкращою школою національної свідомости, великого пожертвування і желізної витревалости. Українська народня скарбниця збогатилася в цім 1921 році безчисленними ділами геройства й безмежного пожертвування.

Кров тисячів українських героїв і мучеників стала посівом для зросту многих тисячів нових героїв і мучеників. Хоч варварський гнет гнобителів здержав всяку культурну працю, придавив всякий умовий розвиток українського народу, але життя народне взмоглося в моральну силу так, як бистра вода, яку даремне намагавбися хтось здержати в бігу греблею. Вода розірве греблю і затопить цих, що її будують. Хоч народови закнебльовані уста і він не в силі промовити за себе, але він промовляє устами своїх героїв мучеників, — таких як отець Кучкуда, студ. Федак і м. и.

В своїм засліпленню не видять гнобителі, що своїми дикими звірствами вони роблять для української справи найбільшу прислугу. — „Сліпі прозріли, німі заговорили, глухі почули й зрозуміли," куди вони мають йти й що робити.

На Великій Україні йдуть без перерви селянські повстання, яких большевицькі наїздники не в силі здусити. Дні їх панування на Україні почислені.

Український нарід Галича, хоч скатований, прибитий і обрабований зі всего, не перестає рівнож вірити в кращу будучність і в остаточну побіду правди і справедливости над насильством і брехнею. Його очи звернені поза межі польської тюрми, — за границю, де проживає на вигнанню горстка його свідомої інтеліґенції, яка не перестає працювати над визволенням свойого нещасного народу. Він покладає цілу надію на

своїх легальних заступників і оборонців перед культурним світом заходу і ця надія його не заводить. Правительство Західно-Української Републики з Д-ром Петрушевичом на чолі здобуває собі вплив і повагу у чужих і стає чинником міждержавної політики, з яким зачинають числитися західні держави.

Це правительство на вигнанню не перестає пятнувати диких польських орґій насильства і гнету, не перестає апелювати до совісти культурного світа, щоб він положив край тій ганьбі 20-століття, щоб не стерпів тих звірств, які діються на його очах на землях українських. Своїми численними протестами до Союза Народів і Найвищої Ради в Парижи против актів грубого насильства Польщі, звертає він увагу цілого світа на кроваві події в Галичині. Справа Східної Галичини стає предметом інтерпеляцій і живих дискусій в анґлійськім парляменті, нею займається Союз Народів в однім зі своїх засідань і ця трибуна культурного світа вирішає східно-галицьку справу в користь українського народу. — Це рішення Союзу Народів, яке константує виразно, — що Польща є тільки насильним окупантом Східної Галичини, якої судьбу рішатиме Найвища Рада — було першим моральним ударом для Польщі й для її політики насильства. Другим, ще сильніщим ударом для неї було друге рішення Союза Народів в справі Східної Галичини в жовтни сего року, яким він на інтервенцію канадійського делеґата до Союза Народів, п. Догерті — звертається до Найвищої Ради з домаганням, щоби Найвища Рада приступила негайно до вирішення східно-галицького питання — як такого, що є небезпекою для европейського мира. — Не помогли польські інтриґи і заходи, щоб до нього рішення не допустити, не поможуть також їхні проєкти автономій для Східної Галичини і всі їхні заходи, представити східно-галицьку справу, як свою внутрішню справу і приєднати Галицький Уряд до угоди з Польщею. — Не раз і не два дали себе Українці здурити польським брехням і обіцянкам — більше певно не дадуть здурити себе.

Українська преса на еміґрації розвиває живу і успішну пропаґанду; вона голосить цілому світови, яких огидних звірств допускається польський ,,свободолюбний'' нарід над сусідним українським народом, ця преса старається дати культурному світови правдивий образ т. зв. ,,вищої польської культури'' на Сході. Результати цеї праці видимі нам всім. На наших очах перемінюються симпатії західних народів (окрім французького) в нехіть і скрайне обурення проти Польщі.

Гуртки української інтеліґенції, що живе на еміґрації у Відні і в Празі — розвивають живу культурно-просвітну діяльність. Повстають такі висококультурні орґанізації як Українське Товариство Прихильників Освіти у Відні, яке протягом одного року збирає міліонові фонди на підмогу студиюючій українській молодіжи за границецею, дальше приватний Український Університет у Відні і в Празі, ріжні просвітні курси, запомогові комітети, українські видавництва і т. и.

Українська молодіж, хоч голодна і боса, кидається із запалом до науки, кінчить університети, робить докторати, уряджує святочні академії, концерти, представлення, словом приготовляється до культурної праці і боротьби з ненависними наїздниками.

Не менше живо поступає культурно-просвітний рух в ческім заборі, себто на Підкарпатській Україні. Богато українських учителів і старшин находять там широке поле для народної праці. І тут основується ріжні українські культурно-просвітні і гуманітарні товариства, драматичні кружки і театри, уряджується концерти, представлення — а нарід горнеться до просвіти мов цвітки до сонця.

Зі всіх сторін лунають кличі: До праці, до єдности! Перестаньмо вже раз гризтися між собою, юродиві діти України! Опамятаймося і зрозуміймо вже раз, що ніхто инший, як ми самі через наші сварки й незгоду, через наші безглузді особисті амбіції, через нашу некарність і особисті інтереси помагали ми відвічним ворогам і катам розпинати Матір Україну!

Зрозуміли сей клич найзавзятійші партизанти з поміж української інтеліґенції, а навіть деякі дотеперішні киринники отверезилися під впливом невиносимих терпінь вигнання— і зрозуміли, що їх питомий інтерес є нерозлучно звязаний з інтересом суспільности.

Остає ще до вияснення роля американських Українців у визвольній боротьбі їх братів в краю. І тут можна сказати що не менш по геройськи поставили себе Українці Америки і Канади.

Не маючи змоги брати участи в тій боротьбі, американські та канадійські Українці підпомагали і підпомагають своїми обильними жертвами множество українських вдів і сиріт; богато українських інституцій, головно-ж само галицьке правительство завдячує своє істнування матеріяльній допомозі американських та канадійських Українців. Їхня безпример-

на геройська жертволюбивість є не менше подиву гідна, чим геройські діла їх братів в краю.

Помимо страшної економічної крізи в Америці і Канаді, українські переселенці удержують своїми лептами величезне число власних просвітних і культурних інституцій, дають останній цент на будову незлічимих нових домів „Просвіти" нових шкіл, бурс, і рівночасно не забувають за своїх голодуючих братів в краю. Спомагають їх не тільки матеріяльно, але й морально скріплюють їхнє становище в боротьбі о волю через свої масові петиції до правительств Америки, Канади і до Найвищої Ради, домагаючися негайного вирішення східно-галицького питання в користь українського народу. І ця велика жертволюбивість американських і канадійських Українців є найкращим доказом великої моральної сили і животности українського народу і дає певну запоруку, що Український нарід не згине!

Не вмирає душа наша
Не вмирає воля
І неситий не виоре
На дні моря поля.

Не скує душі живої
І слова живого . . .

Посіяли ненаситні гнобителі ненависть, — будуть її й збирати і невинно пролята кров братнього народу спаде на їх голови і покарає їх нестертим пятном ганьби на віки вічні.

Добрий Інтерес, який має попертя від Правительства.

Рада Союзу Народів про Східну Галичину

Дня 23-го лютого 1921, Рада Союза Народів зібрана в Парижи передала домагання в справі правно державного становища Східної Галичини й протести делеґації Української Національної Ради ЗУНР. проти польських надужить в Східній Галичині. Справу сю реферував президент Союза Народів **Павло Гіманс,** а проводив Раді амбасадор Бразилії в Парижи **Де Куна.** Рада Союзу Народів одноголосно в отсей спосіб вирішила міжнародне становище Східної Галичини:

1. Постанови мирового договору про права національних меншостей в Польщі не можуть бути примінені супроти Галичини, Бо ВОНА ЛЕЖИТЬ ПОЗА ГРАНИЦЯМИ ПОЛЬЩІ

2. Постанови про виконування мандатів й контролю Союза Народів над мандатором не можуть бути примінені супроти Галичини, Бо ПОЛЬЩУ НЕ НАДІЛЕНО МАНДАТОМ ЗАВЕСТИ АДМІНІСТРАЦІЮ ТОЇ КРАЇНИ.

3. Не можна теж прикладати до того случаю приписів гаґської конвенції, бо в часі, коли була заключена та конвенція, Польща не істнувала як держава.

4. Польща являється тільки фактичним мілітарним окупантом Галичини, якої сувереном є держави антанти (арт. 91. договору в Сант-Жермен), —

Тому Рада Союзу Народів рішає предложені їй домагання дотично правного становища Галичини й відносин в тім краю відступити Раді Амбасадорів.

ЩО ОЗНАЧАЄ РІШЕННЯ РАДИ СОЮЗА НАРОДІВ

З осібна перший пункт стверджує, що Східна Галичина не належить до польської держави та що супроти сего українське населення не може бути трактоване як національна меншість в Польщі, але як національна більшість державної території Галичини.

Другий пункт рішення про квестію мандату, на який досі Польща неправно покликувалася, стверджує раз на все, що Польща не дістала від держав антанти ніякого мандату на заведення адміністрації в Галичині, та що супроти сего всякі законодатні й адміністраційні запорядження Польщі стратили вся

ке правне значіння відносно території й населення Східної Гали чини без ріжниці національностей.

Третий пункт про примінення приписів гаґської мирової конференції вказує, що Польща цеї конвенції не підписала й з тої причини її навіть в межах окупанта не придержувалася й тим виправдувала своє безправне поступовання в Сх. Галичині.

Вкінці четвертий пункт стверджує, що Польща є лише й ті льки фактичним мілітарним окупантом Східної Галичини й не має права тим самим виконувати на цій території ніяких держав них прав, так як сувереном сеї території аж до остаточного ви рішення державного її становища є держави антанти по думці арт. 97. сан-жерменського мирового договору, підписаного 11. вересня 1919 року.

Отсе послідне ствердження відповідає теперішному стано вищу Найвищої Ради, бо вже в договорі заключенім в Севр 10-го серпня 1920 при означуванню остаточних границь між Чехо-Словаччиною, Угорщиною, Румунією, Польщею, — пред ставники держав антанти заступали інтереси території Східної Галичини як окремого міжнародного підмету. Те саме сталося і при заключуванню договорів торговельних між Францією й Польщею в Парижи в місяци лютім 1921, в котрих всі права від носно східно-галицької области застережено для того уряду, який обійме державну владу на території Східної Галичини.

Польська господарка в Галичині є безправством і нарушен ням міждержавних постанов.

Вислідом отцего міждержавного становища Східної Гали чини є те, що польська окупаційна влада не має права домагати ся від населення Східної Галичини, щоби воно узнавало свою приналежність до Польщі, або узнавало себе польськими горо жанами; вона не має таксамо права військової бранки, вона не має права до касовання законів, які обовязували до польської окупації, ані розвязування яких небудь урядів та запроваджу-вання нових, — ні до переношування тамошних урядників до служби на території польської держави, ані уживати держав-них доходів Східної Галичини на потреби чужої польської дер жави. Та польська окупаційна влада не має права потягати до якої небудь відвічальности східно-галицьких горожан за нару шення обовязків польського горожанства, а тим самим все на селення Східної Галичини стає на леґальній основі, коли себе визнає сіхдно-галицькими горожанами, а не польськими. За се воно не може бути потягане до ніякої відповідальности поль

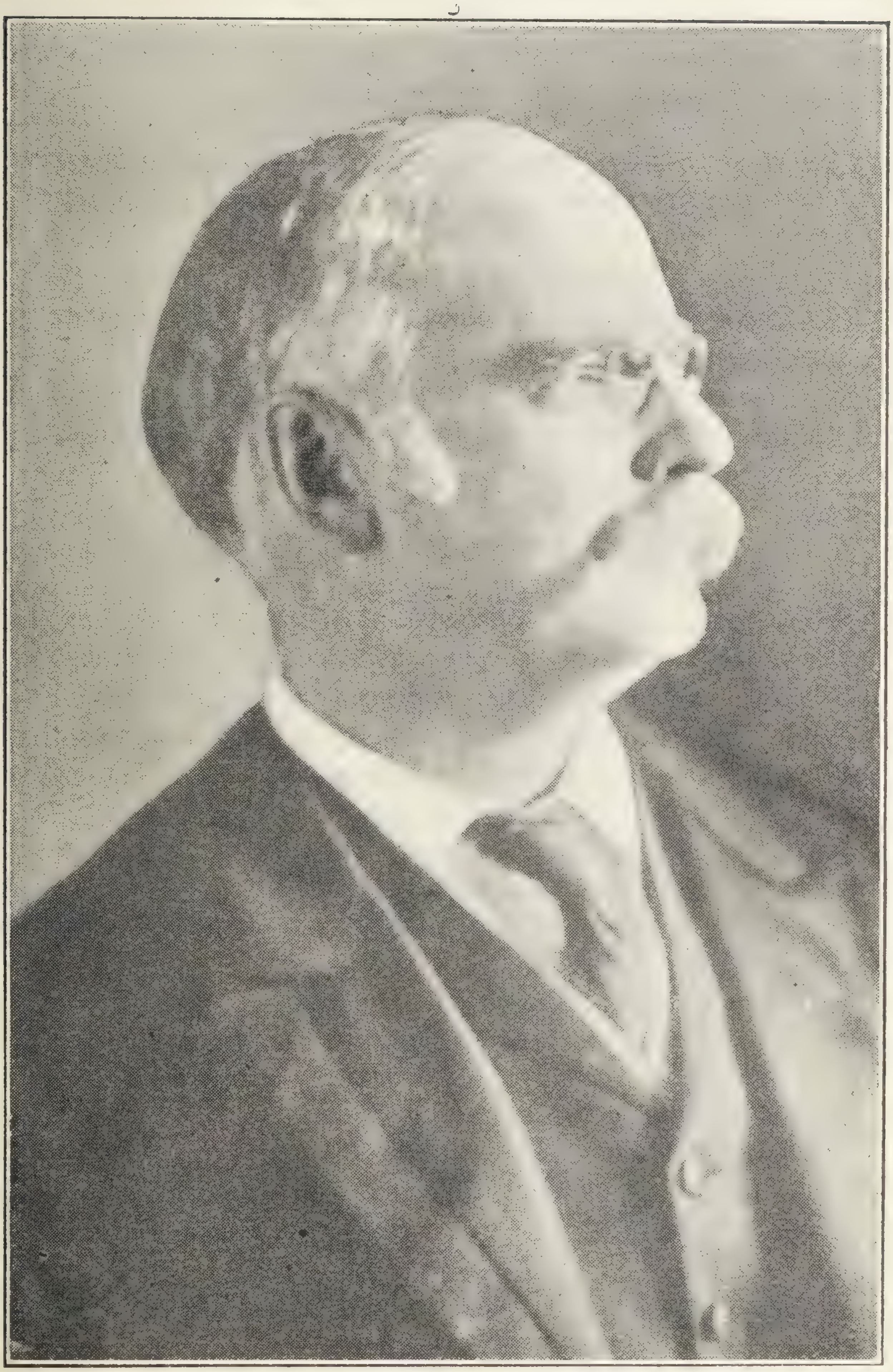

ДОГЕРТІ

Міністер справедливости в кабінеті Мієна, а опісля делеґат Канади на збори Ліґи Народів в Женеві

кою окупаційною владою. Рівнож не може польська окупаційна влада потягати ціле населення Східної Галичини до якої не будь відповідальности з причини його політичних чи мілітарних виступів в часї до польської окупації.

СОЮЗ НАРОДІВ ПРОСИТЬ НАЙВИЩУ РАДУ АЛІЯНТІВ О СКОРЕ ВИРІШЕННЯ СПРАВИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

В слід за висше згаданим рішенням Ради Союзу Народів з дня 23. лютого — справа Східної Галичини прийшла на порядок денний перед цілий Збір Союза в Женеві, дня 13-го вересня. Сим разом справу Східної Галичини порушив канадійський делеґат Союза Народів п. **Догерті, на просьбу Українців з Канади.**

ПРОМОВА ДОГЕРТОГО

"Я почуваю себе спонуканим підняти отсю справу (вирішення Східної Галичини) з приводу факту, що в нашій канадійській країні серед населення маємо велику скількість Українців, які враз з нами збудували канадійську державу, та яких ми шануємо як цінних горожан, що дають запоруку їх дальшого співділання для того краю. Почуваю своїм обовязком підняти сю справу ще й тому, бо наші Українці звернулися до канадийського уряду, щоб він звернув увагу на цей факт, що їх Брати в своїй вітчині терпляче вижидають вирішення питання про їх національне й політичне становище".

Так говорив між иншими на засіданню Збору Союза Народів дня 13-го вересня 1921, представник Канади п. Догерті. Промова його зустрілася з оплесками усього Збору. В слід за сим поставив він слідуюче внесення:

„Збір Союзу Народів висловлює бажання, щоби Рада Союза Народів звернула увагу Найвищої Ради на потребу полагодити в близькій будучности політичне становище Східної Галичини."

Внесення се приняв Збір одноголосно й поручив Раді Союза переслати Найвищій Раді Аліянтів.

Степан Костів.

ПОХОРОН

Селом йшов похорон. Кількох старців несли хоругви та хрест обшитий в біле полотно, за ними поступав нога за ногою отець парох Іван Зацерковний, за ним два невеличкі дволітні бички тягнули трумну, а за сею йшла фамілія, а то баби та кількоро дітвори. Був парний серпневий день. Сонце хилилось до заходу. Похорон був невеликий. Хоч помер богач й один з найстарших людей в селі, але до похорону величавого було ніяково. Сини старого пішли до війська, так як всі другі зі села; худобу й коні забрано також, а сі, що остали, мусіли поратись з господарством, бо зима прийде й то тяжка. Всьо, що величавого в богацькім похороні остало, було то, що о. Зацерковний приставав що кілька кроків читати євангеліє, а діти підростки за пироги обіцяли дзвонити, аж тіло спустять до гробу.

Похоронний похід йшов поволи, вітрець легонький як мотиль, прилягав до почорнілих аксамітних полотен хоругов, ледви їх порушаючи, волики поступали слід за слідом, тягнучи за собою віз, а баби хлипали та шептали молитви.

Лише від часу до часу, коли о. Зацерковний ставав до читання й його голос чистий та виразний кидав словами святого письма, баби клонили голови, складали руки та хрестилися як піддячий витягав та вривав своє “Слава Тебі Господи!”

Поза похороном не було майже нікого більше видно. Часом пересунулася через вулицю тінь чоловіка чи жінки, згорбленої під тягаром кількох снопів, які несла на плечах, от й все. Часом курка перебігла дорогу. Хати по обох боках були позамикані, а навіть дітей не було видно перед хатами чи городами, а лише тут то там бавились під шопами чи в садах.

День був парний. Се було видно по о. Зацерковнім, який від часу до часу отирав лице хусточкою, і по куряві, яка, знимаючись за йдучими, дуже поволеньки опадала.

Нараз ізза дерев й послідних кінцевих хат показався гурт їздців, які скорим темпом їхали впрост на похоронний похід. Було їх з пятьдесять мужа, по чотирох в ряді.

Отець Зацерковний приказав зійти з дороги несучим хоругви й сам також пішов поволи, а волики скручені раптом подались просто до плота, ставляючи віз поперек дороги, й мимо доброї волі та змагань погонича, не мож було стягнути воза на край, як їздці наскочили уже.

Попереду них їхав старий бородатий офіцир, мабудь капітан. На його саржі люде й так не розумілися, лише стільки знали, що то чуже військо, що то не свої.

Була се передна вивідна патруля російського війська, яка зваблена гомоном дзвонів, не бачучи нічого окрім заспаного села в літній спекоті, скрутила, аби переконатися, що було причиною дзвонення й чи де припадково не знаходяться ворожі війська, які після інформації донощиків й шпигунів мали день перед тим вицофатись.

Патруля пристала. Капітан звернувся до громади, а громада немов сама від себе почалась розлїзати; кождий сунувся як найдальше під пліт. Не лишалося нічого, лише о. Зацерковному виступити й відповідати на запити старшини, бо що той хотів питати, се видно було по його лици.

Отець Зацерковний, котрий яко старший віком священик боятися не мав чого, тим більше, що їздці подобали на добрих людий, а в декого великі сині очи, чи чорний вус цілком пригадував наших звичайних жовнірів, хоч мундури були відмінні. "Се наші — Малороси — пролетіла думка о. Іванови — лише в російських гуньках". Підійшов до старшини так як був в ризах, з хрестом у руках й глядячи на його обросле лице, чекав запиту.

— Що ви за один — почав старшина ломаною українською мовою.

— Я священик, парох в отсій громаді, — відказав о. Іван.

— Парох, значить піп. Що у вас за свято, що так видзвонюєте?

— Не свято, а просто ховаємо помершого, — відказав спокійно о. Іван.

— Помершого? Так по помершім стільки дзвонити?

— Та се чоловік старий був, так фамілія хотіла хоч таку пошану йому віддати.

Старшині мигнув усміх по лици, а дивлячися на непевні облича людей, які мимо всеї цікавости осторонь тримались, та дивлячись на лице о. Зацерковного, в якім відбивався якийсь острах, чи жах, або може й ненависть, не конче довіряв словам

а не знаючи сам, що діяти, поглядав то на о. Івана, то на грома ду, то знова пускав свій зір наперед, в даль, як би виглядав чо го, чи очікував.

Так минуло кілька хвиль. Нараз, як би з просоння, звернув ся старшина до о. Івана з запитом:

— А щож ви, попе, русскій чи мазепинець?

— Я такий як усі, — відказав о. Іван виминаючо.

— Значить мазепинець! — крикнув на се капітан.

— Ні про Мазепу я справді чув, але я собі звичайний ду ховний отець, Українець, чи як ви кажете Малорос, в політику не бавлюсь, а служу Богови та моїй громаді по силам та змозі

— Ха ха ха! Чуєте молодці, що повідає тут той піп? Він Українець, служить Богу й громаді, як може, а такий побож- ний став, що за отсим трупом казав дзвонити цілі години. Ка толицький піп такий побожний! А як вас звуть? — звернувся до о. Зацерковного.

— о. Іван Зацерковний

— З а ц е р к о в н и й , — почав цідити поволеньки крізь зуби старшина, винимаючи зза пазухи якийсь звиток.

— Я маю тут спис тих благородних птиць, що то право славним виколювали очи, палили хати та саджали до тюрем. Зацерковний — ага! — суваючи пальцем по картках, говорив як би сам до себе.... Зацерковний.... ось тутечки.... Іван; парох Майдану; заїлий Українець; орґанізатор спілок господар ських; фанатик що до віри; знищив читальню Качковського в Майдані; вигнав з церкви Андрея Чупрея, коли сей явно приз навcя, що ходив до Почаєва на відпуст.... Ага, от се риба! — а звертаючись до о. Івана промовив: Ви ж отче, не втікали.... Ага, ви певно остали тут, щоби пасти вівці.... а може, щоби помагати по змозі?

Лице його почалось зміняти; кров входила в лице, яке по чало червоніти, а очи кидали огнем.

— Чотирох перших отворити трумну! побачити чи се труп! Може він уже умер тиждень тому, або може там вложе но діжку з салом!

Чотирох вояків злізло з коней й здоймили віко. В трумні лежав старий батько, з усміхненим лицем, тримаючи в руках кілька образків та свічки воскову; лежав з примкненими очима, немов спав, не журячись тим, що коло него діється....

— То вмерлий старий дід, — відповів оден з вояків.

— Нічого, піп хитрий, — відповів один з вояків.

Тимчасом люде бачучи, що починаєсь заносити на щось недобре, почали сунутись поволи позад себе на пальцях; декотрі вже й кілька кроків увійшли в той спосіб. Капітан, побачивши се, звелів воякам ладувати карабіни, а до народу звернувся та приказав сильним голосом: "Не рушаться! Кождого, хто зробить крок в зад, розстріляю!"

Народ остовпів. Отець Іван перемігся й збираючи цілу свою відвагу, почав представляти старшині, що народ ані він нічого не винні, що се лиш випадок хотів, що якраз в таку пору мусіли справляти похорон. Однак капітан не слухав сего оправдання. Він мав розказ не довіряти католицьким попам, а тут ще перед ним стояв один, звісний бунтівник проти Росії...

Дзвони не переставали гомоніти, хоч на хвилинку голоси уривалися, немов помучені дзвонарі самі догадувались, що се забогато.

Хвиля за хвилею сходила. Капітан сидів ще на кони, надумуючись над чимсь, о. Іван стояв непорушно, а беручі участь в похороні стояли теж тихо, часом крадьком зглядаючись оден на другого. Лише коні їздців крутили головами, та воли ки румиґали.

Так минуло може з чверть години, коли нараз капітан підніс скла до очий й вдивляючися в даль, як би щось зауважив. Кинув оком на громаду й крикнув голосно позад себе: "От й дзвонення.... мерця ховали.... вони кликали помочи війська.... Се зрадники, се австрійські шпігуни! Сей піп.... Молодці, ладувать!"

Отець хотів ще щось говорити, але капітан не дав йому прийти до слова.

— Відведіть попа на десять кроків! — дав розказ.

Отець Іван не пручався. Він йшов між двома вояками, а його уста рушались.... Шістьох вояків злізло тимчасом з коней й лагодилися до стріляння. Отець Іван молився й просив: "Коли у вас нема милости для мене за се, що я Українець — хоч я кленусь Богом, що я нічого не винен, ані нічого не підприняв, щоби вам шкодити, — так помилуйте хоч ту громаду безборонних невіст та старців!"

Заледви скінчив сі слова, як шість стрілів бухнуло за одним гуком й тіло о. Івана упало лицем до землі. Ні один зойк, ні одно більше слово не вирвалося з його уст.

— Ладувать! — розказав ще раз старшина. — Вибрать кождого другого чоловіка — на пострах — хай знають, як русский цар строго карає зрадників!

— І знов упала сальва, а кільканайцять бездушних трупів повалилося до долу.

— Решту висмагати шаблями! — комендерував далі старшина.

Однак на се не було вже часу.... В село вїздив відділ австрійського війська.

— Навертать! По двох на боки! Запалити стріхи!

За кілька хвиль наспіли австрійські війська. Отець Іван лежав лицем до землї; кільканайцять других трупів близько него. Позісталі в живих стояли ні живі ні мертві:

З отвореної трумни визирав спокійний, мов у сні померший. Волики руміґали, дзвони гомоніли як передше, лише дим із запалених стріх та знята курява за утікаючими Москалями засланяли сонце, яке поволи вкочувалося в чорний туман надходячої бурі.

Молитва

У досвіток великих днів
Пішли нам велитів-людей
І дай їм силу діл і слів
Направить люд на шлях новий
Обновний, світляний.

У провесну могучих хвиль
Ти ум їх в правді розсвітли,
Щоб люд із тучі борб, зусиль
У пристань щастя завели
Де мовкне гамір филь.

Любовю жертви їх натхни,
Узброй у непохитність скал,
Могуцтвом своїм тих зжахни
Що віри дотліва вних пал
Бо ж мало рук, безліч рал.

Ісусе, Ти із пут — люд спас
Із кігтів лютих хижака,
Минув руїн невольний час.
В нас вид борця не поршака,
Тями й тепер о нас!

І в досвіток великих днів
Пішли нам велитів-людей
Та дай їм силу діл і слів
Направить люд на шлях новий
Обновний, світляний.

М. Г.

Місце, в котрім ваші гроші є найбезпечнійші.

Одною з найбільш визначних інституцій Провінції Манітоби — є Провінціональні Щадничі Доми при вулици 872 Мейн і 339 Ґери, Вінніпеґ.

Сі Щадничі Доми засновані провінціональними властями шіснайцять місяців тому назад, а мають вже поверх 7.500 костумерів, і більше як $3.000.000 людського гроша в депозитах. Сі Щадничі Доми є проваджені **в той сам спосіб, що і другі** чартеровані банки. Кождий вложений цент є ґарантований **УРЯДОМ** провінції Манітоби, і приносить чотири процент від вложених грошей; се є одну трету більше як всі инші банки.

Богато Українців перетримують свої заощаджені гроші в сих Щадничих Домах, а специяльно перетримують їх в Щадничім Домі при улици 872 Мейн. Навіть наше найбільше українське товариство т. з. Запомогове Брацтво Св. Отця Николая перетримує свої гроші в сім місци.—

В сих Щадничих Домах ви можете вкладати — або вибирати свої гроші кождого дня від години 9. рано до 6. вечером. — Ваші гроші можете вибирати без попередного повідомлення, коли схочете, враз з процентом до послідного дня. —

Для вигоди наших людей заряд Щадничого Дому при вул. 872 Мейн у Вінніпеґу, постарався о укр. урядника, котрий порадить і вияснить вам все в вашій рідній мові, тож не треба тягатися по инших банках з переводчиками, котрі часто натягають вас на непотрібні видатки.

Українці замешкалі на провінції, можуть тоже перетримувати свої гроші в сих Щадничих Домах. Гроші можна пересилати в реґістрованім листі, або почтовим чи експресовим Моней Ордером. Так скоро як ваші гроші зістануть доручені рахується від них процент, і в сей спосіб ваші гроші вже по части роблять на вас.

Найбільша вигода з сими Щадничими Домами є ся, що ви можете вибрати свої гроші чеками, а від кождої осталої суми рахуєсь процент. Ваш чек може виміняти вам кождий ваш знакомий сторник в котрій будь части провінції, або можете вислати його до Щадничого Дому, звідки отримаєте готівку в такий самий спосіб як вислали.

Ми радо реклямуємо сі Щадничі Доми всім нашим приятелям і читачам, позаяк знаємо що ваші гроші є там безпечні — а щей до того принесуть вам добрий процент.

Памятайте, що ціла Провінція Манітоба є запорукою на ваші гроші.

Ред. і Адмін. Кан. Українця.

ЖІНКА, А НЕПРАВДА

Жінка не скаже, кільке коштує її капелюх: скаже, що коштує більше, як говорить до приятельки, а меньше, як говорить до чоловіка.

Жінки говорять неправду очима, плечима, рухами, руками. Говорять неправду, як їх питай, кілько літ мають, часом у доктора, навіть перед священиком.

За великі справи жінки рідко говорять неправдиво, рідко перед самим собою. Як говорять неправду перед чоловіком, то звичайно, щоби боронити иньшого чоловіка.

ПОВІСИВСЯ

ВОДЕВІЛ В ОДНІЙ ВІДСЛОНІ.

(Написав **С. Ковбель**)

ОСОБИ

Артем Ступа, немолодий парубок
Мордохай Пікес, гандляр-різник. боязливий.
Ройза, його жінка. Моторна.
Юрко, його наймит, глухий і дурноватий.
Жандарм.
Діється в Галичині, в часи еміґрації до Канади.

СЦЕНА

Сільська хата, порозкидана стара обстанова, в кутах мішки з цебулею. бараболею і иншим крамом. В глубині піч з запічком. Світиться закопчений каганець. Зі стелі звисає посторонок по вішання баранів при здойманю шкіри: — ВЕЧЕР.

ЯВА I.

Мотє пересипає з мішка в другий цибулю, Ройза бараболі й струже:

Ройза: — Ти, Мотє, все дурний! Такі великі гроші дав ґойови й що за то маєш?

Мотє: — Ша, Рейзинє! Що не маю? Чому не маю? Маю хату, маю поле, город.

Ройза: — Мишіґіне! А деж то твоє?

Мотє: — Як то ні? А от вже вісім роки сидимо й ніхто не каже що то не наше!

Ройза: — Прийде час, що скаже. Хтож так по дурному робить! Який з тебе Жид? Дав ґоєви таку суму, аж дві сотки на дорогу, а сам лишився його смітя пильнувати. А він як поверне то викидає тебе геть з бебехами на улицю. Що ти йому зробиш? Маєш папір?

Мотє: — На що мені дурне папір? Я маю свідки. Як він поверне, а віддасть мені моє гроші, то не треба мене викидати, я й сам уступлюсь. А як йому там дідьки возьме, то хата моя й всьо моє. Ну?.... Злий ґешефт?

Ройза: — А холєра на твою дурну голову! То такий ґе-

шефт? Гой тримає мої гроші кілька років, а я йому буду з ха ти вступатися? Я тобі скорше пейси обірву?

Мотє: — Ну?. . . . А якжеж зробити?

Ройза: — Що тепер робити! Було тогди робити як гроші давав, а не тепер.

Мотє: З ким було робити? Він був бахур тогди, дурний, ні батька ні мами, сирота!

Ройза: — Дурний? що тебе розумного здурив? Він заробить маєток, віддасть тобі дві сотки; ти підеш з торбами, а він на нашім ґрунті буде ґазда! Ну, ну!. . . . На тобі ґешефт!

. . . .**Мотє:** — Рейзинє! що ти кричиш? Ти так віриш в той лист? Він собі жартує. Чого йому їхати до дому? Він там нівро ку пан, а може вже й жінки має?

Ройза: — Жінки? А Параска Якимишина до кого все пише, га? Мені вчора Якимиха казала, що сеї осени весіля в них буде. Добрий жарт! Така коза буде в моїй хаті ґосподинею, а я під пліт піду за мої гроші?

Мотє: — Ну, що гроші? Він гроші віддасть!

Ройза: А остатна година на тебе! То я за ті гроші буду мати хату, город й поле?

Мотє: Рейзинє! Ти не кричи, а краще скажи, що ти думаєш?

Ройза: — Що я думаю? Я думаю, що ти дурний!

Мотє: — Ну, ну, я дурний, а ти розумна, то скажи, що роби ти?

Ройза: — Що робити? Намовити Параску аби їхала до Ка нади, дати їй гроші на дорогу, тай буде спокій.

Мотє: — А она послухає?

Ройза: — А ти від чого Жид? Скажи, що Артем написав тобі, щоби ти дав її гроші на дорогу, то хата буде твоя; ще й контракт прислав.

Мотє: — (йде до Ройзи й обнимає її) Рейзинє! Ти золото не жінки. Ти бігме розумнійша як сам рабін! Я зараз такі пі ду й буду казати. Я знаю, що вона з охотою поїде. . . . Але, що буде як стара не пустить?

Ройза: — То най їде й стара. А ти купуй в неї хатину, то не буде страху, що колись таки повернуть.

Мотє: — Рейзинє! То купа гроші. Дівку схоче зо два сот ки, а стара зо три, ну а два вже дав, ойвей мір, скільки гроші дати!

Ройза: — Дурний. . . . Дувид дві тисячі за саму хату з го

родом дасть! А поле також щось варт; три морґи в оден кава лок, в межу з війтовим; війт давно на него зуби острить то він також богато поможе!

Мотє: — Ройзинє! Я не знав, що в тебе аж стільки розуму. Але що ми зробимо? Нам до сего треба контракту.

Ройза: — Як треба, то зробимо.

Мотє: — Як зробимо? Хто зробить? Хто підпише?

Ройза: — Хто? пани зроблять, а Юрко підпише.

Мотє: — А до кріміналу хто піде? Такой Юрко?

Ройза: — Поки хто довідаєся, то ми вже будемо в Америці а до криміналу як буде треба, то й Дувид також може собі піти, аби гроші дав. Ти тільки зачинай діло! Не сиди, поки з хати викинуть!

Мотє: — Я таки зараз! (бере халат й шапку й йде до дверий).

ЯВА II.

Входить Юрко підпитий

Мотє: — Ага! От насилу! Ти де сидиш так довго?

Юрко: — Га?

Мотє: — Куди ти ходиш в ночи?

Юрко: — Ага! Трохи мрачить. Але завтра буде погода. Якимиха казала. А вона знає! Го—го—го!

Мотє: — Ти де бачив Якимиху?

Юрко: — Ая! Каже, що її вкрижах перестало стриґати, то вже буде погода.

Мотє: — Де ти бачив її? — я питаю

Юрко: — Кого?

Мотє: — (кричить) Та тоту дурну Якимиху?

Юрко: — Що дурна? Го—го—го! Там такий баль! Якийсь пан заїхав, в такій шубі, що де-де й сам староста такої не має.

. . . . **Мотє:** — (до Ройзи) Гершти?

Ройза: — Що слухаєш дурного! Іди! подивися сам! Спитай може чого треба! (до Юрка) А Параска дома?

Юрко: — Га?

Ройза: — Параска є в хаті?

Юрко: — Ото маєш. Певно що богатий, бо такої горівки дав, що я з роду ще й не нюхав такої, тільки пальці облизати від неї тай то шкода, а він повну шклянку наляв! А бігме! Го—го—го!

Ройза: — (до Мотя) Мотє! чого чипиш? Іди тай подивися! (Мотє скоро виходить).

ЯВА III.

Ройза: — (до Юрка) А Параску ти бачив?

Юрко: — Кого не бачив?

Ройза: — (кричить) Параску!

Юрко: – – А хай її біс! Вчепилась йому за шию, як та фойда! Тфу!.... Огидо!....

Ройза (до себе):— Що воно за птиця? Цікаво?....(До Юрка) Возьми повиноси мішки з комори, тай йди спати! Ти пяний!

Юрко: — Я огиду думав сватати! А вона бач.... го—го—го, не дурний! Вже краще стару! Стара щей ковбаси такий шмат закусити дала.

Ройза: — Що там тевевениш? Виноси цибулю!

Юрко: — Що дулю? А бігме що ледво зїв!

Ройза: — (штовхає його в шию й показує на мішки) Повиноси до комори, тай спати йти, не ґаламаґай!

Юрко: — Ти чого штовхаєшся? Подавись нею сама, думаєш, що як в Жидів служити, то вже мусиш й цибулю їсти?

Ройза: — А холєра на твою голову! Повиноси до комори!..

Юрко: — Га? До комори? То так би й сказала, а то штовхає як гамана. (бере мішок на плечі й заточуючись виходить).

ЯВА IV.

Ройза: – (сама) Ігі! Який ґазда, такий наймит. Оден як сніп; а другий як чіп!

Але що воно справді за диво приплентáлось до Якимихи? Хіба піти самій подивитись через вікно, бо мій балаґула ще почне якісь ґешефти тай за діло забуде. (бере на себе хустку й йде до дверий, з яких її на зустріч вбігає задиханий Мотє.)

ЯВА V.

Мотє: — Ой вей мір! Ой вей! А ріхана дан татни аран! А вакабунди! А холєра на тебе...... (ходить й торгає пейси)

Ройза: – – (залякано) Що таке Мотє? Що сталося? Чого репетуєш?.... Може пес покусав?

Мотє: – Що пес? Що пес? Це ще гірше як пес! То сам дітьки на мою голову! Ой вей мір!

Ройза: — Ну чого кричиш! Бив тебе хто?

Мотє: — Що то бив? Хто бив? То ще гірше як бив! Ой ґевалт!....

Ройза: — Не кричи мішіґене, а кажи що сталося?

Мотє: — Що сталося? Пропало моє хати, поле, город, Ой вей мір! вей мір!

Ройза: — Що? не хоче їхати?

Мотє: — Що їхати? Куди їхати? Вона вже само приїхало!

Ройза: — Хто? що? Що приїхало?....

Мотє: — Артем приїхало! Зараз сюди прийде.

Ройза: — (стала як попарена) Що Артем?.... То він? Може ти не пізнав?

Мотє: — Що не пізнав? Він мені вже віддавав гроші? Три сотки давав!

Ройза: — І ти взяв?

Мотє: — Що взяв? Як взяв? Він за плечі з хати випхнув тай каже, що нині звідси, а завтра й зі своєї хати випхне! Вей мір! (сідає)

Ройза: — А холєра на него (входить Юрко й бере мішок)

Мотє: — На що береш? Най стоїть! (хапає за мішок)

Юрко: — Та най, най; я вже сам поношу! Куди тобі? (тягне.)

Мотє і Ройза: — (разом) Не треба! не треба! Най стоїть в хаті! Іди спати!

Юрко: — Та де спати як повна хата лантухів!

Ройза: — Іди там в коморі лягай! Іди—іди! (обоє випихають його)

Юрко: — (здивовано) Показилися чи що?.... Сказатиб пяний, а то.... (його випихають)

Мотє: — (по хвили мовчанки) Ну Ройзинє в тебе богато розуму! Радь, що робити?

Ройза: — Що замикати двері тай гасити світло.

Мотє: — А потому? Завтра?....

Ройза: — До завтра далеко! Щось надумаємо. Іди замикай двері. (Мотє йде, але двері відчиняються й входить Артем)

ЯВА VI.

Ті і Артем.

Артем: — Добрий вечір вам! (мовчанка).

Артем: — Що поглухли? Добрий вечір, кажу.

Ройза: — Доброго здоровля. А що ви за чоловік?

Артем: — Не пізнала? Хазяїн сеї хати.

Ройза: — (хитро) То ви Артем? Єй Богу не пізнала! сідайте, будь ласка. (стирає стілець запаскою)

Артем: — Спасибіг! (сідає) Ну Мошко! як буде? береш гроші?

Рейза: — (дає знак Мотьови щоби мовчав) Що там говорити зараз про гроші? Тепер вже ніч, пізно. От роздягніться, переночуйте, а рано закличемо людей, тай погодимося як слід.

....**Артем:** — Тай то правда. Се не втече! (роздягаєсь) Ось я лиш піду й внесу валізку, котру я лишив на дворі. (виходить)

(Ройза і Мотьо кидаються до одежі й перешукують кишені. Ройза витягає жмут грошей).

Мотє: — Постав! Ще біди наробиш! Кажи, що робити?

Ройза: — Що робити? Я вже знаю що робити. Не бійся. І хата наша і гроші наші. А в него мабуть їх немало. Тілько ти не будь дурнем.

Мотє: — А щож я маю робити?

Ройза: — Ша.......

(Входить Артем з валізкою.)

Артем: — (Кладе валізку на лавку, отворяє, витягає фляшку і до них) — Може випємо на добраніч? Здорові! (пє).

Мотє: — Пийте на здоровля. Ми не можемо. Я вже читав! Нехай рано випємо.

Артем: — Не хочеш? То вибачай! (Потягнув ще раз, заткав і поклав на стіл). — Ну, а деж я тут ляжу?

Ройза: — Зараз! Мотє, іди внеси сіна, а я постелю ось тут в хаті, нехай спочивають. Они з дороги! Змучені.

(Мотє виходить. Ройза пряче дещо. Артем роззуває черевики і стає на вколішки. Тихо молиться; жиди перекидаються мінами. Мотє стелить сіно серед хати, Ройза застелює сіно і кладе подушку).

Артем: — (встає і хреститься). — Славаж тобі Господи, що вже дома. Ще сю ніч пересплю в чужій хаті, а там вже в своїй рідній, поки Бог віку позволить. Аж тепер я знаю, що значить рідна хатина. (Лягає і накривається своїм кожухом)— Добраніч вам. Ох, тай спати-ж буду; вже мабуть з тиждень не спав.

Ройза і Мотє: — Спіть здорові! — (відходять в другий кут і тихо розмовляють між собою по жидівськи, але так, що не чути тілько сильно ґестикулюють, показуючи на Артема то на мотуз, що висить зі стелі. Сцена німа довший час аж чути, що Артем захропів. По хвили Ройза прислухується і йде осторожно до валізки, переносить в той бік до Мотє, отвирають обоє і знаходять жмут паперів і грошей, які Ройза пряче за па-

зуху. Підчас захоплення грішми Артем осторожно не перестаючи хропіти підглядає. Мотє і Ройза осторожно виходять).

ЯВА 7.

Артем: — (підносить голову і оглядаєсь) — Щось задумала бісова жидова. Треба мати ся на осторозі. (Зі стелі спускається низше мотузок, який Артем заглянув, однак почувши кроки, накривається і хропить).

ЯВА 8.

Ройза: — (входить осторожно) — Пане Артем!.... (тихо) Артем!.... (торкає за голову). Артем!.... Чуєте? (Артем хропить і щось бурмоче по анґлійськи).

Ройза: — (нишком) — Спить як забитий! (осторожно перешукує кишені, виймає гроші і пряче за пазуху, потім дістає мотуз, і осторожно закладає Артемови на шию. Потім ще хвильку надслухує і скоро виходить загасивши світло).

ЯВА 9.

Артем скоро знимає мотуз з себе і привязує до мішка з цибулею. По хвили видно як підтягають мотуз в гору з мішком. Тимчасом Артем хутко встає, взувається, одягає ся і наслухуючи, тихо виходить.

Сцена довшу хвилю німа

(По хвили чути на дворі проразливий крик Ройзи): — Ґевалт! Ґевалт! Гей люде! Мотє! Мотє! Юрку! Гей сюди! Ратуйте!

Голос Мотє: — Ройзинє! Що є? Чого кричиш?

Ройза: — Ґевалт! Ой вей мір! Мотє не йди в хату. Клич людий!

Мотє: — Що таке? Горить?

Ройза: — Де горить? Що горить! Артем повісився! Аай-вей мір!......

Голос Юрка: — Що? Де? Хто? Хто повісився? Де?....

Ройза: — Там, там в хаті! Артем! Приїхав з Канади! Онде висить! Ай вей мір, вей мір!.....

Мотє: — Юрку! Іди в хату! Світи!

ЯВА 10.

(Юрко входить і на потемки зашпортався на сіно; паде.

За ним входять ляментуючи жиди, а в дверах стає Артем і жандарм.)

Мотє: — Юрку, світи! Дай ножа! Ріж мотузок! Ой вей мір, вей мір....

(Юрко запалює сірник, розглядається; всі стають остовпілі; на стелі висить мішок з цебулею; Юрко хреститься).

Ройза і Мотє: — Ну, йому тут мало висіти а не цебуля....

Артем: — Ось пане, сі люде, що мене обрабували і хотіли зі світа зігнати, аби моя праця при них лишилась.

Жандарм (до жидів): — Давайте руки! (витягає ланцушки й заковує їх).

Артем: — А тепер прошу пошукати у цеї жидівки за пазухою.

(Жандарм шукає і витягає гроші, які віддає Артемови, опісля виходить, тручаючи перед собою скованих жидів).

Юрко: — Подуріли жиди! Казав-єм винесу мішки, а вони під стелю вішають. Ігі! А так смачно вже заснув був й на тобі! (Зіває; — побачив фляшку) — Еге, щось і тут мабуть чи не та сама; (кушає) — бігме вона! (пє....).

ЗАВІСА.

Храбрий Лях!

Здибалися два Ляшки:
Один і хвалився,
Як недавно на війні
З козаками бився.

— "Юж то — каже — длуґо мнє
Нє запомном вроґі,
Бо псявяром може сту
Одромбалем ноґі!"

— "Цо то ноґі? — каже той —
Ґлови ромбаць било!"
— "І я хцялем, брацє муй,
Алє ґлуф нє било."

Степан Руданський.

НАШ НАРОДНИЙ ДОБУТОК В КАНАДІ.

Між нашим народом, хоч поволи, але все таки начинає пробивати собі дорогу думка, що тільки через просвіту можемо дуже богато собі помочи й поліпшити своє національне й матеріяльне положення. Найбільше зроблено роботи в цім напрямі 1921го року. Повиростало богато українських народних просвітних інституцій по широкій Канаді, а межи ними найзамітніщі дві, а се **Канадійський Український Інститут "Просвіта" й Дім Товариства Читальні "Просвіта"** у Вініпеґу.

Перше пригляньмося, як розвивався Інститут "Просвіта". Коли ще у Вінніпеґу не було жадного більшого українського льокалю, кількох Украї́нців з о. М. Оленьчуком, зібралися 28. серпня 1916 року на наради, щоби обдумати, як прийти до збудовання своєї великої салі. Всі були тої гадки, аби сею справою занялися всі укр. греко-католицькі товариства, а не лише одна парохія. Представлений Преосвященому Епископови Н. Будці сей плян був апробований, котрий відразу й поручив найти площу під будинок. По до́вгих нарадах згодженося на площу, на якій нині Інститут побудований, а саме на розі вулиць Прі́чард і Арлінґтон. Дня 26-го жовтня тогож року куплено ту площу, чотири лоти за $4,750.00, на що зложено з гори $1,000.00. Грошей не було готових; тому затягнено позичку.

Дня 3-го листопада 1916 року відбулися знов збори, на яких нараджуванося над тим, яку назву дати інституції. Були ріжні проєкти, й остаточно рішено, що інституція має називатися **Канадійський Український Інститут "Просвіта".** На тих зборах рівнож поручено о. М. Оленьчукови виготовити начерк статутів.

Вже дня 16. листопада того ж року відбулися збори, на які крім ініціяторів запрошено ще 30 людей. На сих то зборах п. Ст. Горбачевський пояснив, що Українцям треба інституції, яка би була огнищем та правдивим жерелом, цілющою водою нашого розвитку і життя в Канаді. Він звернув увагу, що в Канаді маємо дуже богато читалень, а недостає осередку, яке їх єдинилоби. Тому то повстала думка, щоби обсяг праці Інституту був ширший як з початку пропоновано, та щоби Інститут був тим, що Тавариство „Просвіта" у Львові.

На зборах дня 25. листопада вибрано перший заряд Інституту, до якого увійшли: о. М. Оленьчук, предс.; Ів. Петрушевич, секр.; Ів. Марцінів, кас. П. Ів. Петрушевич предложив плян сфінансовання. Того дня затверджено нарис мапи і поділ площі на фути — по ціні $2.00. Рішено видрукувати також товариські грамоти.

Перші публичні аґітаційні збори відбулися 24. грудня 1916., на яких зібрано $255.00 готівки, і від того часу почалася праця над збиранням датків на сплату куплених лотів.

Виїзджаючи з Вінніпеґу дня 14. серпня 1917 року о. Оленьчук зрезиґнував з предсідателя Інституту, а на його місце вибрано о. П. Олексіва. В тім самім часі зрезиґнував також секретар Інституту п. Ів. Петрушевич.

Товариство тепер робило заходи, аби дістати домініяльний чартер в Отаві. Одначе многі заходи були безуспішні, бо се був воєнний час й усіх чужинців боялися, та не дозволяли орґанізувати товариств. Остаточно дня 22. липня 1918 року надійшов чертер і тоді дозріла думка взятися до будови Дому. Взялися до праці і почали копати фундамент. Та знов настала перешкода, а саме вибухла епідемія флю, й робота припинилася, а з тим припинилася й збірка датків, а тимчасом довги лишилися.

Справу будови порушено знов в марті 1919 року. Вибрано новий заряд під предсідательством о. П. Олексіва. Тимчасом злі люде внесли в товариство роздор, через довгий час були лише сварки і контрольовання, заряд зрезиґнував і новий вибирали. Дня 10-го квітня 1919 рішено було заложити угольний камінь під Дім Інституту, однак з причини страйку в місті Вінніпеґу всяку роботу припинено. І так справа ниділа, навіть була думка передати сі гарні реальности якомусь другому товариствови, яке би згодилося заплатити решту довгу.

Так марне проминуло два роки, 1919 і 1920 і здавалося, що вже ніяка праця не вдасться.

У вересні 1920 р. вибрано новий заряд, на чолі якого став о. М. Оленьчук. Його заходами відбулося кілька відчитів, люде знову почали гуртуватись й думати більше про свою власну хату.

Дня 13. марта 1921 р. збори рішили видати 50— і 100-долярові бонди з 5 проц. І вже 10 квітня тогож року розкупили бондів на 6,000 долярів. Дня 12-го липня 1921 р. ухвалено дати архитектови зробити плян і оголосити тендер. Принято тендер Й. П. Тремблея, який вистарався у свого приятеля о пози

чку 10,000 долярів. І вкінці згоджено контракторів до будови за 26,000 долярів. Коли-ж однак вимуровано стіни, показалося що без ґалерії вигляд будинку не є гарний. Тому позичено є-ще 5,000 долярів на добудовання ґалерії.

І вже 18. вересня 1921 р. відбулося посвячення і заложення угольного каменя під Дім Інституту "Просвіта". Буде се памятний день в історії українського народа в Канаді. Ніколи не було ще на канадійській землі такого здвигу нашого народа, як при заложенню угольного каменя. Памятний день той ще й тим, що посвячення і заложення угольного каменя доконав великий гість з Рідного Краю Впрсвщ. Архиепископ Андрей Шептицький. В тім святі взяло участь що найменше 10 тисяч народу, много репрѣзентантів укр. товариств і орґанізацій з міста Вінніпеґу й кольоній.

Будинок докінчено і дня 1-го січня 1922 року відбулося отворення Дому Інституту при великім здвизі народу.

Будинок представляється дуже гарно з надвору, а ще краще в середині. Величина його 106 стіп х 76 стіп.

***

Дуже подібна в дечім історія й Дому Читальнї "Просвіти". Заснования Читальні "Просвіти" при церкві св. о. Николая відбулося за почином Прпд. о. А. Филипова в 1910 році. Спершу товариство розвивалося гарно, але в 1913 р. відбувся сумної памяти процес між Чит. "Просвіти" й членами, котрі заснували собі товариство М. Заньковецької. Товариство Читальні "Про світи" вправді істнувало, але розвивалося дуже слабо, а се з браку відповідного льокалю, бо товариство містилося в приватній хаті. В перших місяцях 1917 р. перенесено льокаль Товариства до Ястрембського галі, а в листопаді того самого року перенесено знов до вигіднійшого місця на 671 Дуфферін аве.

Тут Товариство тішилось гарним розвитком, аж до дня 27. січня 1918 року, в котрім то дні повернувші жовніри вечером напали на будинок Товариства й знищили майже все. Та се не убило духа в членів Товариства, а противно вони з подвоєною енерґією взялися до праці і поставили собі за ціль збудувати в як найскоршім часі свою власну хату. В осени 1919 купили малу хатину на Флора вул. за 2100 дол. готівкою. А що тут було невигідно, Товариство в марті 1921 р. купило площу на розі вулиць Флора і Микензі. Дня 31. липня 1921 р. відбулося посвячення і заложення угольного каменя під Дім Товариства "Про світи", а вже 9-го жовтня тогосамого року відбулося отворен-

ня того величавого мурованого Дому. Величина будинку є 100 стіп x 40 стіп.

Отсе найбільший добуток Українців в Канаді за сей рік. Хто розуміє Канаду й всі ті трудности, які треба тут поборювати, щоби збудувати якубудь народню інституцію, той зрозуміє що се добуток великий і він дає найкращий образ про поступ нашого народа у новій вітчині.

Початок зроблено. Початок гарний, але се тільки початок. Згадані Товариства що тільки починають свою діяльність Треба тільки розуміти нашим людям свої завдання, аби вони самі подбали про гарний розвиток тих інституцій. Справді богато наших людей щиро дбало, щоби ті інституції як найскорше могли почати свою діяльність, але треба, щоби весь наш народ про те подбав. Чужі нам не поможуть, і власна поміч найліпша. До сего треба лише зрозуміння справи від нашої всеї суспільности, а тоді будемо тим, чим повинні й мусимо бути!

У В А Г А !

Отсим звертається увагу всім Вп. Читачам сего Календаря, що в оголошеню п. ФЕДУНА на стороні 16-ій зайшла помилка в адресі. -- Надруковано є 115 МекҐреґор стр., а має бути: **Т. ФЕДУН — 155 МекҐреґор стріт.**

ВАЖНИЙ ЛИСТ З СІМОР АРМ, БРІТІШ КОЛЮМБІЯ

Seymour Arm, B, C.,
Argue Bros. Ltd.,
455 Main St., Winnipeg.

Поважані Панове:—

Ми низше підписані фармері з околиць Баркфілд, Роза, Згода, Арнавд і Сарто, Ман., які переселились з повисше наведених місцевостей до овочевих околиць в Брітіш Колюмбії — до Сімор Арм, Б. К., над озером Шусвап, заявляємо, що ми зі свого закупна і обміни землі єсьмо вдячні всім, які були інтересовані при перепровадженню нашого інтересу.

Ми завважали, що клімат в сій околиці є дуже здоровий і много теплійший чим в Манітобі.

Вода до пиття є дуже добра і здорова:

Дерева до опалу і будови є доволі.

З ягід бачили ми засаджені трускавки, малини, ожини, виноград і т. п.

Росте тут також бзина, яку бачили перше тільки в старім краю.

Береза, яка тут росте, виглядає як в старім краю.

Ярина, як бараболі або морква, є тут далеко смачнійша як ярина в Манітобі, а передовсім бараболі мають смак старокраєвих бараболь.

Бараболі і ярина родились на поли, яке мають Анґлійці, а яке припирає до нашого поля.

Ми вважаємо, що при доброй воли і щирій праці поселенців ся околиця є відповідна до поліпшення буту кождого.

З поважанням,

Василь Ільницькип, Йосиф Щерба, Дмитро Ільницький, Петро Ільницький, Іван Підгірний, Йосиф Романюк, Дмитро Буґера, Никола Тимофійчук, Ілько Савіцький, Олекса Романюк, Стефан Смук, Яків Яблонський, Н. Гарасимчук.

Поселенці Першої Української Кольонії в Овочевих Околицях в Сімср Арм, Б. К.

Повисший лист є найкрасшим свідоцтвом, що наші покупці земель є цілковито вдоволені землею і околицею в Брітіш Колюмбії. Єсли Ви бажаєте поселитись в Сімор Арм, Б. К., то приходіть або пишіть по близші інформації до:

ARGUE BROS. LTD. 455 MAIN ST. WINNIPEG, MAN.

ПОЧТОВІ ПОСТАНОВИ

ДОМАШНА ПОЧТА

Домашня почта є поділена на чотири кляси, а то:

1. листи, почтові картки, судові завізвання, рахункові поквітовання і все, що тільки написане рукою або на ручній машині.

Оплата за листи в Канаді, Спол. Державах і мексико виносить 3 центи за першу унцію і 2 центи за кожду слідуючу унцію.

Оплата листів в місті виносить 2 центи за першу унцію і 1 цент за кожду слідуючу унцію.

Оплата за лист до Великої Британії і всіх других місць в британійській державі виносить 4 центи за першу унцію і 3 центи за кожду слідуючу унцію. Оплата до всіх других країв як старого краю, Бразилії і прочих, виносить 10 центів за першу унцію і 5 центів за кожду слідуючу.

Лист неоплачений може бути доручений за подвійною оплатою.

ПОЧТОВІ КАРТКИ.

Оплата за почтові картки в Канаді, до Спол. Держав, Мексика, Великої Британії і до всіх місцевостей британійської держави виносить 2 центи. До всіх других країв 4 центи за кожду картку.

На почті продають урядові почтові картки з написею „Canada Post Card", однак через почту можна висилати приватні картки, наколи они не є грубші як урядові картки і котрих обєм виносить 6X3⅝ цалі, а не менше як 3X2¼ цалі.

Оплата за почтову картку, наколи на ній нема нічого писаного, виносить один цент. За почтову картку вложену в якубудь коверту, треба платити так як за лист.

ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ.

До другої кляси входять, часописи журнали і всякі періодичні видання котрі розсилає саме видавництво до своїх передплатників. Видавництва, хотячи вислати пересилки другою клясою, мусять мати позволення від почтових властей, наколи видавництво не має сего позволення, то пересилка виносить 1 цент за кождих 2 унції. Наколи хтось посилає часопись до когось в Канаді, Злучених Державах і Мексико, Великої Британії і місцевостей в британійській державі, то оплата виносить 1 цент за кождих 4 унцій. До всіх других країв оплата виносить 2 центи за кождих 2 унції.

ТРЕТЯ КЛЯСА

До третої кляси входять, а то:

Книжки, фотоґрафії, брошури, циркулярі, образи, мапи, друки, рисунки, пляни і т. п.

Оплата за трету клясу виносить в Канаді, Злуч. Державах і Мексико 1 цент за кождих дві унцій. До всіх других країв оплата виносить 2 центи за кождих 2 унцій. Пакунок третої кляси не може важити більше як пять фунтів (одна книжка може важити 10 фунтів) і не може мати більше як 30 цалів довжини, 12 цалів ширини і 12 цалів висоти, однак пакунок може бути 40 цалів довгий наколи довжина і обем невиносять 6 фітів.

ПАКУНКОВА ПЕРЕСИЛКА.

Пакунковою пересилкою можна висилати як фармерські так і фабричні продукти, всякі товари як сукно, убрання, шкільні прибори і все що входить в трету клясу. Не можна висилати через почту вибухових і легко запальних річей (за котрі є остра кара), альколголю, листів і річей котрі можуть ушкодити особу, або другий пакунок.

РЕҐІСТРОВАННЯ ЛИСТІВ

Оплата за реґістровання листів виносить 10. центів.

Оплата за спеціяльне доручення листів (спешял делівери) виносить 10 центів. Оплата за посвідку отримання листу виносить 10 центів, наколи є жадана в часі надання пакунку,, — 20 центів наколи є жадана пізнійше коли пакунок був наданий.

АСЕКУРОВАННЯ ПАКУНКІВ

Висилані пакунки можна на почті заасекурувати, оплата виносить:

3 центи за асекурацію не більшу як $5.00 — 6 центів за асекурацію більшу як $5.00 а не перевисшаючу $25.00 — 12 центів за асекурацію від $25.00 а не перевисшаючу $50.00 — 30 центів за асекурацію від $50.00 а не перевисшаючу $100.00.

Western Book & Music Store

IMPORTERS & RETAILERS

590 Selkirk Ave. Winnipeg.

Phone St. John. 2298

МАЄМО ріжного рода інструменти, ґрамофони і рекорди в ріжних мовах.

Заразом маємо великий вибір найліпшого виробу европейських скрипок, смичків, струн, гармоній (Гогена) і гармонійок.

В нас дістанете рівнож молитвенники, церковні річи, корунки, хрести, нагробники, медалики, образки і т. д.

КУПІТЬ В НАС ҐРАМОФОН НА ВИПЛАТ

платячи малий завдаток і малі виплати. наші ціни є найнизші.

Єсли потребуєте нагробника напишіть до нас по ціни і ілюстрації.

Зайдіть, або напишіть до нас нім купите повисше вичислені річи.

Запамятайте нашу адресу.

Учіть Ваших Дітий Читати і Писати по Українськи!

НАЙБІЛЬША В СХІДНІЙ КАНАДІ

Українська Книгарня

504 QUEEN ST. W. TORONTO, ONT.

Одинокий найбільший склад українських книжок, як також на російській і польській мові Книжки наукові, історичні, оповідання, казки, байки і т. д. Календарі, ріжні часописи, прибори до писання, листи друковані, коверти, рекорди українські, російські, польські, румунські і жидівські.

Книжки висилаємо до Галичини і Буковини і инших країв.

Катальоґи висилаємо безплатно.

UKRAINSKA KNYHARNIA

504 Queen St. W. Toronto ,Ont·

ОСТЕОПАТІЯ

Найновійший Спосіб Лічення Ріжних Слабостей Без Уживання Медицин

Люде, котрі є призвичаєні до уживання ріжного роду медицин, не знають, що сі медицини, хоч може часом лічать деяку хоробу одного орґанізму, ослаблюють а навіть дуже часто псують раз на все цілий орґанізм.

ОСТЕОПАТИЧНЕ лічення помагає достарчувати крови хорим частям тіла, й надає контролю над сею слабостю на яку хоруєте без уживання медицин.

Доктор остеопатії кооперує з природою. Він знає, що уживання медицин, хоч лічить деколи деяку хоробу, але лічить тим часово, через що нераз деякі люде десятками літ хорують, та дуже часто вмирають передчасом з причини сеї хороби.

Доктор остеопатії лічить ріжні слабости за помочю природи, бо він знає, що тільки одна природа може вповні лічити ріжні слабости, через наукове досліджування остеопатії. Лічення за помічю остеопатії не ослабює одної части тіла вилічуючи другу, але лїченя в сей спосіб додає сили й здоровля цілому орґанізмови, та тим способом вилічує слабий орґанізм тіла.

Єсли Ви хоруєте на якубудь хоробу, єсли Ви пробували ріжних лікарів медицини, та єсли вже спожили десятки фляшок медицин, то не забувайте, ще порадитися докторови остеопатії.

НАЙКРАЩИЙ ВИДАТОК

Є Гріш Виданий на Добру і Пожиточну Книжку

“Хто більше читає, той більше знає”, каже наша пословиця і се є дійсною правдою, бо подивіться на другі народи а переконаетеся, що вони читаючи богато є свідомими людьми, тому й ми повинні читати якнайбільше добрих, цікавих, веселих й пожиточних книжок.

КНИЖКИ, ЯКІ МОжНА В НАС ДІСТАТИ:

КНИЖКИ ДО ЧИТАННЯ

Абу Касимові Капці 30
Апостоли і Євангелія на неділї і празники цілого року 50
Асирійський Цар Асархадон 10
Біля Машини 10
Брат із Місяцем Сестра із звіздою 20
Батьківщина 25
Буквар 30
Богдан Хмельницький 15
Боротьба за Істнованння 10
Блискавиці оповідання 50
Великий Науковий Збірник про політику історію та цікаві річи 50
Ветеринар або як лічити і плекати домашні звірята 60
Ворожби Будучности 25
Вода в природі 20
Весела Книжочка 35
Варіят з 1906 року 35
Вільна Україна 25
В Тумані 15
Галицькі анекдоти 10
Гаси огонь поки не розгорів ся 20
Галка Смерти 5
Гетьман Мазепа 25
Горбоконик 30
Голгофта 5
Ґеновефа 30
Два брати, з байок братів Ґрімів 15
Девять братів і десята сестриця
Галя 20
Де любов, там і Бог 15
Де знайти правду 20
Доля України, поезії 35
Дяк, оповідане М. Вовчка 20
Домашний Порадник 20
Двоногий 15
Дива Природи 20
Експропріяція 20
Життя св. Йосафата 15
Жінка і її значіне в суспільнім житю 15
Жовнїрські оповіданя, М. Яцків..20
Захар Беркут, Ів. Франко 60
Збірка оповідань 20
Збірка повістий 10
З Маркіянових днів 10
Знане житя 30
Золота книжочка для старих і молодих 30
З Років Війни 30
Заборона Укр. Слова 25
За Сестрою 35
З Життя Первісного Чоловіка 35
Запорожська Слава 50
Загадки 20
Звіряча Політика Байка 5
Збірка Творів Укр. Письмеників 30
За Вольности України 5
Історія про Трийцят Одного 10
Історія Біблійна 50
Ікона Пречистої Діви 10
Історія України-Руси відшами 15
Історія Московщини 40
Історія Руси України Барвінського 50
Іпатій Потій 25
Із звірячого царства 20
Ілюстрована збірка оповідань .. 20
Історія про малого Пилипка 20
Історія про сироту Івася 20
Історія о золотокрилім лицарю .. 10
Казка про Івана царевича та вовка 15
Казки братів Ґрімів 25
Казки про Жидів 10
Казки про Циганів 10
Канадійські оповіданя 15
Князь і Жебрак 50
Кроваві діманти, роман 35
Культура, національність та асиміляция 20
Кровава Книга 50
Кровава Книга в анґлійській мові 50
Кобзар Т. Шевченка 1.00
Князь Жебрак 50
Козацька Пімста 30
Кухар Український 1.00
Короткі розважаннж о Муках і Смер.
Канадійські Оповідання 15
Коли Зійшло Сонце 30
Канадійський Кобзар 30
Клюб Самовбійників 20
Лелїя Ізраїля, або житє Прч. Діви 50
Листи Штіфа Табачнюка 15